

Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 7

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka organizmu	1. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka wyjaśnia, czym jest tkanka wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych wyjaśnia, czym jest narząd wymienia układy narządów człowieka wymienia rodzaje tkanki łącznej 	<ul style="list-style-type: none"> określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka
	2. Budowa i funkcje skóry	<ul style="list-style-type: none"> wymienia warstwy skóry przedstawia podstawowe funkcje skóry wymienia wytwory naskórka z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Organizm człowieka. Skóra – powłoka ciała.	3. Higiena i choroby skóry	<ul style="list-style-type: none"> wymienia choroby skóry podaje przykłady dolegliwości skóry omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje stan zdrowej skóry wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry wymienia przyczyny grzybic skóry wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry 	<ul style="list-style-type: none"> omawia objawy dolegliwości skóry wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej
	4. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje części: bierną i czynną aparatu ruchu podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie rozpoznaje różne kształty kości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje podane kości pod względem kształtów na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
II. Aparat ruchu.	5. Budowa kości	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy budowy kości wymienia chemiczne składniki kości 	<ul style="list-style-type: none"> podaje funkcje elementów budowy kości na podstawie ilustracji omawia doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem wskazuje na związek budowy poszczególnych elementów budowy kości z pełnią przez nie funkcją wymienia typy tkanki kostnej z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek pomiędzy chemicznymi składnikami kości a funkcją pełnioną przez te struktury opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem wyjaśnia związek pomiędzy budową poszczególnych elementów kości a funkcją pełnioną przez te struktury wykonuje doświadczenie dotyczące chemicznej budowy kości 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje oba typy szpiku kostnego planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Aparat ruchu	6. Budowa i rola szkieletu osiowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy szkieletu osiowego wymienia elementy budujące klatkę piersiową podaje nazwy odcinków kręgosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na modelu lub ilustracji mózgowiczaszkę i trzewioczaszkę wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kości budujące szkielet osiowy charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa rozpoznaje elementy budowy mózgowiczaszki i trzewioczaszki 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
	7. Szkielet kończyn	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej wymienia rodzaje połączeń kości opisuje budowę stawu rozpoznaje rodzaje stawów odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kości tworzące obręcz: barkową i miedniczną porównuje budowę kończyny górnej i dolnej charakteryzuje połączenia kości wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku
	8. Budowa i rola mięśni	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje tkanki mięśniowej wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych opisuje cechy tkanki mięśniowej z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni omawia warunki prawidłowej pracy mięśni 	<ul style="list-style-type: none"> określa warunki prawidłowej pracy mięśni charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych 	<ul style="list-style-type: none"> na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów
	9. Higiena i choroby układu ruchu	<ul style="list-style-type: none"> wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa opisuje przyczyny powstawania wad postawy wymienia choroby aparatu ruchu wskazuje ślad stopy z płaskostopiem omawia przedstawione na ilustracji wady podstawy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy opisuje urazy mechaniczne kończyn omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn omawia przyczyny chorób aparatu ruchu omawia wady budowy stóp 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje dotyczące zapobiegania płaskostopiu planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III Układ pokarmowy	10. Pokarm – budulec i źródło energii	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe składniki odżywcze wymienia produkty spożywcze zawierające białko podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów wymienia pokarmy zawierające tłuszcze omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek wskazuje rolę tłuszczów w organizmie samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie człowieka porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego
	11. Witaminy, sole mineralne, woda	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i rozpuszczalnych w tłuszczach podaje przykład jednej awitaminozy wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w tłuszczach wymienia skutki niedoboru witamin wskazuje rolę wody w organizmie omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje witamin przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B₆, B₉, B₁₂, D przedstawia rolę i skutki niedoboru składników mineralnych: Mg, Fe, Ca określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje skutki niedoboru witamin, makroelementów i mikroelementów w organizmie przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Układ pokarmowy	12. Budowa i rola układu pokarmowego	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów • wymienia rodzaje zębów u człowieka • wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka • omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów • wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu • rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie • lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele • samodzielnie omawia przebieg doświadczenia badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka • wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu • omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego • lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała • charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki • przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie procesu trawienia • opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego • analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody • samodzielnie przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczenie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi • uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu • uzasadnia konieczność dbania o zęby
	13. Higiena i choroby układu pokarmowego	<ul style="list-style-type: none"> • określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności • wymienia przykłady chorób układu pokarmowego • wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego • według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała • wymienia przyczyny próchnicy zębów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej • wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych • układu jadalospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych • wymienia choroby układu pokarmowego • analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> • wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują • przewiduje skutki złego odżywiania się • omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C • analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego • wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów • wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) dietę • układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łąknienia i przemiany materii • uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	14. Budowa i funkcje krwi	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy elementów morfotycznych krwi • wymienia grupy krwi • wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje krwi • wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia • wyjaśnia, czym jest konflikt serologiczny 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie krwi • charakteryzuje elementy morfotyczne krwi • omawia rolę hemoglobiny • przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa • przewiduje skutki konfliktu serologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady transfuzji krwi • wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi • rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu • analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi
	15. Krążenie krwi	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia narządy układu krwionośnego • z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego • porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych • opisuje funkcje zastawek żylnych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje krwiobiegi: mały i duży • opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji • wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową
	16. Budowa i działanie serca	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje położenie serca we własnym ciele • wymienia elementy budowy serca • podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) • wyjaśnia, czym jest puls 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje mechanizm pracy serca • omawia fazy cyklu pracy serca • mierzy koledze puls • wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca • porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi • omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi
	17. Higiena i choroby układu krwionośnego	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia choroby układu krwionośnego • omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego • wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego • charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego • wyjaśnia, na czym polegają białaczka i anemia • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego • demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków • wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
	18. Układ limfatyczny	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy układu limfatycznego • wymienia narządy układu limfatycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę układu limfatycznego • omawia rolę węzłów chłonnych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę układu limfatycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Układ krążenia	19. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy układu odpornościowego wymienia rodzaje odporności przedstawia różnice między surowicą a szczepionką 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za odporność nabytą 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę elementów układu odpornościowego charakteryzuje rodzaje odporności określa zasadę działania szczepionki i surowicy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej opisuje rodzaje leukocytów odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia ocenia znaczenie szczepień
	20. Zaburzenia funkcjonowania układu odpornościowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki mogące wywołać alergię opisuje objawy alergii 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczynę choroby AIDS wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów podaje przykłady narządów, które można przeszczepić 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje drogi zakażeń HIV wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że alergię jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego ilustruje przykładami znaczenie transplantologii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
V. Układ oddechowy	21. Budowa i rola układu oddechowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia odcinki układu oddechowego rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje elementów układu oddechowego opisuje rolę nagłośni na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia głośnię i nagłośnię demonstruje mechanizm modulacji głosu definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej wykazuje związek między budową a funkcją płuc 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc
	22. Mechanizm oddychania	<ul style="list-style-type: none"> wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu określa znaczenie oddychania komórkowego 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów samodzielnie przygotowuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	23. Higiena i choroby układu oddechowego	<ul style="list-style-type: none"> definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu wymienia choroby układu oddechowego wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc rozdzieli czynne i bierne palenie tytoniu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie
VI. Układ wydalniczy	24. Budowa i działanie układu wydalniczego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka wymienia narządy układu wydalniczego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia <i>wydalanie</i> i <i>defekacja</i> wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii wymienia CO₂ i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wydalanie i defekację omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂ 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalania lub defekacji
	25. Higiena i choroby układu wydalniczego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zasady higieny układu wydalniczego wymienia choroby układu wydalniczego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicę nerkową jako choroby układu wydalniczego wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny chorób układu wydalniczego wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność picia dużej ilości wody podczas leczenia chorób nerek uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego omawia na ilustracji przebieg dializy ocenia rolę dializy w ratowaniu życia

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	26. Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia gruczoły dokrewne wymienia przykłady hormonów wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> wyjaśnia, czym są hormony 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy hormonów przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów omawia znaczenie swobodnego działania hormonów wyjaśnia, na czym polegają antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych
	27. Zaburzenia funkcjonowania układu hormonalnego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i> podaje przyczyny cukrzycy 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II
	28. Budowa i rola układu nerwowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje układu nerwowego wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje elementy budowy komórki nerwowej wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje układu nerwowego wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób działania synapsy charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Regulacja nerwowo-hormonalna	29. Ośrodkowy układ nerwowy	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę rdzenia kręgowego objasnia na ilustracji budowę mózgowia 	<ul style="list-style-type: none"> określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego
	30. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje nerwów obwodowych podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego 	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka demonstruje na koleździe odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
	31. Higiena układu nerwowego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wywołujące stres podaje przykłady używek wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII. Narządy zmysłów	32. Budowa i działanie narządu wzroku	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> omawia znaczenie adaptacji oka omawia funkcje elementów budowy oka 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję aparatu ochronnego oka wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami opisuje drogę światła w oku wskazuje lokalizację receptorów wzroku ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia powstawanie obrazu na siatkówce planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii
	33. Ucho – narząd słuchu i równowagi	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	34. Higiena oka i ucha	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wady wzroku omawia zasady higieny oczu wymienia choroby oczu i uszu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę omawia przyczyny powstawania wad wzroku 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wady wzroku wyjaśnia, na czym polegają daltonizm i astygmatyzm charakteryzuje choroby oczu omawia sposób korygowania wad wzroku 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje soczewek korygujących wady wzroku analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	35. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku wymienia podstawowe smaki wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry omawia rolę węchu w ocenie pokarmów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje kubków smakowych omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje położenie kubków smakowych na języku z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku

IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka

36. Męski układ rozrodczy	<ul style="list-style-type: none"> wymienia męskie narządy rozrodcze wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze wymienia męskie cechy płciowe	<ul style="list-style-type: none"> omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek omawia proces powstawania nasienia określa funkcję testosteronu wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego
37. Żeński układ rozrodczy	<ul style="list-style-type: none"> wymienia żeńskie narządy rozrodcze wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze wymienia żeńskie cechy płciowe	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	<ul style="list-style-type: none"> analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
38. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia żeńskie hormony płciowe wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego analizuje rolę ciała żółtego	<ul style="list-style-type: none"> wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	39. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy błon płodowych podaje długość trwania rozwoju płodowego wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i> omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych podaje czas trwania ciąży omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje błon płodowych charakteryzuje okres rozwoju płodowego wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży charakteryzuje etapy porodu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje funkcje łożyska uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego
	40. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy życia człowieka wymienia rodzaje dojrzałości człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników opisuje objawy starzenia się organizmu wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje różnice między przekwitaniem a starością przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Rozmnażanie i rozwój człowieka	41. Higiena i choroby układu rozrodczego	<ul style="list-style-type: none"> wymienia choroby układu rozrodczego wymienia choroby przenoszone drogą płciową 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy omawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującemu raka szyjki macicy
	42. Mechanizmy regulacyjne organizmu	<ul style="list-style-type: none"> własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka wskazuje drogi wydalania wody z organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega homeostaza na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Równowaga wewnętrzna organizmu	43. Choroba – zaburzenie homeostazy	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka • podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują • wymienia choroby cywilizacyjne • wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka • przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych • klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych • omawia znaczenie szczepień ochronnych • wskazuje alergie jako skutek zanieczyszczenia środowiska • wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie pojęć <i>zdrowie</i> i <i>choroba</i> • rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • wymienia najważniejsze choroby człowieka wywołwane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób • podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne • podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych • wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wpływ środowiska na zdrowie • uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji) • dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych • uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi • uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów

CHEMIA KLASA 7

Dział 1. Substancje i ich przemiany

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie – zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień – definiuje pojęcie <i>gęstość</i> – podaje wzór na gęstość – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć <i>masa, gęstość, objętość</i> – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i> – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia <i>zjawisko fizyczne i reakcja chemiczna</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – definiuje pojęcia <i>pierwiastek chemiczny i związek chemiczny</i> – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne – podaje przykłady związków chemicznych – dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali) – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości – opisuje, na czym polegają rdzewienie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki – opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie <i>stopy metali</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną – proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość – przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa, gęstość, objętość</i> – przelicza jednostki – podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielenie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski – wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne – wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – definiuje pojęcie <i>patyna</i> – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i> – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy

<p>i korozja</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia niektóre czynniki powodujące korozję – posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg) 			
---	--	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 2. Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie <i>wodorki</i> – omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie – określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV) – podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) – określa, jak zachowują się substancje higroskopijne – opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany – omawia, na czym polega spalanie – definiuje pojęcia <i>substrat</i> i <i>produkt reakcji chemicznej</i> – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – określa typy reakcji chemicznych – określa, co to są tlenki i zna ich podział – wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – wymienia niektóre efekty towarzyszące 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów – wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu – podaje przykłady wodorków niemetalu – wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy – wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) – definiuje pojęcie <i>reakcja charakterystyczna</i> – planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany – opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie – wymienia właściwości wody – wyjaśnia pojęcie <i>higroskopijność</i> – zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej – wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne – opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów – podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) – opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) – wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości tlenku węgla(II) – wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu – podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska przyrodniczego – wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady – określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów – proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów – projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór – projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – zapisuje słownie przebieg różnych rodzajów reakcji chemicznych – podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – omawia sposoby otrzymywania wodoru – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym – wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami – identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych – wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego

reakcjom chemicznym	- definiuje pojęcia <i>reakcje egzo- i endoenergetyczne</i>		
---------------------	---	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 3. Atomy i cząsteczki

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie <i>materia</i> - definiuje pojęcie dyfuzji - opisuje ziarnistą budowę materii - opisuje, czym atom różni się od cząsteczki - definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa</i> - oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych - opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony) - wyjaśnia, co to są nukleony - definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> - wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa, liczba masowa</i> - ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa - podaje, czym jest konfiguracja elektronowa - definiuje pojęcie <i>izotop</i> - dokonuje podziału izotopów - wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy - opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych - podaje treść prawa okresowości - podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych - odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych - określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii - wyjaśnia zjawisko dyfuzji - podaje założenia teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii - oblicza masy cząsteczkowe - opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z - wymienia rodzaje izotopów - wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru - wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy - korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych - wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych - podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (<i>K, L, M</i>) - zapisuje konfiguracje elektronowe - rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych - określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii - oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych - definiuje pojęcie <i>masy atomowej jako średniej mas atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego</i> - wymienia zastosowania różnych izotopów - korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych - oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach - zapisuje konfiguracje elektronowe - rysuje uproszczone modele atomów - określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych - wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 4. Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: <i>wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego, wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego, wiązania jonowego</i> – definiuje pojęcia: jon, kation, anion – definiuje pojęcie elektroujemność – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego – zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek – definiuje pojęcie wartościowości – podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.–17. – wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych – określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym – interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H₂, 2H, 2H₂ itp. – ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – ustala na podstawie nazw wzory sumaryczne prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – podaje treść prawa zachowania masy – podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – opisuje sposób powstawania jonów – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek – podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym – przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych – podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli – wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego – wyjaśnia pojęcie <i>równania reakcji chemicznej</i> – odczytuje proste równania reakcji chemicznych – zapisuje równania reakcji chemicznych – dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów – opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce – wykorzystuje pojęcie <i>wartościowości</i> – odczytuje z układu okresowego wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu) – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności) – przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej – rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego – dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego) – wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym – opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego – porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności) – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności – wykonuje obliczenia stechiometryczne
--	--	--	---

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 5. Woda i roztwory wodne

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie – podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód – wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi – wymienia stany skupienia wody – określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody – definiuje pojęcie <i>dipol</i> – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, średnio rozpuszczalne oraz trudno rozpuszczalne w wodzie – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie – wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik</i> i <i>substancja rozpuszczana</i> – projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie – definiuje pojęcie <i>rozpuszczalność</i> – wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy</i>, <i>koloid</i> i <i>zawiesina</i> – podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid – definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony</i>, <i>roztwór</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń – planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze – oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody – określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie – wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – posługuje się wykresem rozpuszczalności – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności – oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe – prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia <i>gęstości</i> – podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynniki prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze – oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach

<p><i>nienasycony, roztwór stężony, roztwór rozcieńczony</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie <i>krystalizacja</i> – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje <i>stężenie procentowe roztworu</i> – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu 	<p>o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej</p>		
--	---	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 6. Tlenki i wodorotlenki

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie katalizator – definiuje pojęcie <i>tlenek</i> – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetalu – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetalu – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia wodorotlenek i zasada – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy wodorotlenowej – rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ – opisuje właściwości oraz zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia – łączy nazwy zwyczajowe (wapno palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych – definiuje pojęcia: elektrolit, nieelektrolit – definiuje pojęcia: <i>dysocjacja elektrolityczna (jonowa), wskaźnik</i> – wymienia rodzaje odczynów roztworów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje sposoby otrzymywania tlenków – opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia – wyjaśnia pojęcia <i>woda wapienna, wapno palone i wapno gaszone</i> – odczytuje proste równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – definiuje pojęcie <i>odczyn zasadowy</i> – bada odczyn – zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie – zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – określa odczyn roztworu zasadowego i uzasadnia to – opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek) – opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji – odczytuje równania reakcji chemicznych

<ul style="list-style-type: none"> – podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad – zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad (proste przykłady) – podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> 			
--	--	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Wymagania edukacyjne fizyka klasa 7

Kursywą oznaczono treści dodatkowe.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
ROZDZIAŁ I. ZACZYNAMY UCZYĆ SIĘ FIZYKI			
<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody • przestrzega zasad higieny i bezpieczeństwa w pracowni fizycznej • stwierdza, że podstawą eksperymentów fizycznych są pomiary • wymienia podstawowe przyrządy służące do pomiaru wielkości fizycznych • zapisuje wyniki pomiarów w tabeli • rozróżnia pojęcia: wielkość fizyczna i jednostka wielkości fizycznej • stwierdza, że każdy pomiar obarczony jest niepewnością • oblicza wartość średnią wykonanych pomiarów • stosuje jednostkę siły, którą jest niuton (1 N) • potrafi wyobrazić sobie siłę o wartości 1 N • posługuje się siłomierzem • podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposoby poznawania przyrody • rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie • wyróżnia w prostych przypadkach czynniki, które mogą wpłynąć na przebieg zjawiska • omawia na przykładach, jak fizycy poznają świat • objaśnia na przykładach, po co nam fizyka • selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, internetu • wyjaśnia, że pomiar polega na porównaniu wielkości mierzonej ze wzorcem • projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela • przelicza jednostki czasu i długości • szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości) • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie projektuje tabelę pomiarową, np. do pomiaru długości ławki, pomiaru czasu pokonywania pewnego odcinka drogi • przeprowadza proste doświadczenia, które sam zaplanował • wyciąga wnioski z przeprowadzonych doświadczeń • szacuje wyniki pomiaru • wykonuje pomiary, stosując różne metody pomiaru • projektuje samodzielnie tabelę pomiarową • opisuje siłę jako wielkość wektorową, wskazuje wartość, kierunek, zwrot i punkt przyłożenia wektora siły • demonstruje równowagę sił mających ten sam kierunek • wykonuje w zespole kilkuosobowym zaprojektowane doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach • demonstruje skutki bezwładności ciał 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenia wyniki pomiarów • planuje pomiary tak, aby zmierzyć wielkości mniejsze od dokładności posiadanego przyrządu pomiarowego • rozkłada siłę na składowe • graficznie dodaje siły o różnych kierunkach • projektuje doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach • demonstruje równowagę sił mających różne kierunki

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wszyscy posługujemy się jednym układem jednostek — układem SI • używa ze zrozumieniem przedrostków, np. mili-, mikro-, kilo- • projektuje proste doświadczenia dotyczące np. pomiaru długości • wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny • wyjaśnia istotę powtarzania pomiarów • zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych • planuje pomiar np. długości tak, aby zminimalizować niepewność pomiaru • projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela • definiuje siłę jako miarę działania jednego ciała na drugie • podaje przykłady działania sił i rozpoznaje je w różnych sytuacjach praktycznych (siły: ciężkości, nacisku, sprężystości, oporów ruchu) • wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej, zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności • wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach • określa warunki, w których siły się równoważą 		

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> rysuje siły, które się równoważą wyjaśnia, od czego zależy bezwładność ciała posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał ilustruje I zasadę dynamiki Newtona wyjaśnia zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki Newtona 		
ROZDZIAŁ II. CIAŁA W RUCHU			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia, na czym polega ruch ciała wskazuje przykłady względności ruchu rozdziela pojęcia: droga i odległość stosuje jednostki drogi i czasu określa, o czym informuje prędkość wymienia jednostki prędkości opisuje ruch jednostajny prostoliniowy wymienia właściwe przyrządy pomiarowe mierzy, np. krokami, drogę, którą zamierza przebyć mierzy czas, w jakim przebywa zaplanowany odcinek drogi stosuje pojęcie prędkości średniej podaje jednostkę prędkości średniej wyjaśnia, jak prędkość (średnią czy chwilową) wskazują drogowe znaki ograniczenia prędkości definiuje przyspieszenie stosuje jednostkę przyspieszenia wyjaśnia, co oznacza przyspieszenie równe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje wybrane układy odniesienia wyjaśnia, na czym polega względność ruchu szkicuje wykres zależności drogi od czasu na podstawie podanych informacji wyodrębnia zjawisko z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnym posługuje się wzorem na drogę w ruchu jednostajnym prostoliniowym szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie podanych danych oblicza wartość prędkości posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnego rozwiązuje proste zadania obliczeniowe związane z ruchem, stosując związek prędkości z drogą i czasem, w którym ta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym wykonuje doświadczenia w zespole szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym stosuje wzory na drogę, prędkość i czas rozwiązuje trudniejsze zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego rozwiązuje zadania nieobliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego planuje doświadczenie związane z wyznaczeniem prędkości, wybiera właściwe narzędzia pomiarowe, wskazuje czynniki istotne i nieistotne, wyznacza prędkość na podstawie pomiaru drogi i czasu, w którym ta droga została przebyta, krytycznie ocenia wyniki doświadczenia przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> sporządza wykres na podstawie danych zawartych w tabeli analizuje wykres i rozpoznaje, czy opisana zależność jest rosnąca, czy malejąca opisuje prędkość jako wielkość wektorową projektuje i wykonuje doświadczenie pozwalające badać ruch jednostajny prostoliniowy rysuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie danych z doświadczeń analizuje wykresy zależności prędkości od czasu i drogi od czasu dla różnych ciał poruszających się ruchem jednostajnym oblicza prędkość ciała względem innych ciał, np. prędkość pasażera w jadącym pociągu oblicza prędkość względem różnych układów odniesienia demonstruje ruch jednostajnie przyspieszony rysuje, na podstawie wyników pomiaru

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<p>np. $1 \frac{m}{s^2}$</p> <ul style="list-style-type: none"> rozróżnia wielkości dane i szukane wymienia przykłady ruchu jednostajnie opóźnionego i ruchu jednostajnie przyspieszonego 	<p>droga została przebyta</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje wyniki pomiarów w tabeli odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach oblicza drogę przebytą przez ciało w ruchu jednostajnym prostoliniowym rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym na podstawie danych z tabeli postępuje się jednostką prędkości w układzie SI, przelicza jednostki prędkości (przelicza wielokrotności i podwielokrotności) zapisuje wynik obliczenia w zaokrągleniu do liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych (np. z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) wyznacza prędkość, z jaką się porusza, idąc lub biegnąc, i wynik zaokrągla zgodnie z zasadami oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych szacuje długość przebytej drogi na podstawie liczby kroków potrzebnych do jej przebycia odróżnia prędkość średnią od prędkości chwilowej wykorzystuje pojęcie prędkości średniej do rozwiązywania prostych zadań obliczeniowych, rozróżnia dane i szukane, przelicza wielokrotności i podwielokrotności wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem 	<p>wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość wzrośnie: 2, 3 i więcej razy</p> <ul style="list-style-type: none"> przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość zmaleje: 2, 3 i więcej razy wyjaśnia, od czego zależy niepewność pomiaru drogi i czasu wyznacza na podstawie danych z tabeli (lub doświadczenia) prędkość średnią wyjaśnia pojęcie prędkości względnej oblicza przyspieszenie i wynik zapisuje wraz z jednostką określa przyspieszenie w ruchu jednostajnie opóźnionym stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$) posługuje się zależnością drogi od czasu dla ruchu jednostajnie przyspieszonego szkicuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym projektuje tabelę, w której będzie zapisywał wyniki pomiarów wykonuje w zespole doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym oblicza przebytą drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym, korzystając ze wzoru $s = \frac{at^2}{2}$ posługuje się wzorem $a = \frac{2s}{t^2}$ 	<p>przedstawionych w tabeli, wykres zależności prędkości ciała od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wykres zależności prędkości od czasu sporządzony dla kilku ciał i na tej podstawie określa, prędkość którego ciała rośnie najszybciej, a którego – najwolniej opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie szybciej, czy wolniej demonstruje ruch opóźniony, wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady ruchu opóźnionego i jednostajnie opóźnionego oblicza prędkość końcową w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie opóźnionego projektuje doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym wykonuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym na podstawie danych doświadczalnych wyjaśnia, dlaczego wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym nie jest linią prostą rozwiązuje trudniejsze zadanie rachunkowe na podstawie analizy wykresu

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	<p>jednostajnie przyspieszonym</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens fizyczny przyspieszenia • odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach • rozwiązuje proste zadania obliczeniowe, wyznacza przyspieszenie, czas rozpędzania i zmianę prędkości ciała • wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie opóźnionym • opisuje jakościowo ruch jednostajnie opóźniony • opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie, czy maleje • posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego • odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje wykresy na podstawie podanych informacji • wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego • oblicza przyspieszenie, korzystając z danych odczytanych z wykresu zależności drogi od czasu • rozpoznaje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności prędkości od czasu i drogi od czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego)
ROZDZIAŁ III. SIŁA WPŁYWA NA RUCH			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zależność przyspieszenia od siły działającej na ciało • opisuje zależność przyspieszenia od masy ciała (stwierdza, że łatwiej poruszyć lub zatrzymać ciało o mniejszej masie) • współpracuje z innymi członkami zespołu podczas wykonywania doświadczenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zjawisk będących skutkiem działania siły • wyjaśnia, że pod wpływem stałej siły ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym • na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie mające wykazać zależność 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły • wykonuje doświadczenia w zespole • wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczenia • analizuje wyniki pomiarów i je interpretuje • oblicza przyspieszenie ciała, korzystając 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od siły działającej na to ciało • rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od jego masy • planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły • planuje doświadczenie pozwalające badać

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> opisuje ruch ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona podaje definicję jednostki siły (1 niutona) mierzy siłę ciężkości działającą na wybrane ciała o niewielkiej masie, zapisuje wyniki pomiaru wraz z jednostką stosuje jednostki masy i siły ciężkości opisuje ruch spadających ciał używa pojęcia przyspieszenie grawitacyjne opisuje skutki wzajemnego oddziaływania ciał (np. zjawisko odrzutu) podaje treść trzeciej zasady dynamiki opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki Newtona 	<ul style="list-style-type: none"> przyspieszenia od działającej siły projektuje pod kierunkiem nauczyciela tabelę pomiarową do zapisywania wyników pomiarów podczas badania drugiej zasady dynamiki stosuje do obliczeń związków między siłą, masą i przyspieszeniem wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady wykorzystywania II zasady dynamiki analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie zmniejszy się 2, 3 i więcej razy wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy wnioskuje o masie ciała, gdy pod wpływem danej siły przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy rozdzieli pojęcia: masa i siła ciężkości oblicza siłę ciężkości działającą na ciało na Ziemi wymienia przykłady ciał oddziałujących na siebie wskazuje przyczyny oporów ruchu rozdzieli pojęcia: tarcie statyczne i tarcie kinetyczne wymienia pozytywne i negatywne skutki tarcia 	<ul style="list-style-type: none"> z drugiej zasady dynamiki rozwiązuje zadania wymagające łączenia wiedzy na temat ruchu jednostajnie przyspieszonego i drugiej zasady dynamiki oblicza siłę ciężkości działającą na ciało znajdujące się np. na Księżycu formułuje wnioski z obserwacji spadających ciał wymienia warunki, jakie muszą być spełnione, aby ciało spadało swobodnie wyjaśnia, na czym polega swobodny spadek ciał określa sposób pomiaru sił wzajemnego oddziaływania ciał rysuje siły wzajemnego oddziaływania ciał w prostych przypadkach, np. ciało leżące na stole, ciało wiszące na linie wyodrębnia z tekstów opisujących wzajemne oddziaływanie ciał informacje kluczowe dla tego zjawiska, wskazuje jego praktyczne wykorzystanie opisuje, jak zmierzyć siłę tarcia statycznego omawia sposób badania, od czego zależy tarcie uzasadnia, dlaczego stojący w autobusie pasażer traci równowagę, gdy autobus nagle rusza, nagle się zatrzymuje lub skręca wyjaśnia, dlaczego człowiek siedzący na krzeselku kręcącej się karuzeli odczuwa działanie pozornej siły nazywanej siłą odśrodkową 	<ul style="list-style-type: none"> zależność przyspieszenia od masy ciała formułuje hipotezę badawczą badania doświadczalnie zależność przyspieszenia od masy ciała porównuje sformułowane wyniki z postawionymi hipotezami stosuje do obliczeń związków między siłą, masą i przyspieszeniem w trudniejszych sytuacjach rozwiązuje zadania, w których trzeba obliczyć siłę wypadkową, korzystając z drugiej zasady dynamiki rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem II zasady dynamiki i zależności drogi od czasu oraz prędkości od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym wyjaśnia, od czego zależy siła ciężkości działająca na ciało znajdujące się na powierzchni Ziemi omawia zasadę działania wagi wyjaśnia, dlaczego spadek swobodny ciał jest ruchem jednostajnie przyspieszonym wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla tego, czy spadanie ciała można nazwać spadkiem swobodnym rysuje siły działające na ciała w skomplikowanych sytuacjach, np. ciało leżące na powierzchni równi, ciało wiszące na linie i odchylone o pewien kąt wyjaśnia zjawisko odrzutu, posługując się trzecią zasadą dynamiki planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
			<p>pomiaru siły tarcia statycznego i dynamicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia proponuje sposoby zmniejszania lub zwiększania siły tarcia w zależności od potrzeby uzasadnia, dlaczego siły bezwładności są siłami pozornymi omawia przykłady sytuacji, które możemy wyjaśnić za pomocą bezwładności ciał
ROZDZIAŁ IV. PRACA I ENERGIA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje sytuacje, w których w fizyce jest wykonywana praca wymienia jednostki pracy rozdziela wielkości dane i szukane definiuje energię wymienia źródła energii wymienia jednostki energii potencjalnej podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości wyjaśnia, które ciała mają energię kinetyczną wymienia jednostki energii kinetycznej podaje przykłady ciał mających energię kinetyczną opisuje na przykładach przemiany energii potencjalnej w kinetyczną (i odwrotnie) wskazuje, skąd organizm czerpie energię potrzebną do życia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak obliczamy pracę mechaniczną definiuje jednostkę pracy – dżul (1 J) wskazuje, kiedy mimo działającej siły, nie jest wykonywana praca oblicza pracę mechaniczną i wynik zapisuje wraz z jednostką wylicza różne formy energii (np. energia kinetyczna, energia potencjalna grawitacji, energia potencjalna sprężystości) rozwiązuje proste zadania, stosując wzór na pracę posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczania pracy formułuje zasadę zachowania energii wyjaśnia, które ciała mają energię potencjalną grawitacji wyjaśnia, od czego zależy energia potencjalna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje proste zadania, stosując związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana praca wylicza różne formy energii opisuje krótko różne formy energii wymienia sposoby wykorzystania różnych form energii posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia energii potencjalnej ciała rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię potencjalną rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii kinetycznej posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii potencjalnej i kinetycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach, dlaczego mimo działania siły, nie jest wykonywana praca opisuje przebieg doświadczenia pozwalającego wyznaczyć pracę, wyróżnia kluczowe kroki, sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów opisuje na wybranych przykładach przemiany energii posługuje się informacjami pochodzącymi z różnych źródeł, w tym tekstów popularnonaukowych; wyodrębni z nich kluczowe informacje dotyczące form energii rozwiązuje nietypowe zadania, posługując się wzorem na energię potencjalną przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z przebywaniem człowieka na dużych wysokościach

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady paliw kopalnych, z których spalania uzyskujemy energię wyjaśnia pojęcie mocy wyjaśnia, jak oblicza się moc wymienia jednostki mocy szacuje masę przedmiotów użytych w doświadczeniu wyznacza masę, posługując się wagą rozdziela dźwignie dwustronną i jednostronną wymienia przykłady zastosowania dźwigni w swoim otoczeniu wymienia zastosowania bloku nieruchomego wymienia zastosowania kołowrotu 	<ul style="list-style-type: none"> grawitacji porównuje energię potencjalną grawitacji tego samego ciała, ale znajdującego się na różnej wysokości nad określonym poziomem wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji i wynik zapisuje wraz z jednostką porównuje energię potencjalną grawitacji różnych ciał, ale znajdujących się na tej samej wysokości nad określonym poziomem wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji określa praktyczne sposoby wykorzystania energii potencjalnej grawitacji opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii potencjalnej wyznacza doświadczalnie energię potencjalną grawitacji, korzystając z opisu doświadczenia wyjaśnia, od czego zależy energia kinetyczna porównuje energię kinetyczną tego samego ciała, ale poruszającego się z różną prędkością porównuje energię kinetyczną różnych ciał, poruszających się z taką samą prędkością wyznacza zmianę energii kinetycznej w typowych sytuacjach określa praktyczne sposoby wykorzystania energii kinetycznej wyjaśnia, dlaczego energia potencjalna grawitacji ciała spadającego swobodnie maleje, a kinetyczna rośnie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania prostych zadań rachunkowych i nieobliczeniowych stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania prostych zadań rachunkowych i nieobliczeniowych wyjaśnia, gdzie należy szukać informacji o wartości energetycznej pożywienia opisuje, do czego człowiekowi potrzebna jest energia wyjaśnia potrzebę oszczędzania energii jako najlepszego działania w trosce o ochronę naturalnego środowiska człowieka przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek pracy i mocy posługuje się pojęciem mocy do obliczania pracy wykonanej (przez urządzenie) rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na moc stosuje prawo równowagi dźwigni do rozwiązywania prostych zadań wyznacza masę przedmiotów, posługując się dźwignią dwustronną, linijką i innym ciałem o znanej masie wyjaśnia zasadę działania dźwigni dwustronnej rozwiązuje proste zadania, stosując prawo równowagi dźwigni wyjaśnia działanie kołowrotu wyjaśnia zasadę działania bloku nieruchomego 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z szybkim ruchem pojazdów rozwiązuje zadania problemowe (nieobliczeniowe) z wykorzystaniem poznanych praw i zależności stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania zadań nietypowych stosuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk opisuje negatywne skutki pozyskiwania energii z paliw kopalnych związane z niszczeniem środowiska i globalnym ociepleniem wymienia źródła energii odnawialnej rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię, pracę i moc wyjaśnia, dlaczego dźwignię można zastosować do wyznaczania masy ciała planuje doświadczenie (pomiar masy) ocenia otrzymany wynik pomiaru masy opisuje działanie napędu w rowerze

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego energia kinetyczna ciała rzuconego pionowo w górę maleje, a potencjalna rośnie • <i>opisuje, do jakich czynności życiowych człowiekowi jest potrzebna energia</i> • <i>wymienia jednostki, w jakich podajemy wartość energetyczną pokarmów</i> • przelicza jednostki czasu • stosuje do obliczeń związek mocy z pracą i czasem, w którym ta praca została wykonana • porównuje pracę wykonaną w tym samym czasie przez urządzenia o różnej mocy • porównuje pracę wykonaną w różnym czasie przez urządzenia o tej samej mocy • przelicza energię wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie • <i>wyznacza doświadczalnie warunek równowagi dźwigni dwustronnej</i> • <i>wyjaśnia, kiedy dźwignia jest w równowadze</i> • <i>porównuje otrzymane wyniki z oszacowanymi masami oraz wynikami uzyskanymi przy zastosowaniu wagi</i> • <i>wyjaśnia, w jakim celu i w jakich sytuacjach stosujemy maszyny proste</i> • <i>opisuje blok nieruchomy</i> 		
ROZDZIAŁ V. CZĄSTECZKI I CIEPŁO			
Uczeń <ul style="list-style-type: none"> • stwierdza, że wszystkie ciała są zbudowane 	Uczeń <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady świadczące o przyciąganiu 	Uczeń <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizm zjawiska dyfuzji 	Uczeń <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy cząsteczki zaczynają się

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<p>z atomów lub cząsteczek</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady świadczące o ruchu cząsteczek • opisuje pokaz ilustrujący zjawisko dyfuzji • podaje przykłady dyfuzji • nazywa stany skupienia materii • wymienia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • nazywa zmiany stanu skupienia materii • odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia wybranych substancji • wyjaśnia zasadę działania termometru • posługuje się pojęciem temperatury • opisuje skalę temperatur Celsjusza • wymienia jednostkę ciepła właściwego • rozróżnia wielkości dane i szukane • mierzy czas, masę, temperaturę • zapisuje wyniki w formie tabeli • wymienia dobre i złe przewodniki ciepła • wymienia materiały zawierające w sobie powietrze, co czyni je dobrymi izolatorami • opisuje techniczne zastosowania materiałów izolacyjnych • mierzy temperaturę topnienia lodu • stwierdza, że temperatura topnienia i krzepnięcia dla danej substancji jest taka sama • <i>odczytuje ciepło topnienia wybranych substancji z tabeli</i> • podaje przykłady wykorzystania zjawiska parowania 	<p>się cząsteczek</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego • demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego • opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów • omawia budowę kryształów na przykładzie soli kamiennej • opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji • posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita) • przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie • definiuje energię wewnętrzną ciała • definiuje przepływ ciepła • porównuje ciepło właściwe różnych substancji • wyjaśnia rolę użytych w doświadczeniu przyrządów • zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych • zapisuje wynik obliczeń jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) • porównuje wyznaczone ciepło właściwe wody z ciepłem właściwym odczytanym w tabeli • odczytuje dane z wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenie ilustrujące zjawisko napięcia powierzchniowego • wyjaśnia przyczynę występowania zjawiska napięcia powierzchniowego • ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście tłumaczy formowanie się kropli • wyjaśnia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów w oparciu o ich budowę wewnętrzną • wyjaśnia, że dana substancja krystaliczna ma określoną temperaturę topnienia i wrzenia • wyjaśnia, że różne substancje mają różną temperaturę topnienia i wrzenia • wyjaśnia, od czego zależy energia wewnętrzna ciała • wyjaśnia, jak można zmienić energię wewnętrzną ciała • wyjaśnia, o czym informuje ciepło właściwe • posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia ilości energii dostarczonej ciału • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na ilość dostarczonej energii • przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek fizycznych • wyjaśnia rolę izolacji cieplnej • opisuje ruch wody w naczyniu wywołany zjawiskiem konwekcji • demonstruje zjawisko konwekcji • opisuje przenoszenie ciepła przez promieniowanie • wyjaśnia, że proces topnienia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła 	<p>odpychać</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów • opisuje różnice w budowie ciał krystalicznych i bezpostaciowych • opisuje zmianę objętości ciał wynikającą ze zmiany stanu skupienia substancji • analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek • analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła • wyjaśnia znaczenie dużej wartości ciepła właściwego wody • opisuje przebieg doświadczenia polegającego na wyznaczeniu ciepła właściwego wody • wyznacza ciepło właściwe wody za pomocą czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy (przy założeniu braku strat) • <i>analizuje treść zadań związanych z ciepłem właściwym</i> • <i>proponuje sposób rozwiązania zadania</i> • <i>rozwiązuje nietypowe zadania, łącząc wiadomości o ciepłe właściwym z wiadomościami o energii i mocy</i> • <i>szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i ocenia na tej podstawie wartości obliczanych wielkości fizycznych</i> • wyjaśnia przekazywanie energii w postaci ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego;

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje ciepło parowania wybranych substancji z tabeli • porównuje ciepło parowania różnych cieczy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia dobre i złe przewodniki ciepła • informuje, że ciała o równej temperaturze pozostają w równowadze termicznej • definiuje konwekcję • opisuje przepływ powietrza w pomieszczeniach, wywołany zjawiskiem konwekcji • wyjaśnia, że materiał zawierający oddzielone od siebie porcje powietrza, zatrzymuje konwekcję, a przez to staje się dobrym izolatorem • demonstruje zjawisko topnienia • wyjaśnia, że ciała krystaliczne mają określoną temperaturę topnienia, a ciała bezpostaciowe – nie • odczytuje informacje z wykresu zależności temperatury od dostarczonego ciepła • definiuje ciepło topnienia • podaje jednostki ciepła topnienia • porównuje ciepło topnienia różnych substancji • opisuje zjawisko parowania • opisuje zjawisko wrzenia • definiuje ciepło parowania • podaje jednostkę ciepła parowania • demonstruje i opisuje zjawisko skraplania 	<p>i nie powoduje to zmiany jego temperatury</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że w procesie krzepnięcia ciało oddaje energię w postaci ciepła • posługuje się pojęciem ciepła topnienia • wyjaśnia, że proces wrzenia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem ciepła topnienia • posługuje się pojęciem ciepła parowania • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem pojęcia ciepła parowania 	<p>wskazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła między ciałami o takiej samej temperaturze</p> <ul style="list-style-type: none"> • bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła • wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego • wyjaśnia, na czym polega zjawisko konwekcji • wyjaśnia rolę zjawiska konwekcji dla klimatu naszej planety • przewiduje stan skupienia substancji na podstawie informacji odczytanych z wykresu zależności $t(Q)$ • wyjaśnia, na czym polega parowanie • wyjaśnia, dlaczego parowanie wymaga dostarczenia dużej ilości energii
ROZDZIAŁ VI. CIŚNIENIE I SIŁA WYPORU			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia jednostki objętości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie objętości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przelicza jednostki objętości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadania związane

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że menzurki różnią się pojemnością i dokładnością • wyjaśnia, jakie wielkości fizyczne trzeba znać, aby obliczyć gęstość • wymienia jednostki gęstości • odczytuje gęstości wybranych ciał z tabeli • rozróżnia dane i szukane • wymienia wielkości fizyczne, które musi wyznaczyć • zapisuje wyniki pomiarów w tabeli • oblicza średni wynik pomiaru • opisuje, jak obliczamy ciśnienie • wymienia jednostki ciśnienia • wymienia sytuacje, w których chcemy zmniejszyć ciśnienie • wymienia sytuacje, w których chcemy zwiększyć ciśnienie • stwierdza, że w naczyniach połączonych ciecz dąży do wyrównania poziomów • opisuje, jak obliczamy ciśnienie hydrostatyczne • odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy • stwierdza, że ciecz wywiera ciśnienie także na ścianki naczynia • wymienia praktyczne zastosowania prawa Pascala • stwierdza, że na ciało zanurzone w cieczy działa siła wyporu • mierzy siłę wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji) 	<ul style="list-style-type: none"> • przelicza jednostki objętości • szacuje objętość zajmowaną przez ciała • oblicza objętość ciał mających kształt prostopadłościanu lub sześcianu, stosując odpowiedni wzór matematyczny • wyznacza objętość cieczy i ciał stałych przy użyciu menzurki • zapisuje wynik pomiaru wraz z jego niepewnością • wyjaśnia, o czym informuje gęstość • porównuje gęstości różnych ciał • wybiera właściwe narzędzia pomiaru • wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot w kształcie regularnym, za pomocą wagi i przymiaru • wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot o nieregularnym kształcie, za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego • porównuje otrzymany wynik z szacowanym • wyjaśnia, o czym informuje ciśnienie • definiuje jednostkę ciśnienia • wyjaśnia, w jaki sposób można zmniejszyć ciśnienie • wyjaśnia, w jaki sposób można zwiększyć ciśnienie • posługuje się pojęciem parcia • stosuje do obliczeń związek między parciem a ciśnieniem • demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy 	<ul style="list-style-type: none"> • szacuje objętość zajmowaną przez ciała • przelicza jednostki gęstości • posługuje się pojęciem gęstości do rozwiązywania zadań nieobliczeniowych • analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością • projektuje tabelę pomiarową • opisuje doświadczenie ilustrujące różne skutki działania ciała na podłoże, w zależności od wielkości powierzchni styku • posługuje się pojęciem ciśnienia do wyjaśnienia zadań problemowych • rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między siłą nacisku, powierzchnią styku ciał i ciśnieniem • stosuje pojęcie ciśnienia hydrostatycznego do rozwiązywania zadań rachunkowych • posługuje się proporcjonalnością prostą do wyznaczenia ciśnienia cieczy lub wysokości słupa cieczy • opisuje doświadczenie ilustrujące prawo Pascala • rozwiązuje zadania rachunkowe, posługując się prawem Pascala i pojęciem ciśnienia • wyjaśnia, skąd się bierze siła wyporu • wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa 	<ul style="list-style-type: none"> • z objętością ciał i skalą menzurek • planuje sposób wyznaczenia objętości bardzo małych ciał, np. szpilki, pinezki • szacuje masę ciał, znając ich gęstość i objętość • rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością • planuje doświadczenie w celu wyznaczenia gęstości wybranej substancji • szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru gęstości • porównuje otrzymany wynik z gęstościami substancji zamieszczonymi w tabeli i na tej podstawie identyfikuje materiał, z którego może być wykonane badane ciało • rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia • rozwiązuje zadania nietypowe z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia hydrostatycznego • analizuje informacje pochodzące z tekstów popularnonaukowych i wyodrębnia z nich informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu (np. z tekstów dotyczących nurkowania wyodrębnia informacje kluczowe dla bezpieczeństwa tego sportu) • rozwiązuje zadania problemowe, a do ich wyjaśnienia wykorzystuje prawo Pascala i pojęcie ciśnienia hydrostatycznego

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
<p>o gęstości większej od gęstości wody)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stwierdza, że siła wyporu działa także w gazach • wymienia zastosowania praktyczne siły wyporu powietrza • opisuje doświadczenie z rurką do napojów świadczące o istnieniu ciśnienia atmosferycznego • wskazuje, że do pomiaru ciśnienia atmosferycznego służy barometr • odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia atmosferycznego od wysokości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne • opisuje, od czego nie zależy ciśnienie hydrostatyczne • rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy • stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością • demonstruje prawo Pascala • formułuje prawo Pascala • posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy i gazu • wyjaśnia działanie prasy hydraulicznej i hamulca hydraulicznego • posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczach i gazach wraz z jednostką • demonstruje prawo Archimedesesa • formułuje prawo Archimedesesa • opisuje doświadczenie z piłeczką pingpongową umieszczoną na wodzie • porównuje siłę wyporu działającą w cieczach z siłą wyporu działającą w gazach • wykonuje doświadczenie, aby sprawdzić swoje przypuszczenia • demonstruje istnienie ciśnienia atmosferycznego • wyjaśnia rolę użytych przyrządów 	<p>Archimedesesa</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza siłę wyporu, stosując prawo Archimedesesa • przewiduje wynik zaproponowanego doświadczenia dotyczącego prawa Archimedesesa • oblicza ciśnienie słupa wody równoważące ciśnienie atmosferyczne • opisuje doświadczenie pozwalające wyznaczyć ciśnienie atmosferyczne w sali lekcyjnej • wyjaśnia działanie niektórych urządzeń, np. szybkowaru, przysawki 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i porównuje wartość siły wyporu działającą na piłeczkę wtedy, gdy ona pływa na wodzie, z wartością siły wyporu w sytuacji, gdy wpychamy piłeczkę pod wodę • analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach i gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesesa • wyjaśnia, dlaczego siła wyporu działająca na ciało zanurzone w cieczy jest większa od siły wyporu działającej na to ciało umieszczone w gazie • rozwiązuje typowe zadania rachunkowe, stosując prawo Archimedesesa • proponuje sposób rozwiązania zadania • rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem prawa Archimedesesa • wyjaśnia, dlaczego powietrze nas nie zgniata • wyjaśnia, dlaczego woda pod zmniejszonym ciśnieniem wrze w temperaturze niższej niż 100°C • posługuje się pojęciem ciśnienia atmosferycznego do rozwiązywania zadań problemowych

Wymagania na poszczególne oceny			
konieczne	podstawowe	rozszerzające	dopełniające
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje, od czego zależy ciśnienie powietrza • wykonuje doświadczenie ilustrujące zależność temperatury wrzenia od ciśnienia 		

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego • podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski • wymienia elementy klimatu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa temperatura powietrza</i> • wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce • określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate</i> • wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy • dokonuje podziału surowców mineralnych • podaje cechy klimatu Polski • podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej • opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • rozpoznaje typy ujść rzecznych • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią • wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • omawia wielkość i głębokość Bałtyku • charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata • opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku • opisuje wybrane typy gleb w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • opisuje dzieje Ziemi • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce • omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce • odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów • wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce • wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry • opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce • określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • omawia powstawanie gleby 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • przedstawia proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • omawia ważniejsze typy jezior w Polsce • analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej • omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki • omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku • omawia procesy i czynniki glebotwórcze • opisuje typy lasów w Polsce • opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce • podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego • planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody

<ul style="list-style-type: none"> •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego •wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny •omawia linię brzegową Bałtyku •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> •wymienia typy gleb w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia różne rodzaje lasów w Polsce •wymienia formy ochrony przyrody w Polsce •wskazuje parki narodowe na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski •omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia funkcje lasów •omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 		
---	---	---	--	--

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską •wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i> •wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> •odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych •wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> •wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> •wymienia przyczyny migracji wewnętrznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich •prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowej •omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 •omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce •omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw •wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce •podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce •wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce •określa kierunki napływu imigrantów do Polski •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. •oblicza współczynnik przyrostu naturalnego •podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce •omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce •porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych •oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski •opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce •porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy •omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności •analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego •porównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia podział administracyjny Polski •omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy •omawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wieku •omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski •oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce •charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich •omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce •przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy •omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach •analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych •omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji •omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski •analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego •analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce •ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie •ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce •analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej •identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
---	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy 	<p>struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy 	
3. Rolnictwo i przemysł Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozapryrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plan, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowie wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę

<ul style="list-style-type: none"> •dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy •wymienia funkcje przemysłu •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wymienia źródła energii •wymienia typy elektrowni •wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce •wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim •wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie •wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego •podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne •opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim •opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich •omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim •opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich •opisuje strukturę połowów ryb w Polsce •charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska •wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem •określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce •omawia rozwój przemysłu stoczniowego w Polsce •analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych •omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego 	<p>produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce •ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występują największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego
---	--	--	--	--

4. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> •wyróżnia rodzaje transportu w Polsce •wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze •wyróżnia rodzaje łączności •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zróżnicowanie usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce •omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego •omawia czynniki rozwoju turystyki •wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków •omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski •podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych •przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce •charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> •charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski •prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego •określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki •ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki •analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy •ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju •identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta •podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
--	--	--	--	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
--------	--------	--------	--------	--------

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie • analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	--	--	---

Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

Wymagania edukacyjne historia klasa 7

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauracja</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; – przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; – ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; – wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka</i>, <i>industrializacja</i>, <i>urbanizacja</i>, <i>kapitałiści</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury społecznej i warunków życia) (XIX.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa</i>, <i>maszyna parowa</i>, <i>manufaktura</i>; – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

	<p><i>kapitalizm</i> – postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse</p>				<p>konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.</p>		
<p>3. Nowe idee polityczne</p>	<p>– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks</p>	<p>– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariat, strajk, fabrykanci</i>; – wymienia ideologie społeczno-polityczne w XIX wieku.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy</i>; – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny</i>; – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.</p>	<p>– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;</p>
<p>4. Przeciwno Świętemu Przymierzu</p>	<p>– powstanie dekabrystów w Rosji – rewolucja lipcowa we Francji – przyczyny Wiosny Ludów – przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji – Wiosna Ludów w Europie na przykładzie Prus, Austrii, Węgier i Włoch – wojna krymska – przyczyny, przebieg i skutki – znaczenie terminów: <i>uwłaszczenie chłopów</i> – postacie historyczne: Ludwik Napoleona</p>	<p>– wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie (XXI.1)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, uwłaszczenie</i>; – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849); – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia przyczyny Wiosny Ludów.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>burżuazja</i>; – zna datę wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848); – identyfikuje postać Ludwika Napoleona Bonapartego; – przedstawia przyczyny Wiosny Ludów; – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów; – przedstawia skutki Wiosny Ludów w Europie.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, dekabryści; – zna daty: dekabrystów (XII 1825), wojny krymskiej (1853–1856); – identyfikuje postacie: Mikołaja I; Aleksandra II; – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania; – omawia</p>	<p>– wskazuje na mapie państwa zaangażowane w wojnę krymską; – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich; – wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha; – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich.</p>

	Bonaparte				przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji; – przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich.		
--	-----------	--	--	--	--	--	--

Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim

1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim – reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim – znaczenie terminu: <i>autonomia, protektorat</i> – znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i>	– wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim (XX.1) – charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.2) – omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.4)	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i> ; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.
2. Powstanie listopadowe	– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów,	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>noc listopadowa</i> ; – zna daty: wybuchu powstania	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i> ;	– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II-X 1831),	– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim	– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim; – ocenia stosunek

	<p>Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych)</p> <p>– znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja, kalizanie</i></p> <p>– przyczyny wybuchu powstania listopadowego</p> <p>– przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych</p> <p>– wojna polsko-rosyjska</p> <p>– wielkie bitwy powstania listopadowego</p> <p>– walki powstańcze poza Królestwem Polskim</p> <p>– przyczyny klęski powstania listopadowego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i></p> <p>– postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I</p>	<p>następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach (XX.3)</p>	<p>listopadowego (29/30 XI 1830);</p> <p>– identyfikuje postać Piotra Wysockiego;</p> <p>– wymienia przyczyny powstania listopadowego.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I, Waleriana Łukasińskiego;</p> <p>– wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele;</p> <p>– wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</p> <p>– omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.</p>	<p>bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831);</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater;</p> <p>– wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego;</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I;</p> <p>– opisuje przebieg nocy listopadowej</p> <p>– charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej;</p>	<p>(III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Tomasza Zana;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty;</p> <p>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej;</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności;</p> <p>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych;</p> <p>– przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.</p>	<p>władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej;</p> <p>– ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.</p>
<p>3. Polacy po powstaniu listopadowym</p>	<p>– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji</p> <p>– stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego)</p>	<p>– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5)</p> <p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;</p> <p>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji;</p> <p>– wymienia główne kraje, do których</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja, emisariusz</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego;</p> <p>– wymienia formy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego;</p> <p>– zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego</p>	<p>– zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia Statutu organicznego (1832);</p> <p>– identyfikuje postacie:</p>	<p>– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847);</p> <p>– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji;</p> <p>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – działalność spiskowa po powstaniu listopadowym – znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katorga</i> – postacie historyczne: Szymon Konarski, Piotr Ściegienny- 	<p>zaborach (XX.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje [...] ruch spiskowy w kraju (XX.5); – omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego [...] (XXI.2) 	<p>emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego. 	<p>działalności Polaków na emigracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego. 	<p>Polskiego (1832) i Hôtelu Lambert (1833);</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; – przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert. 	<p>Stanisława Worcella, Wiktora Heltmana;</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego – omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego; – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim; 	
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Galicji – znaczenie hasła <i>Za wolność waszą i naszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu <i>rabacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i skutki [...] Wiosny Ludów na ziemiach polskich (XXI.2) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i>; – zna datę: wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846); – wymienia tereny objęte powstaniem krakowskim; – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>rabacja galicyjska</i>; – zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848); – identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli; – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborem; – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego; – omawia przebieg i skutki rabacji 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę: likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848); – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego ; – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji; 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę bitwy pod Miłosławiem (IV 1848); – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smotki; – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego; – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego; – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu chłopów.

	– postacie historyczne: Jakub Szela, Edward Dembowski, Ludwik Mierosławski, Józef Lompa, Józef Bem			galicyjskiej;			
5. Kultura polska pod zaborami	– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm</i> , <i>romantyzm</i> , <i>mesjanizm</i> – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel	– charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji [...] (XX.5)	– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków.	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm</i> , <i>mesjanizm</i> ; – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.	– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.	– identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.	– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	– rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny	– prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXIII.2)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja</i> , <i>Północ</i> , <i>Południe</i> , <i>dyskryminacja</i> ; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna</i> , <i>Konfederacja</i> , <i>Unia</i> ; – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi</i> , <i>abolicjonizm</i> , <i>demokraci</i> , <i>republikanie</i> ; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki	– zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą,	– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
----------------------------------	--	--	---	--	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej – znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i> – postać historyczna: Abraham Lincoln 			<p>Północy i Południa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki wojny secesyjnej. 	<p>(1861);</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze. 	<p>społeczną i polityczną Północy i Południa.</p>	
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> – rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec – rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: „<i>czerwone koszule</i>” – postaci historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację polityczną w Europie w drugiej połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXIII.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldi;go; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>; – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – identyfikuje postaci: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); – identyfikuje postaci: Henriego Dunant’a; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldi;go w procesie jednoczenia swoich państw.

	Wilhelm I						
3. Kolonializm w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm, wojny burskie</i> – postacie historyczne: królowa Wiktorja 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXIII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm, metropolia</i>; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspansja, eksterminacja, Kompania Wschodnioindyjska</i>; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie sipajów, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów</i>; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.
4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – demokratyzacja życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</i>; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja (chadecja), emancypantki, sufrażystki</i>; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm, szowinizm, syjonizm</i>; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, encyklika</i>; – zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889); – porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.

	<p>kobiet</p> <p>– znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki</i></p> <p>– postać historyczna: papież Leon XIII</p>				<p>i metody działania anarchistów;</p> <p>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami;</p> <p>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.</p>	<p>różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych;</p> <p>– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.</p>	
<p>5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku</p>	<p>– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki</p> <p>– rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków</p> <p>– rozwój komunikacji i środków transportu</p> <p>– budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski)</p> <p>– nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja)</p> <p>– postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière</p> <p>– narodziny kultury masowej (radio, kino)</p> <p>– upowszechnienie sportu i kultury fizycznej</p> <p>– znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm,</i></p>	<p>– wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXIII.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji, promieniowanie X, kultura masowa;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</p> <p>– wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku;</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej;</p> <p>– wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja;</i></p> <p>– zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859),</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste’a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela;</p> <p>– przedstawia założenia teorii ewolucji;</p> <p>– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne;</p> <p>– wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, realizm, impresjonizm, naturalizm, kubizm;</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre’a Curie;</p> <p>– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu;</p> <p>– charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze;</p> <p>– wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów;</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.;</p> <p>– przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm, symbolizm, futurizm, ekspresjonizm;</i></p> <p>– zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896);</p> <p>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera,</p> <p>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;</p>	<p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu;</p> <p>– ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.</p>

Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów

<p>1. Powstanie styczniowe</p>	<p>– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</p>	<p>– omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862 (XXII.1) – dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXII.2) – omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i>; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i>; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i>; – identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna”; – zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.</p>	<p>– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.</p>
--------------------------------	---	---	---	--	--	---	---

	– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski						
2. Po powstaniu styczniowym	<p>– represje wobec uczestników powstania styczniowego</p> <p>– likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych</p> <p>– polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa</p> <p>– represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego</p> <p>– sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójjaloizm</i></p> <p>– polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie, Kulturkampf</p> <p>– autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury</p> <p>– postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim</p> <p>– świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna,</i></p>	<p>– wycisza formy represji popowstaniowych (XXII.4)</p> <p>– wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja (Kulturkampf), autonomia galicyjska (XXIV.1)</p> <p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójjaloizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2)</p> <p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja;</i></p> <p>– identyfikuje postać Michała Drzymały;</p> <p>– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje politykę germanizacji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójjaloizm, Kraj Przywiślański, autonomia, kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie;</i></p> <p>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901);</p> <p>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej;</p> <p>– wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampf; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata;</i></p> <p>– identyfikuje postać Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Piotra Wawrzyniaka;</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</p> <p>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</p> <p>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czytelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa;</i></p> <p>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</p>	<p>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</p> <p>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</p>

	<p><i>Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i></p> <p>– postacie historyczne: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała</p>						
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	<p>– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów.</p> <p>– inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej</p> <p>– postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i></p> <p>– postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk</p>	<p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIV.2)</p> <p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>;</p> <p>– identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.;</p> <p>– wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>;</p> <p>– zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864);</p> <p>– wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady;</p> <p>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;</p> <p>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>;</p> <p>– zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851);</p> <p>– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka;</p> <p>– przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;</p> <p>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego;</p> <p>– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji;</p> <p>– charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.</p>	<p>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;</p> <p>– zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848);</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki;</p> <p>– opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;</p>	<p>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</p>
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	<p>– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich</p> <p>– założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych,</p> <p>– podziały na polskiej scenie politycznej na</p>	<p>– omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIV.4)</p> <p>– wyjaśnia społeczne i</p>	<p>– zna datę rewolucji 1905–1907;</p> <p>– rozwinię skróty: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL;</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;</p> <p>– wskazuje partie należące do ruchu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela, solidaryzm narodowy</i>;</p> <p>– zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905);</p> <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa, Macierz Szkolna</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego</p>	<p>– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami;</p> <p>– ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.</p>

	<p>przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) – znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i> – postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski – znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i> – postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja</p>	<p>narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907 (XXIV.5) – charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914 (XXIV.6)</p>	<p>socjalistycznego, narodowego i ludowego;</p>	<p>Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską; – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.</p>	<p>(1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</p>	<p>i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897); – identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów; – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji; – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</p>	
<p>5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku</p>	<p>– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego</p>	<p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIV.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm</i>, <i>praca organiczna</i>, <i>praca u podstaw</i>, <i>Młoda Polska</i>; – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i>; – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura postyczniowa</i>, <i>skauting</i>; – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i>, – identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza</p>	<p>– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.</p>

	<p>– Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków</p> <p>– początki kultury masowej na ziemiach polskich</p> <p>– znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm</i>,</p> <p>– postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska</p>		<p>Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pocieszeniu serc;</p> <p>– podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pocieszeniu serc.</p>	<p>na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</p>	<p>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.</p>	<p>Prószyńskiego;</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.</p>	
--	---	--	--	--	---	--	--

Rozdział V: I wojna światowa

<p>1. Świat na drodze ku wojnie</p>	<p>– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie</p> <p>– wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie</p> <p>– wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii</p> <p>– narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi</p> <p>– powstanie trójprzymierza i trójporozumienia</p> <p>– wojny bałkańskie i ich skutki</p> <p>– znaczenie terminów: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, kocioł bałkański</i></p>	<p>– omawia najważniejsze konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku (XXV.1)</p> <p>– wymienia główne przyczyny wojny: polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja</i>;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia;</p> <p>– wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.</p>	<p>– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907);</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kocioł bałkański</i>;</p> <p>– wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami;</p> <p>– przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej.</p>	<p>– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.;</p> <p>– opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia;</p> <p>– omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki.</p>	<p>– zna daty: I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), bitwy pod Cuszimą (1905);</p> <p>– przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie;</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich.</p>	<p>– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie.</p>
<p>2. Na frontach I</p>	<p>– rola zamachu w Sarajewie dla losów</p>	<p>– wymienia główne przyczyny wojny –</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów:</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu</p>	<p>– zna daty: przyłączenia się</p>	<p>– ocenia skutki ogłoszenia przez</p>

<p>wojny światowej</p>	<p>Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne</i> – postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg</p>	<p>polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie (XXV.2) – omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie (XXV.3) – charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXV.4)</p>	<p><i>Wojna, front;</i> – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.</p>	<p><i>ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, wojna manewrowa, nieograniczona wojna podwodna;</i> – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.</p>	<p><i>U–boot, ofensywa;</i> – identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.</p>	<p>Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.</p>	<p>Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; – ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.</p>
<p>3. Rewolucje w Rosji</p>	<p>– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i</p>	<p>– opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXV.5)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, Armia Czerwona, flagry;</i> – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinie skrót ZSRS.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa, rewolucja październikowa;</i> – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych, dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, tezy kwietniowe;</i> – zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy, mienszewicy;</i> – zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin;</p>	<p>– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.</p>

	<p>międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej</p> <p>– znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński</p>			<p>październikowej;</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej;</p> <p>– wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.</p>	<p>Dzierżyńskiego;</p> <p>– omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej;</p> <p>– określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.</p>	<p>– wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych;</p> <p>– omawia przebieg rewolucji lutowej;</p> <p>– charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.</p>	
<p>4. Sprawa polska podczas I wojny światowej</p>	<p>– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny</p> <p>– działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich</p> <p>– kryzys przysięgowy i jego znaczenie</p> <p>– działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji</p> <p>– powstanie Błękitnej Armii</p> <p>– postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej</p> <p>– Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej</p> <p>– stanowisko państw ententy w sprawie polskiej</p> <p>– znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej</p> <p>– udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich</p> <p>– znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5</i></p>	<p>– charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny (XXVI.1)</p> <p>– omawia umiędzynarodowie nie sprawy polskiej: akt 5 listopada 1916 roku, rolę USA i rewolucji rosyjskich, deklarację z 3 czerwca 1918 roku (XXVI.2)</p> <p>– ocenia polski wysiłek zbrojny i dyplomatyczny, wymienia prace państwotwórcze podczas wojny (XXVI.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>;</p> <p>– zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzys przysięgowy, Błękitna Armia</i>;</p> <p>– zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917);</p> <p>– omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i>;</p> <p>– zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918);</p> <p>– wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.;</p> <p>– przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kompania Kadrowa, Legion Puławski, I II Brygada Legionów Polskich</i>;</p> <p>– zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914);</p> <p>– przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.</p>	<p>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim;</p> <p>– ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.</p>

	<p><i>listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i></p> <p>– postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski</p>						
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym							
1. Świat po I wojnie światowej	<p>– skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej</p> <p>– traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia</p> <p>– powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym</p> <p>– powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia)</p> <p>– konferencja w Locarno i jej postanowienia</p> <p>– wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne</p> <p>– znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i></p>	<p>– charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i ład wersalski (XXVII.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i>;</p> <p>– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);</p> <p>– wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim;</p> <p>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</p> <p>– przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal</i>;</p> <p>– zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933);</p> <p>– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej;</p> <p>– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i>;</p> <p>– charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;</p> <p>– charakteryzuje działalność Ligi Narodów;</p> <p>– charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim;</p> <p>– charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.</p>	<p>– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)</p> <p>– identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;</p> <p>– omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;</p>	<p>– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego;</p> <p>– ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.</p>

	– postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt						
2. Narodziny faszystów	<p>– przyczyny powojennego kryzysu demokracji</p> <p>– narodziny i rozwój włoskiego faszystowskiego (ideologia, działalność partii faszystowskiej)</p> <p>– okoliczności przejęcia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego</p> <p>– powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej)</p> <p>– okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech</p> <p>– represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech</p> <p>– znaczenie terminów: <i>faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i></p> <p>– postacie historyczne:</p>	<p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszystowskiego, niemieckiego narodowego socjalizmu [...]): ideologię i praktykę (XXVII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>;</p> <p>– zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933);</p> <p>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne faszystów i nazistów.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, antysemityzm, „czarne koszule”, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>;</p> <p>– zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938);</p> <p>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera;</p> <p>– opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Adolfa Hitlera;</p> <p>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, totalitaryzm</i>;</p> <p>– zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób nazisci kontrolowali życie obywateli.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja, pakt laterański</i>;</p> <p>– zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933);</p> <p>– przedstawia sytuację Włoch i Niemiec po zakończeniu I wojny światowej;</p> <p>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech.</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne;</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.;</p> <p>– ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli.</p>

	Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler						
3. ZSRS – imperium komunistyczne	<ul style="list-style-type: none"> – ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kultura jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry</i> – postać historyczna: Józef Stalin 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego): ideologię i praktykę (XXVII.3) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kultura jednostki, łagier</i>; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinięcie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, Gułag</i>; – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kulturę jednostki; - rozwinięcie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kołchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, czystka</i>; – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinięcie skrót: WKP(b); – identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny</i>; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVII.1) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i>; – identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów; – wymienia nowe 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm</i>; – identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i>; – identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.

	<p>motoryzacja, kino, radio, telewizja)</p> <p>– kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo</p> <p>– nowe kierunki w architekturze i sztuce</p> <p>– znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i></p> <p>– postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin</p>		<p>nurty w architekturze i sztuce;</p> <p>– przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.</p>		<p>cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.</p>	<p>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);</p> <p>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>	
<p>5. Świat na drodze ku II wojnie światowej</p>	<p>– militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje</p> <p>– wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy</p> <p>– znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii</p> <p>– okoliczności <i>Anschlussu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa</p> <p>– Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę</p> <p>– ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie</p> <p>– znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw</i></p> <p>– postacie historyczne: Francisco Franco, Neville Chamberlain</p>	<p>– omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie (XXXI.1)</p> <p>– przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii (XXXI.2)</p> <p>– opisuje politykę hitlerowskich Niemiec: rozbijanie systemu wersalsko-lokarneńskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium) (XXXI.3)</p> <p>– charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja, Anschluss, oś Berlin-Rzym-Tokio (państwa osi)</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera;</p> <p>– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch;</p> <p>– podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera;</p> <p>– wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>;</p> <p>– zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938);</p> <p>– identyfikuje postać Francisco Franco;</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii;</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>państwo marionetkowe, remilitaryzacja</i>;</p> <p>– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939);</p> <p>– przedstawia przyczyny <i>Anschlussu</i> Austrii;</p> <p>– identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina;</p> <p>– przedstawia proces militaryzacji Niemiec;</p> <p>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.</p>	<p>– zna daty: wojny domowej w Hiszpanii (1936-1939), ataku Japonii na Chiny (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939);</p> <p>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej;</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie.</p>	<p>– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium;</p> <p>– ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.</p>
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym							

<p>1. Odrodzenie Rzeczypospolitej</p>	<p>– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego – znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i> – postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski</p>	<p>– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej – od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1) – charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXIX.1)</p>	<p>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>; – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p>	<p>– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.</p>	<p>– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.</p>
<p>2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski</p>	<p>– spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego – konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu</p>	<p>– przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje a fenomen Powstania Wielkopolskiego i powstań śląskich (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód) (XXVIII.2) – opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski) (XXVIII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orlęta lwowskie</i>; – zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, „<i>cud nad Wisłą</i>”, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, „<i>bunt</i>” <i>Żeligowskiego</i>; – zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje</p>	<p>– zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;</p>	<p>– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.</p>

	<p>– wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia)</p> <p>– problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki</p> <p>– przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki</p> <p>– konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński</p> <p>– znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego, plebiscyt</i></p> <p>– postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty</p>			<p>Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego;</p> <p>– wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego;</p> <p>– omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej;</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską;</p> <p>– omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego;</p> <p>– omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.</p>	<p>postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego;</p> <p>– wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim;</p> <p>– porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną;</p> <p>– charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej;</p> <p>– wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich,</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.</p>	<p>– omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki;</p> <p>– opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.</p>	
3. Rządy parlamentarne	<p>– początki odbudowy państwowości polskiej</p> <p>– trudności w unifikacji państwa</p> <p>– postanowienia małej konstytucji z 1919 r.</p> <p>– ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r.</p> <p>– sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią</p> <p>– elekcja G.</p>	<p>– omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej: od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji” (XXVIII.1)</p> <p>– charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku (XXIX.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>;</p> <p>– zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),;</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, hiperinflacja</i>;</p> <p>– zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);</p> <p>– wymienia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna celna, system parlamentarny, Kresy Wschodnie</i>;</p> <p>– wymienia postanowienia małej konstytucji;</p> <p>– omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza;</p> <p>– charakteryzuje rządy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata, dywersja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;</p>	<p>– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926;</p> <p>– charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.</p>

	<p>Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo</p> <p>– rząd W. Grabskiego i jego reformy</p> <p>– charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926</p> <p>– znaczenie terminów: <i>mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza</i></p> <p>– postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski</p>	<p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5)</p>	<p>– wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.</p>	<p>postanowienia konstytucji marcowej;</p> <p>– wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią;</p> <p>– identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.</p>	<p>parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.</p>	<p>– charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;</p>	
<p>4. Zamach majowy i rządy sanacji</p>	<p>– przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej</p> <p>– przebieg i skutki zamachu majowego</p> <p>– wybór I. Mościckiego na prezydenta</p> <p>– wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r.</p> <p>– stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie)</p> <p>– stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja</p>	<p>– omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce</p> <p>– przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXIX.3)</p> <p>– opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 roku) (XXIX.4)</p> <p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy, sanacja</i>;</p> <p>– zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935);</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego;</p> <p>– wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;</p>	<p>– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934);</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi;</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Becka;</p> <p>– wymienia przyczyny zamachu majowego;</p> <p>– charakteryzuje przebieg zamachu majowego;</p> <p>– przedstawia postanowienia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, wybory brzeskie</i>;</p> <p>– zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930);</p> <p>– identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego;</p> <p>– opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;</p>	<p>– zna datę procesu brzeskiego (1932);</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo „cuda nad urną”, grupa pułkowników</i>;</p> <p>– porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej;</p> <p>– charakteryzuje rządy sanacyjne;</p> <p>– przedstawia politykę sanacji wobec opozycji;</p> <p>– omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.</p>	<p>– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie;</p> <p>– ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.</p>

	<p>Międzymorza, polityka równowagi</p> <ul style="list-style-type: none"> – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i> – postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły 	<p>politykę równowagi (XXIX.5)</p>		<p>konstytucji kwietniowej.</p>			
<p>5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) – reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – struktura społeczna, 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego (XXX.3) – omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich (XXX.2) – charakteryzuje społeczność, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; - rozwinię skrótu COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; – przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa</i>; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>; – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); – opisuje sposoby przewyższania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości

	<p>narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej</p> <p>– polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych</p> <p>– znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa, reforma walutowa, Centralny Okręg Przemysłowy, asymilacja narodowa, getto ławkowe, numerus clausus</i></p> <p>– postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski</p>	<p>narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXX.1)</p>	<p>strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.</p>	<p>Rzeczypospolitej;</p> <p>– wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego;</p> <p>– przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;</p>	<p>magistrali węglowej;</p> <p>– przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości;</p> <p>– omawia założenia i realizację reformy rolnej;</p> <p>– omawia stosunki polsko-żydowskie;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;</p>		<p>narodowych.</p>
<p>6. Kultura i nauka II RP</p>	<p>– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej</p> <p>– osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia)</p> <p>– dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura)</p> <p>– rozwój polskiej kinematografii</p> <p>– postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura</p> <p>– znaczenie terminów:</p>	<p>– podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXX.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła;</p> <p>– wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm, impresjonizm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima;</p> <p>– omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej</p> <p>– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm, modernizm, funkcjonalizm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury;</p> <p>– wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;</p> <p>– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci, awangarda</i>;</p> <p>– zna datę reformy szkolnictwa (1932);</p> <p>– identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny;</p> <p>– wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia;</p> <p>– charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.</p>	<p>– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.</p>

	<i>analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda</i>						
7. Schyłek niepodległości	<ul style="list-style-type: none"> – postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Władysław Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi) (XXIX.5) – charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXXI.4) – wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop–Mołotow (XXXI.5) 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa, Józefa Becka; – wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

1. Komputer i grafika komputerowa

1.1. Posługiwanie się komputerem i jego oprogramowaniem

2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>podaje kilka zastosowań komputera;</p> <p>wymienia części składowe zestawu komputerowego;</p> <p>posługuje się komputerem i urządzeniami TI w podstawowym zakresie;</p> <p>podaje kilka przykładów urządzeń współpracujących z komputerem;</p> <p>wie, że nadmierna ilość czasu spędzonego przy komputerze zagraża zdrowiu psychicznemu i fizycznemu;</p> <p>zdaje sobie sprawę, że można uzależnić się od komputera; zna i stosuje sposoby zapobiegania uzależnieniu się od komputera</p>	<p>wskazuje kilka przykładów zastosowania komputera, np. w szkole, zakładach pracy i życiu społecznym;</p> <p>definiuje komputer jako zestaw urządzeń elektronicznych i określa ich przeznaczenie;</p> <p>zna pojęcia: <i>program komputerowy, pamięć, system dwójkowy</i>;</p> <p>zna jednostki pojemności pamięci;</p> <p>wymienia i omawia różne typy komputerów</p>	<p>omawia zastosowanie komputera w różnych dziedzinach życia, nauki i gospodarki;</p> <p>zna pojęcia: <i>bit, bajt, RAM</i>;</p> <p>omawia podstawowe układy mieszczące się na płycie głównej;</p> <p>zna sposoby reprezentowania danych (wartości logicznych, liczb, znaków) w komputerze;</p> <p>wymienia i omawia budowę i działanie wybranych urządzeń peryferyjnych oraz urządzeń techniki użytkowej, np. drukarki, skanera;</p> <p>omawia wybrane urządzenia mobilne</p>	<p>omawia schemat działania komputera, m.in. przekształcanie informacji w dane, przetwarzanie danych oraz wyjaśnia funkcje procesora odpowiedzialnego za te procesy; wyjaśnia, czym jest BIOS;</p> <p>oblicza wartość dziesiętną liczby zapisanej w systemie dwójkowym;</p> <p>wie, co to są kody ASCII i potrafi wstawić do dokumentu tekstowego wybrany znak, korzystając z tego kodu;</p> <p>podaje przykłady kart rozszerzeń, które można zainstalować w komputerze;</p> <p>omawia różne typy komputerów oraz budowę i działanie urządzeń peryferyjnych oraz urządzeń techniki użytkowej, np. tablicy interaktywnej, kamery cyfrowej i internetowej</p>	<p>potrafi określić podstawowe parametry części składowych komputera i urządzeń peryferyjnych oraz urządzeń techniki użytkowej;</p> <p>opisuje wybrane zastosowania informatyki, z uwzględnieniem swoich zainteresowań, oraz ich wpływ na osobisty rozwój, rynek pracy i rozwój ekonomiczny;</p> <p>samodzielnie wyszukuje w Internecie informacje o nowych urządzeniach peryferyjnych oraz urządzeniach mobilnych;</p> <p>korzysta z dokumentacji urządzeń elektronicznych</p>
<p>zna podstawowe zasady pracy z programem komputerowym (uruchamianie, wybór opcji menu, kończenie pracy z programem)</p>	<p>omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów programów użytkowych, podając przykłady konkretnych programów;</p> <p>wie, na czym polega uruchamianie i instalowanie programów;</p> <p>podaje przykłady nośników pamięci</p>	<p>umieszcza skrót programu na pulpicie;</p> <p>wybiórczo korzysta z Pomocy do programu;</p> <p>wyjaśnia rolę pamięci operacyjnej w czasie uruchamiania programu;</p> <p>wie, jak odinstalować program komputerowy</p>	<p>potrafi skorzystać w razie potrzeby z Pomocy do programu;</p> <p>wyjaśnia procesy zachodzące w czasie uruchamiania i instalowania programu;</p> <p>potrafi zainstalować i odinstalować prosty program, np. edukacyjny, grę; potrafi pobrać program, np. darmowy, z Internetu i zainstalować go</p>	<p>określa pojemność pamięci, ilość wolnego i zajętego miejsca na dysku;</p> <p>wyszukuje w Internecie lub innych źródłach informacje na temat nowych programów użytkowych i nośników pamięci</p>
<p>wie, jaka jest rola systemu operacyjnego</p>	<p>zna podstawowe funkcje systemu operacyjnego</p>	<p>podaje przykłady systemów operacyjnych</p>	<p>omawia cechy wybranych systemów operacyjnych, m.in.: Windows, Linux, Mac OS,</p>	<p>porównuje wybrane systemy operacyjne, podając różnice</p>

			wybrane systemy dla urządzeń mobilnych	
wie, że należy posiadać licencję na używany program komputerowy; wie, na czym polega piractwo komputerowe i jakie grożą sankcje za nielegalne uzyskanie programu komputerowego w celu osiągnięcia korzyści majątkowych	wie, czym jest licencja na program, i wymienia jej rodzaje; wymienia przykłady przestępczości komputerowej	zna pojęcie: <i>prawo autorskie</i> ; omawia przykładowe rodzaje darmowych licencji; omawia przejawy przestępczości komputerowej	wyjaśnia różnice między różnymi rodzajami licencji; rozumie zasady licencji na używany program	korzystając z Internetu lub innych źródeł, odszukuje więcej informacji na temat darmowych licencji

1.2. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem aplikacji komputerowych – opracowywanie obrazów w edytorze grafiki

2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
przy użyciu wybranego edytora grafiki tworzy rysunek, używając podstawowych narzędzi graficznych; potrafi zapisać dokument komputerowy w pliku w określonym miejscu (dysku, folderze); otwiera rysunek zapisany w pliku, wprowadza zmiany i zapisuje ponownie plik	zna i omawia zasady tworzenia dokumentu komputerowego na przykładzie tworzenia rysunku w programie graficznym; rozumie, dlaczego należy zapisać dokument na wybranym nośniku pamięci masowej; przy użyciu wybranego edytora grafiki tworzy rysunki, stosując operacje na obrazie i jego fragmentach, przekształca obrazy; umieszcza napisy na obrazie; tworzy proste animacje komputerowe	zna podstawowe formaty plików graficznych; posługuje się narzędziami malarskimi trzech wybranych programów graficznych do tworzenia kompozycji z figur; wykonuje operacje na obrazie i jego fragmentach, m.in.: zaznacza, kopiuje i wkleja fragmenty rysunku i zdjęcia, stosując wybrane programy graficzne; poddaje zdjęcie obróbce: zmienia jasność i kontrast, stosuje filtry; wie, czym są warstwy obrazu; tworzy obraz z wykorzystaniem pracy z warstwami; korzysta z różnych narzędzi selekcji; tworzy animacje komputerowe; drukuje rysunek	przekształca formaty plików graficznych; umieszcza napisy na obrazie, porównując możliwości dwóch wybranych programów graficznych; wykonuje fotomontaż, korzystając z możliwości pracy z warstwami obrazu; opracowuje obrazy zgodnie z przeznaczeniem; tworzy animacje, korzystając z możliwości z warstwami i z przekształceń fragmentów obrazu; drukuję obraz, ustalając samodzielnie wybrane parametry wydruku; tworzy animacje komputerowe, stosując wybrany program graficzny; skanuje zdjęcia, zapisuje w pliku i poddaje je obróbce	samodzielnie wyszukuje możliwości wybranego programu graficznego; samodzielnie tworzy ciekawe kompozycje graficzne, np. fotomontaże; uczestniczy w konkursach graficznych; przygotowuje animacje według własnego pomysłu, korzystając z różnych możliwości wybranego programu do tworzenia animacji

1.3. Posługiwanie się komputerem – porządkowanie i ochrona dokumentów

2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
kopiuje, przenosi i usuwa pliki wybraną przez siebie metodą; rozumie, jakie szkody może wyrządzić wirus komputerowy	rozumie, dlaczego należy wykonywać kopie dokumentów; potrafi kopiować, przenosić i usuwać pliki i foldery metodą przez Schowełk oraz metodą przeciągnij i upuść ; stosuje podstawowe zasady ochrony przed wirusami komputerowymi	pakuje i rozpakowuje pliki lub foldery; omawia ogólne zasady działania wirusów komputerowych; zna zasady ochrony przed złośliwymi programami; posługuje się programem antywirusowym w celu wykrycia wirusów	omawia inne rodzaje zagrożeń (konie trojańskie, programy szpiegujące); wie, jak ochronić się przed włamaniem do komputera; wyjaśnia, czym jest firewall	utrzymuje na bieżąco porządek w zasobach komputerowych; pamięta o tworzeniu kopii ważniejszych plików na innym nośniku; korzystając z dodatkowych źródeł, wyszukuje informacje na temat programów szpiegujących określanych jako <i>adware</i> i <i>spyware</i>

2. Praca z dokumentem tekstowym

2.1. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem aplikacji komputerowych – opracowywanie tekstu w edytorze tekstu

2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
tworzy prosty dokument tekstowy; stosuje wyróżnienia w tekście, korzystając z możliwości zmiany parametrów czcionki; wykonuje podstawowe operacje na fragmentach tekstu – kopiowanie, wycinanie, wklejanie; ozdabia tekst gotowymi rysunkami, obiektami z galerii obrazów, stosując wybraną przez siebie metodę; zapisuje dokument w pliku; uczestniczy w projekcie grupowym, wykonując proste zadania	zna i stosuje podstawowe zasady formatowania i redagowania tekstu; formatuje tekst: ustala atrybuty tekstu (pogrubienie, podkreślenie, przekreślenie, kursywę), sposób wyrównywania tekstu między marginesami, parametry czcionki; formatuje rysunek (obiekt) wstawiony do tekstu; zmienia jego rozmiary, oblewa tekstem lub stosuje inny układ rysunku względem tekstu; gromadzi materiały do wykonania zadania w ramach projektu grupowego i opracowuje zlecone zadania	zna ogólne możliwości edytorów tekstu i zasady pracy z dokumentem tekstowym; zna i stosuje podstawowe zasady redagowania tekstu; dostosowuje formatowanie tekstu do jego przeznaczenia; stosuje tabulacje, wcięcia, interlinie; wykorzystuje edytor równań do pisania prostych wzorów; zna i stosuje różne sposoby wycinania fragmentu ekranu (np. zdjęcie ekranu, Narzędzie Wycinanie) i stosuje je, aby wyciąć i wkleić do dokumentu tekstowego fragment ekranu; przygotowuje dokumenty do wykonania zadania w ramach projektu grupowego	zna i stosuje metody usprawniające pracę nad tekstem (m.in. stosowanie gotowych szablonów, wbudowanych słowników); stosuje różne typy tabulatorów, potrafi zmienić ich ustawienia w całym tekście; wstawia dowolne wzory, wykorzystując edytor równań; osadza obraz w dokumencie tekstowym, wstawia obraz do dokumentu tekstowego; wykonuje trudniejsze zadania szczegółowe podczas realizacji projektu grupowego; wykonuje kolaż ze zdjęć	samodzielnie wyszukuje opcje menu potrzebne do rozwiązania dowolnego problemu; przygotowuje profesjonalny tekst – pismo, sprawozdanie, z zachowaniem poznanych zasad redagowania i formatowania tekstów; pełni funkcje koordynatora podczas realizacji projektu grupowego; potrafi wykorzystać chmurę do wymiany informacji w pracy zespołowej

3. Algorytmika i programowanie

3.1. Rozumienie, analizowanie i rozwiązywanie problemów algorytmicznych				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>zapisuje prosty algorytm liniowy w postaci listy kroków;</p> <p>zna podstawowe zasady prezentacji algorytmów w postaci schematów blokowych (zna podstawowe bloki potrzebne do budowania schematu blokowego);</p> <p>analizuje gotowy schemat blokowy prostego algorytmu</p>	<p>wyjaśnia pojęcie algorytmu; określa dane do zadania oraz wyniki i zapisuje prosty algorytm liniowy w postaci listy kroków; określa sytuacje warunkowe, tj. takie, które wyprowadzają różne wyniki – zależnie od spełnienia narzuconych warunków;</p> <p>buduje schemat blokowy prostego algorytmu liniowego; analizuje schemat blokowy algorytmu z rozgałęzieniami</p>	<p>omawia etapy rozwiązywania problemu (zadania); wie, na czym polega iteracja; analizuje algorytmy, w których występują powtórzenia i określa, od czego zależy liczba powtórzeń;</p> <p>buduje schemat blokowy algorytmu z warunkiem prostym</p>	<p>wyjaśnia pojęcie <i>specyfikacja problemu</i>;</p> <p>prezentuje algorytmy iteracyjne za pomocą listy kroków i schematu blokowego</p>	<p>potrafi samodzielnie napisać specyfikację określonego zadania;</p> <p>buduje schemat blokowy algorytmu, w którym wystąpią złożone sytuacje warunkowe; określa, kiedy może nastąpić zapętlenie w algorytmie iteracyjnym i potrafi rozwiązać ten problem;</p> <p>buduje schemat blokowy określonego algorytmu iteracyjnego</p>
3.2. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera – tworzenie programów komputerowych				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>tworzy proste programy w wybranym języku wizualnym, używając (wskazanego przez nauczyciela) dydaktycznego środowiska programowania (np. Logomocja, Scratch, Baltie)</p>	<p>tworzy programy, używając podstawowych poleceń, korzystając z wybranego środowiska programowania, zapisuje powtarzające się polecenia, stosując odpowiednie instrukcje;</p> <p>wykonuje proste zadania szczegółowe w projekcie grupowym</p>	<p>wyjaśnia, na czym polega prezentacja algorytmu w postaci programu;</p> <p>wyjaśnia pojęcia <i>program źródłowy</i> i <i>program wynikowy</i>;</p> <p>tworzy zmienne i wykonuje na nich proste obliczenia;</p> <p>realizuje prostą sytuację warunkową i iterację, korzystając z wybranych środowisk programowania (jednego lub kilku);</p> <p>definiuje i stosuje procedury bez parametrów</p>	<p>zna pojęcia: <i>translacja</i>, <i>kompilacja</i>, <i>interpretacja</i>;</p> <p>wie, jak są pamiętane wartości zmiennych;</p> <p>zapisuje algorytmy iteracyjne (w tym pętlę w pętli) i z warunkami (w tym złożonymi), korzystając z wybranych środowisk programowania (jednego lub kilku);</p> <p>definiuje i stosuje procedury z parametrami;</p> <p>wykonuje trudniejsze zadania szczegółowe w projekcie grupowym i łączy wykonane zadania szczegółowe w jeden program</p>	<p>wyjaśnia zasady programowania i kompilowania;</p> <p>odróżnia kompilację od interpretacji;</p> <p>korzystając z wybranego środowiska programowania, pisze trudniejsze programy z zastosowaniem procedur z parametrami;</p> <p>bierze udział w konkursach informatycznych z programowania;</p> <p>pełni funkcję koordynatora w projekcie grupowym</p>

4. Obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym

4.1. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem aplikacji komputerowych – obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>zna zastosowania arkusza kalkulacyjnego i omawia budowę dokumentu arkusza;</p> <p>pisze formułę wykonującą jedno z czterech podstawowych działań arytmetycznych (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie);</p> <p>potrafi zastosować kopiowanie i wklejanie formuł</p>	<p>zna i stosuje zasadę adresowania względnego;</p> <p>potrafi tworzyć formuły wykonujące bardziej zaawansowane obliczenia;</p> <p>stosuje funkcje arkusza kalkulacyjnego, tj.: SUMA, ŚREDNIA;</p> <p>modyfikuje tabele w celu usprawnienia obliczeń, m.in.: wstawia i usuwa wiersze (kolumny); zmienia szerokość kolumn i wysokość wierszy tabeli; wie, jak wprowadzić do komórek długie teksty i duże liczby</p>	<p>potrafi prawidłowo zaprojektować tabelę arkusza kalkulacyjnego (m.in.: wprowadza opisy do tabeli, formatuje komórki arkusza; ustala format danych, dostosowując go do wprowadzanych informacji);</p> <p>rozdziela zasady adresowania względnego i bezwzględnego;</p> <p>stosuje arkusz do kalkulacji wydatków i innych obliczeń; dostosowuje odpowiednio rodzaj adresowania</p>	<p>potrafi układać rozbudowane formuły z zastosowaniem funkcji JEŻELI;</p> <p>potrafi samodzielnie zastosować adres bezwzględny, aby ułatwić obliczenia</p>	<p>zna działanie i zastosowanie wielu funkcji dostępnych w arkuszu kalkulacyjnym;</p> <p>samodzielnie wyszukuje opcje menu potrzebne do rozwiązania określonego problemu;</p> <p>projektuje samodzielnie tabelę arkusza z zachowaniem poznanych zasad wykonywania obliczeń w arkuszu kalkulacyjnym</p>

5. Internet

5.1. Posługiwanie się komputerem i sieciami komputerowymi – wyszukiwanie informacji i komunikowania się z wykorzystaniem Internetu				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>wymienia kilka zastosowań Internetu;</p> <p>otwiera stronę o podanym adresie;</p> <p>wyszukuje w Internecie informacje według prostego hasła;</p> <p>porusza się po stronie WWW</p>	<p>zna podstawowe zasady pracy w szkolnej (lokalnej) sieci komputerowej;</p> <p>zna pojęcia: <i>Internet, strona internetowa, WWW</i>;</p> <p>omawia wybrane usługi internetowe;</p> <p>potrafi wyszukiwać informacje w Internecie: korzysta z wyszukiwarek</p>	<p>wymienia zalety łączenia komputerów w sieć;</p> <p>zna pojęcia: <i>witryna, strona główna, serwer internetowy, hiperłącze, hipertekst</i>;</p> <p>potrafi wyszukiwać informacje w Internecie: korzysta z katalogów stron WWW;</p> <p>wyszukuje informacje w internetowych zasobach danych</p>	<p>opisuje sieci lokalne i globalne oraz podstawowe klasy sieci;</p> <p>potrafi udostępniać zasoby, np. foldery;</p> <p>potrafi omówić schemat sieci szkolnej i domowej;</p> <p>wie, jak uzyskać dostęp do Internetu;</p> <p>potrafi zastosować różne narzędzia do wyszukiwania informacji; stosuje złożony sposób wyszukiwania;</p> <p>porządkuje najczęściej odwiedzane strony</p>	<p>potrafi formułować własne wnioski i spostrzeżenia dotyczące rozwoju Internetu, jego znaczenia dla różnych dziedzin gospodarki i dla własnego rozwoju;</p> <p>potrafi właściwie zawęzić obszar poszukiwań, aby szybko odszukać informacje</p>

<p>redaguje i wysyła list elektroniczny, korzystając z podstawowych zasad netykiety; potrafi skorzystać z wybranych form komunikacji, np. z komunikatora, stosując zasady netykiety</p>	<p>dołącza załączniki do listu; korzysta z książki adresowej; zna i stosuje zasady netykiety pocztowej; zna sposoby komunikowania się za pomocą Internetu, m.in.: komunikatory i czaty, fora dyskusyjne, portale społecznościowe</p>	<p>dba o formę listu i jego pojemność; ozdabia listy, załączając rysunek, dodaje tło; stosuje podpis automatyczny; zakłada książkę adresową; podaje i omawia przykłady usług internetowych oraz różnych form komunikacji; omawia m.in.: komunikatory i czaty, fora dyskusyjne, portale społecznościowe</p>	<p>uczestniczy w dyskusji na wybranym forum dyskusyjnym, stosując zasady netykiety; omawia wybrane usługi internetowe (m.in.: nauka i praca w Internecie, książki, czasopisma, muzea, banki, zakupy i aukcje, podróże, rozrywka), uwzględniając zasady korzystania z tych usług</p>	<p>korzystając z Internetu i innych źródeł, wyszukuje informacje o najnowszych osiągnięciach w dziedzinie e-usług i różnych form komunikacji i wymiany informacji</p>
<p>zna zagrożenia i ostrzeżenia dotyczące korzystania z komunikacji za pomocą Internetu; zdaje sobie sprawę z anonimowości kontaktów w Sieci</p>	<p>stosuje przepisy prawa związane z pobieraniem materiałów z Internetu; zdaje sobie sprawę z konieczności racjonalnego gospodarowania czasem spędzonym w Sieci</p>	<p>zna podstawowe przepisy dotyczące korzystania z e-usług</p>	<p>na przykładach uzasadnia zalety i zagrożenia wynikające z pojawienia się Internetu</p>	<p>potrafi przedstawić własne wnioski z analizy zalet i wad uzależniania różnych dziedzin życia od Internetu</p>

język angielski klasa 7

Kryteria obejmują zakres ocen 2–5, nie uwzględniając oceny 1 (niedostatecznej) i 6 (celującej). Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który wykracza poza wymagania na ocenę bardzo dobrą, zaś uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocena	2	3	4	5
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> Słabo zna i z trudem podaje dane personalne, nazwy ubrań i innych rzeczy osobistych, określa okresy życia człowieka. Słabo zna i z trudem podaje podstawowe przymiotniki opisujące ludzi: wygląd zewnętrzny i cechy charakteru. Słabo zna i z trudem podaje słownictwo opisujące uczucia i emocje oraz umiejętności i zainteresowania. Słabo zna i z trudem podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Ma trudności z poprawnym tworzeniem zdań z czasownikami <i>to be</i> oraz <i>have got</i> w czasie <i>Present Simple</i>. Słabo zna i na ogół poprawnie stosuje zaimki osobowe, przymiotniki i zaimki dzierżawcze. Nieudolnie posługuje się konstrukcją <i>There is/There are</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Częściowo zna i podaje dane personalne, nazwy ubrań i innych rzeczy osobistych, określa okresy życia człowieka. Popołniając dość liczne błędy, podaje podstawowe przymiotniki opisujące ludzi: wygląd zewnętrzny i cechy charakteru. Z pewnym trudem podaje słownictwo opisujące uczucia i emocje oraz umiejętności i zainteresowania. Częściowo zna i podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Ma pewne trudności z poprawnym tworzeniem zdań z czasownikami <i>to be</i> oraz <i>have got</i> w czasie <i>Present Simple</i>. Częściowo zna i nie zawsze poprawnie stosuje zaimki osobowe, przymiotniki i zaimki dzierżawcze. Czasem popełniając błędy, posługuje się konstrukcją <i>There is/There are</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> W większości zna i na ogół poprawnie podaje dane personalne, nazwy ubrań i innych rzeczy osobistych, określa okresy życia człowieka. Popołniając drobne błędy, podaje podstawowe przymiotniki opisujące ludzi wygląd zewnętrzny i cechy charakteru. Popołniając drobne błędy, podaje słownictwo opisujące uczucia i emocje oraz umiejętności i zainteresowania. Zna i przeważnie poprawnie podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Tworzy i na ogół poprawnie stosuje zdania z czasownikami <i>to be</i> oraz <i>have got</i> w czasie <i>Present Simple</i>. Zna i na ogół poprawnie stosuje zaimki osobowe, przymiotniki i zaimki dzierżawcze. Popołniając drobne błędy, posługuje się konstrukcją <i>There is/There are</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i poprawnie podaje dane personalne, nazwy ubrań i innych rzeczy osobistych, określa okresy życia człowieka. Swobodnie podaje podstawowe przymiotniki opisujące ludzi: wygląd zewnętrzny i cechy charakteru. Podaje i poprawnie stosuje słownictwo opisujące uczucia i emocje oraz umiejętności i zainteresowania. Zna i poprawnie podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Tworzy i poprawnie stosuje zdania z czasownikami <i>to be</i> oraz <i>have got</i> w czasie <i>Present Simple</i>. Zna i poprawnie stosuje zaimki osobowe, przymiotniki i zaimki dzierżawcze. Bez trudu posługuje się konstrukcją <i>There is/There are</i>.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu wypowiedzi. Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi. Z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy. Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając drobne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez problemu rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Bez błędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi.

Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. • Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Z trudnością rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej rozumie sens prostych tekstów. • Na ogół znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Na ogół rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie sens prostych tekstów. • Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając drobne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Bez większego trudu rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu rozumie ogólny sens tekstów. • Z łatwością znajduje w tekście określone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Z łatwością rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając liczne błędy zaburzające komunikację, nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne: posługując się podstawowymi przymiotnikami opisuje wygląd zewnętrzny ludzi, ich ubrania oraz cechy charakteru, wyraża swoje opinie oraz uczucia i emocje odnośnie krewnych i przyjaciół, a także świąt i uroczystości oraz konkursów młodych talentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Czasami popełniając błędy częściowo zaburzające komunikację, tworzy proste wypowiedzi ustne: posługując się podstawowymi przymiotnikami opisuje wygląd zewnętrzny ludzi, ich ubrania oraz cechy charakteru, wyraża swoje opinie oraz uczucia i emocje odnośnie krewnych i przyjaciół, a także świąt i uroczystości oraz konkursów młodych talentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając nieliczne błędy w zasadzie niezaburzające komunikacji, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne: opisuje wygląd zewnętrzny ludzi, ich ubrania oraz cechy charakteru, wyraża swoje opinie oraz uczucia i emocje odnośnie krewnych i przyjaciół, a także świąt i uroczystości oraz konkursów młodych talentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne: opisuje wygląd zewnętrzny ludzi, ich ubrania oraz cechy charakteru, wyraża swoje opinie oraz uczucia i emocje odnośnie krewnych i przyjaciół, a także świąt i uroczystości oraz konkursów młodych talentów; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając liczne błędy zaburzające komunikację, tworzy często z pomocą bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje ludzi, ich wygląd zewnętrzny i cechy charakteru, podaje dane osobowe oraz informacje o rodzinie, wyraża opinie odnośnie wyglądu i cech charakteru, pisze e-mail z opisem osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając dość liczne błędy, tworzy, sam lub z pomocą, bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje ludzi, ich wygląd zewnętrzny i cechy charakteru, podaje dane osobowe oraz informacje o rodzinie, wyraża opinie odnośnie wyglądu i cech charakteru, pisze e-mail z opisem osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając nieliczne w na ogół niezaburzające komunikacji błędy, samodzielnie tworzy proste wypowiedzi pisemne: opisuje ludzi, ich wygląd zewnętrzny i cechy charakteru, podaje dane osobowe oraz informacje o rodzinie, wyraża opinie odnośnie wyglądu i cech charakteru, pisze e-mail z opisem osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielnie, stosując bogate słownictwo, tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opisuje ludzi, ich wygląd zewnętrzny i cechy charakteru, podaje dane osobowe oraz informacje o rodzinie, wyraża opinie odnośnie wyglądu i cech charakteru, pisze e-mail z opisem osoby; ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji.
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach: • Nieudolnie przedstawia siebie, swoich przyjaciół, członków swojej rodziny oraz nawiązuje kontakty towarzyskie. • Uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie danych osobowych, wyglądu zewnętrznego, cech charakteru, zainteresowań i umiejętności; popełnia liczne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reaguje w prostych sytuacjach: • Popełniając dość liczne błędy, przedstawia siebie, swoich przyjaciół, członków swojej rodziny oraz nawiązuje kontakty towarzyskie. • Uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie danych osobowych, wyglądu zewnętrznego, cech charakteru, zainteresowań i umiejętności, czasem popełniając błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez większego problemu reaguje zarówno w prostych, jak i bardziej złożonych sytuacjach: • Popełniając drobne błędy, przedstawia siebie, swoich przyjaciół, członków swojej rodziny oraz nawiązuje kontakty towarzyskie. • Bez trudu uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie danych osobowych, wyglądu 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez problemu reaguje zarówno w prostych, jak i złożonych sytuacjach: • Poprawnie przedstawia siebie, swoich przyjaciół, członków swojej rodziny oraz nawiązuje kontakty towarzyskie. • Bez trudu i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie danych osobowych, wyglądu

	<ul style="list-style-type: none"> • Popołniając liczne błędy, składa życzenia i gratulacje, wyraża uczucia i emocje oraz stosuje formy grzecznościowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie zawsze poprawnie składa życzenia i gratulacje, wyraża uczucia i emocje oraz stosuje formy grzecznościowe. 	<p>zewnątrznego, cech charakteru, zainteresowań i umiejętności, czasem nieliczne błędy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popołniając nieliczne błędy, składa życzenia i gratulacje, wyraża uczucia i emocje oraz stosuje formy grzecznościowe. 	<p>zewnątrznego, cech charakteru, zainteresowań i umiejętności.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prawidłowo składa życzenia i gratulacje, wyraża uczucia i emocje oraz stosuje formy grzecznościowe.
Przetwarzanie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie, popołniając liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, • Nieudolnie, popołniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, a także przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popołniając błędy. • Przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, a także przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim; popołnia dość liczne błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez większego trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. • Przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, ja również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim; popołnia drobne błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych • Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie. przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo zna i popołnia liczne błędy, podając nazwy pomieszczeń i elementów wyposażenia domu. • Słabo zna i nieudolnie określa rodzaje domów. • Słabo zna i z trudem podaje nazwy prac domowych. • Słabo zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i często niepoprawnie używa ich w zdaniach. • Popołniając liczne błędy, buduje zdania w czasach <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>. • Słabo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>; popołnia liczne błędy postługując się nimi w wypowiedziach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Częściowo zna i popołnia dość liczne błędy, podając nazwy pomieszczeń i elementów wyposażenia domu. • Częściowo zna i określa rodzaje domów popołniając dość liczne błędy. • Popołniając dość liczne błędy, podaje nazwy prac domowych. • Częściowo zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i używa ich w zdaniach, popołniając dość liczne błędy. • Buduje zdania w czasach <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>, popołniając dość liczne błędy. • Częściowo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>, nie zawsze poprawnie postługuje się nimi w wypowiedziach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na ogół poprawnie podaje nazwy pomieszczeń i elementów wyposażenia domu. • Zna i określa rodzaje domów, popołniając nieliczne błędy. • Na ogół poprawnie podaje nazwy prac domowych. • Zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i na ogół prawidłowo używa ich w zdaniach. • Bez większego trudu i na ogół poprawnie buduje zdania w czasach <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>. • Rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>, postługuje się nimi w wypowiedziach, popołniając drobne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje nazwy pomieszczeń i elementów wyposażenia domu. • Zna i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie określa rodzaje domów. • Z łatwością i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje nazwy prac domowych. • Zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i poprawnie używa ich w zdaniach. • Z łatwością i poprawnie buduje zdania w czasach <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje w wypowiedziach zasady postługiwania się czasami <i>Present Simple</i> oraz <i>Present Continuous</i>.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. • Znajduje proste informacje w wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi. • Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. • Popełniając liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy. • Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. • Popełniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. • Popełniając drobne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. • Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. • Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Mimo pomocy, z trudnością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Czasem popełniając błędy znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej • Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Zazwyczaj poprawnie znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając drobne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu rozumie ogólny sens tekstu • Z łatwością znajduje w tekście określone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi pisemnej. • Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy zaburzające komunikację: opisuje dom, jego okolice i wyposażenie domu, wyraża swoje opinie na temat domów i ich wyposażenia. • Nieudolnie przedstawia swoje intencje i marzenia dotyczące miejsca zamieszkania. • Z trudem, popełniając liczne błędy przedstawia fakty dotyczące miejsca zamieszkania. • Z trudem opisuje swoje upodobania dotyczące prac domowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z pewnym trudem tworzy proste wypowiedzi ustne, błędy czasem zaburzają komunikację: opisuje dom, jego okolice i wyposażenie domu, wyraża swoje opinie na temat domów i ich wyposażenia. • Przedstawia swoje intencje i marzenia dotyczące miejsca zamieszkania, popełniając dość liczne błędy. • Popełniając dość liczne błędy przedstawia fakty dotyczące miejsca zamieszkania. • Opisuje swoje upodobania dotyczące prac domowych., popełniając dość liczne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy nie zaburzające komunikacji: opisuje dom, jego okolice i wyposażenie domu, wyraża swoje opinie na temat domów i ich wyposażenia. • Przedstawia swoje intencje i marzenia dotyczące miejsca zamieszkania, popełniając nieliczne błędy. • Popełniając nieliczne błędy przedstawia fakty dotyczące miejsca zamieszkania. • Opisuje swoje upodobania dotyczące prac domowych., popełniając drobne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Swobodnie tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne, ewentualne drobne błędy nie zaburzają komunikacji: opisuje dom, jego okolice i wyposażenie domu, wyraża swoje opinie na temat domów i ich wyposażenia.. • Swobodnie przedstawia swoje intencje i marzenia dotyczące miejsca zamieszkania. • Swobodnie przedstawia fakty dotyczące miejsca zamieszkania. • Płynnie opisuje swoje upodobania dotyczące prac domowych.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając liczne błędy zakłócające komunikację, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje miejsce zamieszkania i jego wyposażenie oraz przedstawia fakty dotyczące różnych domów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając dość liczne, częściowo zaburzające komunikację, błędy, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje miejsce zamieszkania i jego wyposażenie 	<ul style="list-style-type: none"> • Popełniając drobne błędy niezaburzające komunikacji, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: opisuje miejsce zamieszkania i jego wyposażenie oraz przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielnie i stosując bogate słownictwo, tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opisuje miejsce zamieszkania i jego wyposażenie oraz przedstawia fakty dotyczące różnych domów; ewentualne

	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie wyraża i uzasadnia opinie na temat domów i prac domowych. Z trudem, popełniając liczne błędy pisze list z opisem domu dziadków. 	<p>oraz przedstawia fakty dotyczące różnych domów.</p> <ul style="list-style-type: none"> Popełniając dość liczne błędy, uzasadnia opinie na temat domów i prac domowych. Popełniając dość liczne błędy pisze list z opisem domu dziadków. 	<p>fakty dotyczące różnych domów.</p> <ul style="list-style-type: none"> Popełniając drobne błędy wyraża i uzasadnia opinie na temat domów i prac domowych. Pisze list z opisem domu dziadków, drobne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. 	<p>drobne błędy nie zaburzają komunikacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> Swobodnie wyraża i uzasadnia opinie na temat domów i prac domowych. Swobodnie, stosując urozmaicone słownictwo i struktury pisze list z opisem domu dziadków.
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając błędy zakłócające komunikację: Z trudem uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie domu, jego wyposażenia oraz wykonywania prac domowych. Nieudolnie wyraża opinie na temat różnych domów i ich wyposażenia oraz wykonywania prac domowych, pyta o opinie, zgadza się lub nie z opiniami. Nieudolnie proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące wyposażenia różnych domów. 	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy częściowo zakłócające komunikację: Popełniając dość liczne błędy, uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie domu, jego wyposażenia oraz wykonywania prac domowych. Czasem popełniając błędy, wyraża opinie na temat różnych domów i ich wyposażenia oraz wykonywania prac domowych, pyta o opinie, zgadza się lub nie z opiniami. Czasem popełniając błędy, proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące wyposażenia różnych domów. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne błędy w zasadzie niezakłócające komunikacji, reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: Uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie domu, jego wyposażenia oraz wykonywania prac domowych. Popełniając drobne błędy, wyraża opinie na temat różnych domów i ich wyposażenia oraz wykonywania prac domowych, pyta o opinie, zgadza się lub nie z opiniami. Popełniając drobne błędy, proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące wyposażenia różnych domów. 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach, ewentualne drobne błędy nie zakłócają komunikacji: Z łatwością uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie domu, jego wyposażenia oraz wykonywania prac domowych. Swobodnie wyraża opinie na temat różnych domów i ich wyposażenia oraz wykonywania prac domowych, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami. Swobodnie proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące wyposażenia różnych domów.
Przetwarzanie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie, popełniając liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Nieudolnie, popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, a także przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy. Przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, a także przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim; popełnia dość liczne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez większego trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim; popełnia drobne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie. przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> Słabo zna i z trudem podaje nazwy pomieszczeń szkolnych, przedmiotów nauczania oraz przyborów szkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Częściowo zna i umie podać nazwy pomieszczeń szkolnych, przedmiotów nauczania oraz przyborów szkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i z drobnymi błędami umie podać nazwy pomieszczeń szkolnych, przedmiotów nauczania oraz przyborów szkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie podaje nazwy pomieszczeń szkolnych, przedmiotów nauczania oraz przyborów szkolnych.

	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo zna słownictwo opisujące życie szkoły i zajęcia pozalekcyjne. • Słabo zna i z trudem podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). • Słabo zna i z trudem podaje wybrane czasowniki nieregularne. • Popołniając liczne błędy, buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>. • Słabo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>; popełnia liczne błędy posługując się nimi w wypowiedziach. • Popołniając liczne błędy stosuje wybrane wyrażenia: przymiotniki z przyimkami oraz czasowniki z przyimkami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popołnia dość liczne błędy podając słownictwo opisujące życie szkoły i zajęcia pozalekcyjne. • Częściowo zna i popołniając dość liczne błędy podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). • Częściowo zna i podaje wybrane czasowniki nieregularne. • Buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>, popołniając dość liczne błędy. • Częściowo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>, nie zawsze poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach. • Czasem popołniając błędy, stosuje wybrane wyrażenia: przymiotniki z przyimkami oraz czasowniki z przyimkami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze zna słownictwo opisujące życie szkoły i zajęcia pozalekcyjne; popołnia nieliczne błędy. • Zna i podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>), popołnia nieliczne błędy. • Zna wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>) i zazwyczaj poprawnie je stosuje. • Bez większego trudu i na ogół poprawnie buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>. • Rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>, posługuje się nimi w wypowiedziach, popołniając drobne błędy. • Zna i poprawnie stosuje wymagane wyrażenia: przymiotniki z przyimkami oraz czasowniki z przyimkami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Swobodnie posługuje się słownictwem opisującym życie szkoły i zajęcia pozalekcyjne. • Zna i swobodnie podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). • Zna i poprawnie stosuje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). • Z łatwością i poprawnie buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje w wypowiedziach zasady posługiwania się czasami <i>Past Simple</i> oraz <i>Past Continuous</i>. • Swobodnie i poprawnie stosuje wymagane wyrażenia: przymiotniki z przyimkami oraz czasowniki z przyimkami.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. • Często popołnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi • Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. • Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popołniając błędy • Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. • Znajduje proste informacje w wypowiedzi. • Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. • Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. • Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. • Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. • Popołniając liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Mimo pomocy, z trudnością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Czasem popołniając błędy znajduje w tekście określone informacje. • Popołniając dość liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Czasem popołniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. • Popołniając drobne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu rozumie ogólny sens tekstu • Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

<p>Mówienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne: opisuje szkołę, jej pomieszczenia oraz przybory szkolne, przedstawia fakty odnosząc się do uczenia się i życia szkoły, przedstawia intencje i marzenia dotyczące planowanej wycieczki szkolnej, wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat przedmiotów szkolnych, życia szkoły oraz zajęć pozalekcyjnych; liczne błędy zaburzają komunikację. 	<ul style="list-style-type: none"> Z pewnym trudem tworzy proste wypowiedzi ustne: opisuje szkołę, jej pomieszczenia oraz przybory szkolne, przedstawia fakty odnosząc się do uczenia się i życia szkoły, przedstawia intencje i marzenia dotyczące planowanej wycieczki szkolnej, wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat przedmiotów szkolnych, życia szkoły oraz zajęć pozalekcyjnych; błędy czasem zaburzają komunikację. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy na ogół niezaburzające komunikacji: opisuje szkołę, jej pomieszczenia oraz przybory szkolne, przedstawia fakty odnosząc się do uczenia się i życia szkoły, przedstawia intencje i marzenia dotyczące planowanej wycieczki szkolnej, wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat przedmiotów szkolnych, życia szkoły oraz zajęć pozalekcyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi ustne, ewentualne drobne błędy nie zaburzają komunikacji: opisuje szkołę, jej pomieszczenia oraz przybory szkolne; przedstawia fakty odnosząc się do uczenia się i życia szkoły; przedstawia intencje i marzenia dotyczące planowanej wycieczki szkolnej, wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat przedmiotów szkolnych, życia szkoły oraz zajęć pozalekcyjnych.
<p>Pisanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy popełniając liczne błędy zakłócające komunikację, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach z przeszłości, relacjonując wycieczkę szkolną; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do uczenia się, życia szkoły, zajęć pozalekcyjnych; opisuje swoje upodobania odnośnie zajęć szkolnych i pozaszkolnych; wyraża i uzasadnia opinie na temat szkoły i przedmiotów szkolnych. Nieudolnie, popełniając liczne błędy pisze e-mail na temat wycieczki szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzy, sam lub z pomocą nauczyciela, bardzo proste wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach z przeszłości, relacjonując wycieczkę szkolną; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do uczenia się, życia szkoły, zajęć pozalekcyjnych; opisuje swoje upodobania odnośnie zajęć szkolnych i pozaszkolnych; wyraża i uzasadnia opinie na temat szkoły i przedmiotów szkolnych; popełnia dość liczne błędy. Popełniając dość liczne błędy pisze e-mail na temat wycieczki szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne w zasadzie zakłócające komunikacji błędy, tworzy samodzielnie krótkie wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach z przeszłości, relacjonując wycieczkę szkolną; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do uczenia się, życia szkoły, zajęć pozalekcyjnych; opisuje swoje upodobania odnośnie zajęć szkolnych i pozaszkolnych; wyraża i uzasadnia opinie na temat szkoły i przedmiotów szkolnych. Popełniając nieliczne błędy pisze e-mail na temat wycieczki szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Samodzielnie, stosując bogate słownictwo tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach z przeszłości, relacjonując wycieczkę szkolną; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do uczenia się, życia szkoły, zajęć pozalekcyjnych; opisuje swoje upodobania odnośnie zajęć szkolnych i pozaszkolnych; wyraża i uzasadnia opinie na temat szkoły i przedmiotów szkolnych. Stosując urozmaicone słownictwo i struktury pisze e-mail na temat wycieczki szkolnej; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji.
<p>Reagowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając błędy zakłócające komunikację: uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie przedmiotów nauczania, uczenia się, życia szkoły i zajęć pozalekcyjnych; wyraża swoje upodobania i pragnienia dotyczące uczenia się, przedmiotów, zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy: uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie przedmiotów nauczania, uczenia się, życia szkoły i zajęć pozalekcyjnych; wyraża swoje upodobania i pragnienia dotyczące uczenia się, przedmiotów, zajęć pozalekcyjnych i wycieczek 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie przedmiotów nauczania, uczenia się, życia szkoły i zajęć pozalekcyjnych; wyraża swoje upodobania i pragnienia dotyczące uczenia się, przedmiotów, zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie przedmiotów nauczania, uczenia się, życia szkoły i zajęć pozalekcyjnych; wyraża swoje upodobania i pragnienia dotyczące uczenia się, przedmiotów, zajęć pozalekcyjnych i wycieczek szkolnych; wyraża swoje opinie

	<p>pozalekcyjnych i wycieczek szkolnych; wyraża swoje opinie dotyczące szkoły, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami innych.</p>	<p>szkolnych; wyraża swoje opinie dotyczące szkoły, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami innych.</p>	<p>pozalekcyjnych i wycieczek szkolnych; wyraża swoje opinie dotyczące szkoły; pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami innych.</p>	<p>dotyczące szkoły; pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza z opiniami innych.</p>
<p>Przetwarzanie wypowiedzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy. Z trudnością popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez większego trudu, popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
<p>Znajomość środków językowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> Słabo zna i z trudem podaje nazwy popularnych zawodów i związanych z nimi czynności. Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo opisujące miejsce i warunki pracy. Popełniając liczne błędy, buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>. Słabo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>; popełnia liczne błędy posługując się nimi w wypowiedziach. Słabo zna i popełniając liczne błędy używa zaimków nieokreślonych. Często popełniając błędy, stosuje przymiotniki z końcówką <i>-ed</i> lub <i>-ing</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Częściowo zna i podaje nazwy popularnych zawodów i związanych z nimi czynności, czasem popełniając błędy. Częściowo zna słownictwo opisujące miejsce i warunki pracy, czasem popełnia błędy. Buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>, popełniając dość liczne błędy. Częściowo rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>, nie zawsze poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach. Częściowo zna zaimki nieokreślone i nie zawsze poprawnie ich używa. Czasem popełniając błędy stosuje przymiotniki z końcówką <i>-ed</i> lub <i>-ing</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> W większości zna i poprawnie stosuje nazwy popularnych zawodów i związanych z nimi czynności. Zna i stosuje popełniając nieliczne błędy słownictwo opisujące miejsce i warunki pracy. Bez większego trudu i na ogół poprawnie buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>. Rozróżnia i zna zasady stosowania czasów <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>, posługuje się nimi w wypowiedziach, popełniając drobne błędy. Zna i przeważnie poprawnie używa zaimków nieokreślonych. Zna i na ogół poprawnie stosuje przymiotniki z końcówką <i>-ed</i> lub <i>-ing</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i poprawnie stosuje nazwy popularnych zawodów i związanych z nimi czynności. Zna i poprawnie stosuje słownictwo opisujące miejsce i warunki pracy. Z łatwością i poprawnie buduje zdania w czasach <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>. Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje w wypowiedziach zasady posługiwania się czasami <i>Past Simple</i> oraz <i>Present Perfect</i>. Zna i zawsze poprawnie używa zaimków nieokreślonych. Zna i poprawnie stosuje w zdaniach przymiotniki z końcówką <i>-ed</i> lub <i>-ing</i>.
<p>Słuchanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi.

	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. Mimo pomocy, popełniając liczne błędy rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> Najczęściej rozumie sens prostych tekstów. Na ogół znajduje w tekście określone informacje. Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie sens prostych tekstów. Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu rozumie ogólny sens tekstów. Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie popełniając liczne błędy zaburzające komunikację tworzy proste wypowiedzi ustne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, odnosząc się do pracy wykonywanej przez różne osoby; opisuje swoje upodobania dotyczące zawodów i warunków pracy; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzy proste wypowiedzi ustne, czasem popełniając błędy zaburzające komunikację: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, odnosząc się do pracy wykonywanej przez różne osoby; opisuje swoje upodobania dotyczące zawodów i warunków pracy; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając błędy na ogół niezaburzające komunikacji: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, odnosząc się do pracy wykonywanej przez różne osoby; opisuje swoje upodobania dotyczące zawodów i warunków pracy; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, odnosząc się do pracy wykonywanej przez różne osoby; opisuje swoje upodobania dotyczące zawodów i warunków pracy; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji; ewentualne drobne błędy nie zaburzają komunikacji.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy, popełniając liczne błędy często zaburzające komunikację, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości dotyczące pracy wykonywanej przez różne osoby; przedstawia intencje i plany dotyczące pracy w czasie wakacji oraz przyszłego zawodu; opisuje swoje upodobania odnośnie zawodów; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając dość liczne błędy czasem zaburzające komunikację, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości dotyczące pracy wykonywanej przez różne osoby; przedstawia intencje i plany dotyczące pracy w czasie wakacji oraz przyszłego zawodu; opisuje swoje upodobania odnośnie zawodów; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne błędy na ogół niezakłócające komunikacji, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości dotyczące pracy wykonywanej przez różne osoby; przedstawia intencje i plany dotyczące pracy w czasie wakacji oraz przyszłego zawodu; opisuje swoje upodobania odnośnie zawodów; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także 	<ul style="list-style-type: none"> Samodzielnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości dotyczące pracy wykonywanej przez różne osoby; przedstawia intencje i plany dotyczące pracy w czasie wakacji oraz przyszłego zawodu; opisuje swoje upodobania odnośnie zawodów; wyraża i uzasadnia opinie na temat zajęć i warunków pracy charakterystycznych dla różnych zawodów, a także pracy uczniów w czasie wakacji.; ewentualne

	<ul style="list-style-type: none"> • Popołniając liczne błędy nieudolnie dokonuje wpisu na blogu odnosząc się do swojego wymarzonego zawodu oraz pracy w czasie wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popołniając dość liczne błędy częściowo zakłócające komunikację, dokonuje wpisu na blogu odnosząc się do swojego wymarzonego zawodu oraz pracy w czasie wakacji. 	<p>pracy uczniów w czasie wakacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popołniając drobne błędy w zasadzie nie zakłócające komunikacji, dokonuje wpisu na blogu odnosząc się do swojego wymarzonego zawodu oraz pracy w czasie wakacji. 	<p>drobne błędy nie zaburzają komunikacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosując urozmaicone słownictwo i struktury dokonuje wpisu na blogu na temat wymarzonego zawodu oraz pracy w czasie wakacji; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji.
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popołniając liczne błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie różnych zawodów i związanych z nimi czynności oraz warunków pracy; wyraża swoją opinię na temat różnych zawodów oraz pracy dorywczej, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych; wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia oraz pyta o upodobania, intencje i pragnienia dotyczące przyszłej pracy oraz wyboru zawodu; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popołniając błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie różnych zawodów i związanych z nimi czynności oraz warunków pracy; wyraża swoją opinię na temat różnych zawodów oraz pracy dorywczej, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych; wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia oraz pyta o upodobania, intencje i pragnienia dotyczące przyszłej pracy oraz wyboru zawodu; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Popołniając nieliczne błędy reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie różnych zawodów i związanych z nimi czynności oraz warunków pracy; wyraża swoją opinię na temat różnych zawodów oraz pracy dorywczej, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych; wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia oraz pyta o upodobania, intencje i pragnienia dotyczące przyszłej pracy oraz wyboru zawodu; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie różnych zawodów i związanych z nimi czynności oraz warunków pracy; wyraża swoją opinię na temat różnych zawodów oraz pracy dorywczej, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych; wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia oraz pyta o upodobania, intencje i pragnienia dotyczące przyszłej pracy oraz wyboru zawodu; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące pracy.
Przetwarzanie tekstu	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popołniając liczne błędy. • Z trudnością popołniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popołniając błędy. • Popołniając dość liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez większego trudu, popołniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. • Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych • Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo zna i popołniając liczne błędy z trudem podaje nazwy członków rodziny, czynności życia codziennego, form spędzania czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Częściowo zna i czasem popołniając błędy podaje nazwy członków rodziny, czynności życia codziennego, form spędzania czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i na ogół poprawnie podaje nazwy członków rodziny, czynności życia codziennego, form spędzania czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i poprawnie podaje nazwy członków rodziny, czynności życia codziennego, form spędzania czasu wolnego.

	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo opisujące relacje ze znajomymi, konflikty i problemy oraz święta i uroczystości. • Z trudem rozróżnia rzeczowniki policzalne i niepoliczalne oraz słabo zna zasady tworzenia liczby mnogiej rzeczowników policzalnych; popełnia dużo błędów. • Słabo zna i z trudem stosuje przedimki <i>a/an, some, any, no</i> oraz wyrażenia <i>a lot of, much, many, (a) little, (a) few</i>. • Słabo zna wybrane przymyki czasu, miejsca i sposobu, popełnia liczne błędy posługując się nimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Częściowo zna słownictwo opisujące relacje ze znajomymi, konflikty i problemy oraz święta i uroczystości; stosując je czasem popełnia błędy. • Na ogół rozróżnia rzeczowniki policzalne i niepoliczalne oraz zna zasady tworzenia liczby mnogiej rzeczowników policzalnych; nie zawsze poprawnie się nimi posługuje. • Częściowo zna i na ogół poprawnie stosuje przedimki <i>a/an, some, any, no</i> oraz wyrażenia <i>a lot of, much, many, (a) little, (a) few</i>. • Częściowo zna wybrane przymyki czasu, miejsca i sposobu, nie zawsze poprawnie się nimi posługuje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i na ogół poprawnie stosuje słownictwo opisujące relacje ze znajomymi, konflikty i problemy oraz święta i uroczystości. • Rozróżnia rzeczowniki policzalne i niepoliczalne oraz zna zasady tworzenia liczby mnogiej rzeczowników policzalnych; popełnia drobne błędy stosując je w wypowiedziach. • Zna i na ogół poprawnie stosuje przedimki <i>a/an, some, any, no</i> oraz wyrażenia <i>a lot of, much, many, (a) little, (a) few</i>. • Zna wymagane przymyki czasu, miejsca i sposobu, zazwyczaj poprawnie się nimi posługuje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i poprawnie stosuje słownictwo opisujące relacje ze znajomymi, konflikty i problemy oraz święta i uroczystości. • Rozróżnia rzeczowniki policzalne i niepoliczalne oraz zna zasady tworzenia liczby mnogiej rzeczowników policzalnych, swobodnie posługuje się nimi w wypowiedziach. • Zna i poprawnie stosuje przedimki <i>a/an, some, any, no</i> oraz wyrażenia <i>a lot of, much, many, (a) little, (a) few</i>. • Zna wymagane przymyki czasu, miejsca i sposobu, bezbłędnie lub niemal bezbłędnie się nimi posługuje.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. • Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi • Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. • Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy • Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. • Znajduje proste informacje w wypowiedzi. • Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. • Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. • Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. • Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. • Mimo pomocy, popełniając liczne błędy rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Na ogół znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. • Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. • Popełniając drobne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. • Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu rozumie ogólny sens tekstów. • Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. • Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • Mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne zakłócające komunikację błędy: opisuje członków rodziny i przyjaciół; przedstawia fakty dotyczące 	<ul style="list-style-type: none"> • Z pewną pomocą tworzy proste wypowiedzi ustne, czasem popełniając błędy częściowo zakłócające komunikację: opisuje członków rodziny i przyjaciół; przedstawia fakty 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając nieliczne zazwyczaj niezakłócające komunikacji błędy: opisuje członków rodziny i przyjaciół; przedstawia fakty dotyczące 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu stosując urozmaicone słownictwo tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: opisuje członków rodziny i przyjaciół; przedstawia fakty dotyczące rodziny i przyjaciół, sposobów

	rodziny i przyjaciół, sposobów spędzania wolnego czasu, a także obchodzenia świąt i uroczystości rodzinnych; przedstawia intencje i plany na przyszłość oraz wyraża i uzasadnia opinie odnosząc się do obchodzenia uroczystości rodzinnych oraz Dnia Książki.	dotyczące rodziny i przyjaciół, sposobów spędzania wolnego czasu, a także obchodzenia świąt i uroczystości rodzinnych; przedstawia intencje i plany na przyszłość oraz wyraża i uzasadnia opinie odnosząc się do obchodzenia uroczystości rodzinnych oraz Dnia Książki.	rodziny i przyjaciół, sposobów spędzania wolnego czasu, a także obchodzenia świąt i uroczystości rodzinnych; przedstawia intencje i plany na przyszłość oraz wyraża i uzasadnia opinie odnosząc się do obchodzenia uroczystości rodzinnych oraz Dnia Książki.	spędzania wolnego czasu, a także obchodzenia świąt i uroczystości rodzinnych; przedstawia intencje i plany na przyszłość oraz wyraża i uzasadnia opinie odnosząc się do obchodzenia uroczystości rodzinnych oraz Dnia Książki.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje rodzinę, swój dom rodzinny; opisuje przebieg uroczystości rodzinnej; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości: np. sposoby spędzania czasu wolnego, życie rodzinne, daty obchodzenia świąt; przedstawia intencje i marzenia odnośnie planowanego przyjęcia dla przyjaciela. Popołniając liczne błędy zakłócające komunikację, nieudolnie pisze e-mail dotyczący uroczystości rodzinnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Sam lub z pomocą nauczyciela tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje rodzinę, swój dom rodzinny; opisuje przebieg uroczystości rodzinnej; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości: np. sposoby spędzania czasu wolnego, życie rodzinne, daty obchodzenia świąt; przedstawia intencje i marzenia odnośnie planowanego przyjęcia dla przyjaciela. Popołniając dość liczne błędy częściowo zakłócające komunikację, pisze e-mail dotyczący uroczystości rodzinnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Popołniając nieliczne błędy w zasadzie niezakłócające komunikacji, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: opisuje rodzinę, swój dom rodzinny; opisuje przebieg uroczystości rodzinnej; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości: np. sposoby spędzania czasu wolnego, życie rodzinne, daty obchodzenia świąt; przedstawia intencje i marzenia odnośnie planowanego przyjęcia dla przyjaciela. Popołniając nieliczne błędy zazwyczaj niezakłócające komunikacji, pisze e-mail dotyczący uroczystości rodzinnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Samodzielnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: opisuje rodzinę, swój dom rodzinny; opisuje przebieg uroczystości rodzinnej; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości: np. sposoby spędzania czasu wolnego, życie rodzinne, daty obchodzenia świąt; przedstawia intencje i marzenia odnośnie planowanego przyjęcia dla przyjaciela. Stosując urozmaicone słownictwo i struktury, pisze e-mail dotyczący uroczystości rodzinnej; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji.
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie rodziny, przyjaciół, spędzania czasu wolnego, obchodzenia uroczystości, a także problemów rodzinnych; pyta o godzinę, podaje godzinę; wyraża prośbę upodobania i pragnienia oraz uczucia i emocje; składa życzenia i gratulacje, reaguje na życzenia; odpowiada na zaproszenie. 	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy: uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie rodziny, przyjaciół, spędzania czasu wolnego, obchodzenia uroczystości, a także problemów rodzinnych; pyta o godzinę, podaje godzinę; wyraża prośbę upodobania i pragnienia oraz uczucia i emocje; składa życzenia i gratulacje, reaguje na życzenia; odpowiada na zaproszenie. 	<ul style="list-style-type: none"> Popołniając nieliczne błędy reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie rodziny, przyjaciół, spędzania czasu wolnego, obchodzenia uroczystości, a także problemów rodzinnych; pyta o godzinę, podaje godzinę; wyraża prośbę upodobania i pragnienia oraz uczucia i emocje; składa życzenia i gratulacje, reaguje na życzenia; odpowiada na zaproszenie. 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje odnośnie rodziny, przyjaciół, spędzania czasu wolnego, obchodzenia uroczystości, a także problemów rodzinnych; pyta o godzinę, podaje godzinę; wyraża prośbę upodobania i pragnienia oraz uczucia i emocje; składa życzenia i gratulacje, reaguje na życzenia; odpowiada na zaproszenie.

Przetwarzanie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy. Z trudnością popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez większego trudu, popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> Słabo zna i z trudem podaje nazwy artykułów spożywczych, smaków, posiłków oraz czynności opisujących ich przygotowanie. Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo opisujące nawyki żywieniowe oraz korzystanie z lokali gastronomicznych. Słabo zna i nieudolnie stosuje spójniki: <i>and, but, or, because, so, although</i>. Słabo zna zasady tworzenia zdań z wyrażeniami <i>to be going to</i>, popełnia liczne błędy wykorzystując je dla przewidywania przyszłości. Słabo rozróżnia i nieudolnie stosuje <i>will/won't, Present Continuous</i> oraz <i>to be going to</i> dla wyrażenia intencji, nadziei i planów. 	<ul style="list-style-type: none"> Częściowo zna i podaje nazwy artykułów spożywczych, smaków, posiłków oraz czynności opisujących ich przygotowanie. Częściowo zna i czasem popełniając błędy stosuje słownictwo opisujące nawyki żywieniowe oraz korzystanie z lokali gastronomicznych. Nie zawsze poprawnie stosuje spójniki: <i>and, but, or, because, so, although</i>. Częściowo zna zasady tworzenia zdań z wyrażeniami <i>to be going to</i>, czasem popełnia błędy wykorzystując je dla przewidywania przyszłości. Częściowo rozróżnia i nie zawsze poprawnie stosuje <i>will/won't, Present Continuous</i> oraz <i>to be going to</i> dla wyrażenia intencji, nadziei i planów. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i podaje większość wymaganych nazw artykułów spożywczych, smaków, posiłków oraz czynności opisujących ich przygotowanie. Zna i zazwyczaj poprawnie stosuje słownictwo opisujące nawyki żywieniowe oraz korzystanie z lokali gastronomicznych. Zazwyczaj poprawnie posługuje się spójnikami: <i>and, but, or, because, so, although</i>. Zna zasady tworzenia zdań z wyrażeniami <i>to be going to</i> i na ogół poprawnie wykorzystuje je dla przewidywania przyszłości. Rozróżnia i zazwyczaj poprawnie stosuje <i>will/won't, Present Continuous</i> oraz <i>to be going to</i> dla wyrażenia intencji, nadziei i planów. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i z łatwością podaje wymagane nazwy artykułów spożywczych, smaków, posiłków oraz czynności opisujących ich przygotowanie. Zna i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje słownictwo opisujące nawyki żywieniowe oraz korzystanie z lokali gastronomicznych Poprawnie posługuje się spójnikami: <i>and, but, or, because, so, although</i>. Zna zasady tworzenia zdań z wyrażeniami <i>to be going to</i> i poprawnie wykorzystuje je dla przewidywania przyszłości. Rozróżnia i poprawnie stosuje <i>will/won't, Present Continuous</i> oraz <i>to be going to</i> dla wyrażenia intencji, nadziei i planów.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje.

	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając drobne błędy określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy oraz kontekst wypowiedzi.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. • Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. • Pełniając liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Mimo pomocy, popełniając liczne błędy rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Na ogół znajduje w tekście określone informacje. • Pełniając dość liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej • Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumie ogólny sens prostych tekstów. • Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. • Pełniając drobne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu rozumie ogólny sens tekstu • Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. • Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa kontekst wypowiedzi pisemnej. • Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • Mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację: przedstawia intencje i marzenia odnośnie posiłków jedzonych w domu i poza domem; opisuje swoje upodobania kulinarne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz wyraża opinie odnosząc się do nawyków żywieniowych, produktów spożywczych, posiłków i ich przygotowywania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z niewielką pomocą tworzy proste wypowiedzi ustne, czasem popełniając błędy częściowo zaburzające komunikację: przedstawia intencje i marzenia odnośnie posiłków jedzonych w domu i poza domem; opisuje swoje upodobania kulinarne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz wyraża opinie odnosząc się do nawyków żywieniowych, produktów spożywczych, posiłków i ich przygotowywania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając nieliczne na ogół niezaburzające komunikacji błędy: przedstawia intencje i marzenia odnośnie posiłków jedzonych w domu i poza domem; opisuje swoje upodobania kulinarne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz wyraża opinie odnosząc się do nawyków żywieniowych, produktów spożywczych, posiłków i ich przygotowywania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosując urozmaicone słownictwo tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: opowiada o umiejętnościach i ich braku: przedstawia intencje i marzenia odnośnie posiłków jedzonych w domu i poza domem; opisuje swoje upodobania kulinarne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz wyraża opinie odnosząc się do nawyków żywieniowych, produktów spożywczych, posiłków i ich przygotowywania; ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • Mimo pomocy, popełniając liczne zaburzające komunikację błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje dania, sposób przygotowywania posiłków oraz lokale gastronomiczne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do przygotowywania i serwowania posiłków oraz nawyków żywieniowych; przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje dania, sposób przygotowywania posiłków oraz lokale gastronomiczne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do przygotowywania i serwowania posiłków oraz nawyków żywieniowych; przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając nieliczne na ogół niezaburzające komunikacji błędy, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: opisuje dania, sposób przygotowywania posiłków oraz lokale gastronomiczne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do przygotowywania i serwowania posiłków oraz nawyków żywieniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielnie, poprawnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opisuje dania, sposób przygotowywania posiłków oraz lokale gastronomiczne; przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości odnosząc się do przygotowywania i serwowania posiłków oraz nawyków żywieniowych; przedstawia intencje i marzenia dotyczące przygotowywania i

	<p>intencje i marzenia dotyczące przygotowywania i spożywania posiłków oraz opisuje swoje upodobania kulinarne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pełniając liczne błędy zakłócające komunikację, nieudolnie pisze e-mail dotyczący kursu kulinarnego. 	<p>intencje i marzenia dotyczące przygotowywania i spożywania posiłków oraz opisuje swoje upodobania kulinarne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pełniając dość liczne błędy częściowo zakłócające komunikację, pisze e-mail dotyczący kursu kulinarnego. 	<p>przedstawia intencje i marzenia dotyczące przygotowywania i spożywania posiłków oraz opisuje swoje upodobania kulinarne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pełniając nieliczne błędy zazwyczaj niezakłócające komunikacji, pisze e-mail dotyczący kursu kulinarnego. 	<p>spożywania posiłków oraz opisuje swoje upodobania kulinarne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosując urozmaicone słownictwo i struktury, pisze e-mail dotyczący kursu kulinarnego; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie spożywania i przygotowywania posiłków; wyraża swoje upodobania, pragnienia oraz opinię na temat różnych potraw oraz nawyków żywieniowych; pyta o upodobania, pragnienia oraz opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; instruuje, jak przygotować posiłek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie spożywania i przygotowywania posiłków; wyraża swoje upodobania, pragnienia oraz opinię na temat różnych potraw oraz nawyków żywieniowych, pyta o upodobania, pragnienia oraz opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; instruuje, jak przygotować posiłek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie spożywania i przygotowywania posiłków; wyraża swoje upodobania, pragnienia oraz opinię na temat różnych potraw oraz nawyków żywieniowych, pyta o upodobania, pragnienia oraz opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; instruuje, jak przygotować posiłek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie spożywania i przygotowywania posiłków; wyraża swoje upodobania, pragnienia oraz opinię na temat różnych potraw oraz nawyków żywieniowych, pyta o upodobania, pragnienia oraz opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; instruuje, jak przygotować posiłek.
Przetwarzanie tekstu	<ul style="list-style-type: none"> • Z trudnością popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełniając dość liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> • Słabo zna i z trudem podaje nazwy sklepów i towarów. • Słabo zna i z trudem stosuje słownictwo opisujące kupowanie i sprzedawanie, wymianę i zwrot towarów, promocje, środki płatnicze oraz korzystanie z usług. • Słabo zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i często niepoprawnie używa ich w zdaniach. • Pełnia liczne błędy tworząc zdania w stronie biernej w 	<ul style="list-style-type: none"> • Częściowo zna i podaje nazwy sklepów i towarów. • Częściowo zna i popełniając dość liczne błędy stosuje słownictwo opisujące kupowanie i sprzedawanie, wymianę i zwrot towarów, promocje, środki płatnicze oraz korzystanie z usług. • Częściowo zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i używa ich w zdaniach, popełniając dość liczne błędy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i podaje większość wymaganych nazw sklepów i towarów. • Zna i popełniając drobne błędy stosuje słownictwo opisujące kupowanie i sprzedawanie, wymianę i zwrot towarów, promocje, środki płatnicze oraz korzystanie z usług. • Zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i na ogół prawidłowo używa ich w zdaniach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i z łatwością podaje wymagane nazwy sklepów i towarów. • Swobodnie i poprawnie stosuje słownictwo opisujące kupowanie i sprzedawanie, wymianę i zwrot towarów, promocje, środki płatnicze oraz korzystanie z usług. • Zna wybrane rzeczowniki złożone (<i>Compound nouns</i>) i prawidłowo używa ich w zdaniach. • Poprawnie tworzy zdania w stronie biernej w czasach <i>Present Simple</i>, <i>Past Simple</i>, <i>Future Simple</i> i <i>Present Perfect Simple</i>.

	<p>czasach <i>Present Simple</i>, <i>Past Simple</i>, <i>Future Simple</i> i <i>Present Perfect Simple</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie stosuje w zdaniach zaimki bezosobowe <i>you</i> i <i>one</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełnia dość liczne błędy tworząc zdania w stronie biernej w czasach <i>Present Simple</i>, <i>Past Simple</i>, <i>Future Simple</i> i <i>Present Perfect Simple</i>. Nie zawsze poprawnie stosuje w zdaniach zaimki bezosobowe <i>you</i> i <i>one</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełnia nieliczne błędy tworząc zdania w stronie biernej w czasach <i>Present Simple</i>, <i>Past Simple</i>, <i>Future Simple</i> i <i>Present Perfect Simple</i>. Zna znaczenie i zazwyczaj poprawnie stosuje w zdaniach zaimki bezosobowe <i>you</i> i <i>one</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie posługuje się zaimkami bezosobowymi <i>you</i> i <i>one</i>.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. 	<ul style="list-style-type: none"> Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. Popełniając liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. Mimo pomocy, popełniając liczne błędy, rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu. Mimo pomocy, popełniając liczne błędy rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. Na ogół znajduje w tekście określone informacje. Popełniając dość liczne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej Czasem popełniając błędy, rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu. Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych tekstów. Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. Popełniając drobne błędy określa kontekst wypowiedzi pisemnej. Zazwyczaj poprawnie rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu. Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu rozumie ogólny sens tekstu Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. Bez błędnie lub niemal bezbłędnie określa kontekst wypowiedzi pisemnej. Z łatwością rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu. Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz układa informacje we właściwej kolejności.
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług; opisuje swoje upodobania oraz wyraża i uzasadnia opinie na temat sklepów, towarów, kupowania i korzystania z usług. 	<ul style="list-style-type: none"> Sam lub z pomocą tworzy proste wypowiedzi ustne popełniając błędy częściowo zaburzające komunikację: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług; opisuje swoje upodobania oraz wyraża i uzasadnia opinie na temat sklepów, towarów, kupowania i korzystania z usług. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług; opisuje swoje upodobania oraz wyraża i uzasadnia opinie na temat sklepów, towarów, kupowania i korzystania z usług. 	<ul style="list-style-type: none"> Używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości oraz opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług, opisuje swoje upodobania oraz wyraża i uzasadnia opinie na temat sklepów, towarów, kupowania i korzystania z usług; ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji.

<p>Pisanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy, popełniając liczne zaburzające komunikację błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług oraz przedstawia fakty, opisuje swoje upodobania, a także wyraża i uzasadnia opinie na temat towarów, zakupów oraz korzystania z usług. Popełniając liczne zakłócające komunikację błędy, pisze e-mail z opinią na temat zakupów. 	<ul style="list-style-type: none"> Sam lub z pomocą nauczyciela popełniając błędy częściowo zakłócające komunikację, tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług oraz przedstawia fakty, opisuje swoje upodobania, a także wyraża i uzasadnia opinie na temat towarów, zakupów oraz korzystania z usług. Popełniając dość liczne częściowo zakłócające komunikację błędy, pisze e-mail z opinią na temat zakupów. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy krótkie wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług oraz przedstawia fakty, opisuje swoje upodobania, a także wyraża i uzasadnia opinie na temat towarów, zakupów oraz korzystania z usług. Popełniając nieliczne w zasadzie niezakłócające komunikacji błędy, pisze e-mail z opinią na temat zakupów. 	<ul style="list-style-type: none"> Samodzielnie, poprawnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy krótkie i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z robieniem zakupów i korzystaniem z usług oraz przedstawia fakty, opisuje swoje upodobania, a także wyraża i uzasadnia opinie na temat towarów, zakupów oraz korzystania z usług. Stosując urozmaicone słownictwo i struktury, pisze e-mail z opinią na temat zakupów; ewentualne sporadyczne błędy nie zakłócają komunikacji.
<p>Reagowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy: podtrzymuje rozmowę, prosząc o powtórzenie; uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie robienia zakupów i korzystania z usług; proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi dialogi w sklepie; wyraża swoje opinie oraz upodobania i pragnienia oraz pyta o upodobania i pragnienia; składa życzenia i gratulacje, odpowiada na nie; wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby. 	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy: podtrzymuje rozmowę, prosząc o powtórzenie; uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie robienia zakupów i korzystania z usług; proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi dialogi w sklepie; wyraża swoje opinie oraz upodobania i pragnienia oraz pyta o upodobania i pragnienia; składa życzenia i gratulacje, odpowiada na nie; wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby. 	<p>Popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach: podtrzymuje rozmowę, prosząc o powtórzenie; uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie robienia zakupów i korzystania z usług; proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi dialogi w sklepie; wyraża swoje opinie oraz upodobania i pragnienia oraz pyta o upodobania i pragnienia; składa życzenia i gratulacje, odpowiada na nie; wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: podtrzymuje rozmowę, prosząc o powtórzenie; uzyskuje oraz przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie robienia zakupów i korzystania z usług; proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi dialogi w sklepie; wyraża swoje opinie oraz upodobania i pragnienia oraz pyta o upodobania i pragnienia; składa życzenia i gratulacje, odpowiada na nie; wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby.
<p>Przetwarzanie wypowiedzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy. Z trudnością popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Bez większego trudu, popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

			informacje sformułowane w języku polskim.	
Znajomość środków językowych	<ul style="list-style-type: none"> Słabo zna i z trudem podaje wymagane nazwy środków transportu; popełnia liczne błędy. Słabo zna i popełniając liczne błędy posługuje się słownictwem odnoszącym się do wycieczek, zwiedzania oraz orientacji w terenie.. Słabo zna i z trudem podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Słabo zna zasady tworzenia zdań z czasownikami modalnymi <i>must, mustn't, have to, should</i>; popełnia liczne błędy posługując się nimi. Popołniając liczne błędy, poprawnie stosuje zaimki względne i tworzy zdania względne. 	<ul style="list-style-type: none"> Częściowo zna i podaje wymagane nazwy środków transportu; czasem popełnia błędy. Częściowo zna i popełniając dość liczne błędy posługuje się słownictwem odnoszącym się do wycieczek, zwiedzania oraz orientacji w terenie. Częściowo zna i podaje wybrane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Częściowo zna zasady tworzenia zdań z czasownikami modalnymi <i>must, mustn't, have to, should</i>; posługując się nimi popełnia dość liczne błędy. Popołniając dość liczne błędy, stosuje zaimki względne i tworzy zdania względne. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i podaje większość wymaganych nazw środków transportu. Zna i posługuje się słownictwem odnoszącym się do wycieczek, zwiedzania oraz orientacji w terenie; popełnia nieliczne błędy. Zna i zazwyczaj poprawnie podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Zna zasady tworzenia zdań z czasownikami modalnymi <i>must, mustn't, have to, should</i>; popełnia nieliczne błędy posługując się nimi. Na ogół poprawnie stosuje zaimki względne i tworzy zdania względne. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna i z łatwością podaje wymagane nazwy środków transportu. Zna i z łatwością posługuje się słownictwem odnoszącym się do wycieczek, zwiedzania oraz orientacji w terenie. Zna i poprawnie podaje wymagane czasowniki złożone (<i>Phrasal verbs</i>). Dobrze zna zasady tworzenia zdań z czasownikami modalnymi <i>must, mustn't, have to, should</i>; posługuje się nimi bezbłędnie lub niemal bezbłędnie. Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje zaimki względne i tworzy zdania względne.
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje na polecenia. Słabo rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Często popełnia błędy w wyszukiwaniu prostych informacji w wypowiedzi Mimo pomocy z dużą trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Czasami niepoprawnie reaguje na polecenia. Rozumie ogólny sens prostych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi, czasem popełniając błędy. Z pewną trudnością znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Zazwyczaj poprawnie reaguje na polecenia. Rozumie ogólny sens prostych i bardziej złożonych wypowiedzi. Znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez większego trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Popołniając drobne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> Bezbłędnie reaguje na polecenia. Z łatwością rozumie ogólny sens zarówno prostych, jak i złożonych wypowiedzi. Z łatwością znajduje proste informacje w wypowiedzi. Bez trudu znajduje w wypowiedzi bardziej złożone informacje. Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy wypowiedzi.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> Ma trudności z rozumieniem ogólnego sensu prostych tekstów. Z trudnością znajduje w tekście określone informacje. Popołniając liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. Mimo pomocy, popełniając liczne błędy rozpoznaje związki 	<ul style="list-style-type: none"> Najczęściej rozumie ogólny sens prostych tekstów. Na ogół znajduje w tekście określone informacje. Popołniając dość liczne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej Czasem popełniając błędy, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozumie ogólny sens prostych tekstów. Bez większego trudu znajduje w tekście określone informacje. Popołniając drobne błędy określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. Zazwyczaj poprawnie rozpoznaje związki między 	<ul style="list-style-type: none"> Bez trudu rozumie ogólny sens tekstu Bez trudu znajduje w tekście określone informacje. Bezbłędnie lub niemal bezbłędnie określa intencje nadawcy wypowiedzi pisemnej. Z łatwością rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

	między poszczególnymi częściami tekstu.		poszczególnymi częściami tekstu.	
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy nieudolnie tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając liczne błędy zaburzające komunikację: opisuje odwiedzane miejsca; relacjonuje odbytą przez siebie podróż; przedstawia fakty odnoszące się do podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania ciekawych miejsc; przedstawia intencje i marzenia oraz opisuje swoje upodobania odnośnie sposobów podróżowania oraz odwiedzanych miejsc; wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat środków transportu oraz sposobów spędzania wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Sam lub z pomocą tworzy proste wypowiedzi ustne, popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację: opisuje odwiedzane miejsca; relacjonuje odbytą przez siebie podróż; przedstawia fakty odnoszące się do podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania ciekawych miejsc; przedstawia intencje i marzenia oraz opisuje swoje upodobania odnośnie sposobów podróżowania oraz odwiedzanych miejsc; wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat środków transportu oraz sposobów spędzania wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: opisuje odwiedzane miejsca; relacjonuje odbytą przez siebie podróż; przedstawia fakty odnoszące się do podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania ciekawych miejsc; przedstawia intencje i marzenia oraz opisuje swoje upodobania odnośnie sposobów podróżowania oraz odwiedzanych miejsc; wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat środków transportu oraz sposobów spędzania wakacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Używając bogatego słownictwa tworzy proste i złożone wypowiedzi ustne: opisuje odwiedzane miejsca; relacjonuje odbytą przez siebie podróż; przedstawia fakty odnoszące się do podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania ciekawych miejsc; przedstawia intencje i marzenia oraz opisuje swoje upodobania odnośnie sposobów podróżowania oraz odwiedzanych miejsc; wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat środków transportu oraz sposobów spędzania wakacji; ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> Mimo pomocy, popełniając liczne błędy, nieudolnie tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje ciekawe miejsca; opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z podróżowaniem; przedstawia fakty na temat podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania. Popełniając liczne błędy zaburzające komunikację, pisze e-mail z zaproszeniem do odwiedzin. 	<ul style="list-style-type: none"> Sam lub z pomocą tworzy bardzo proste wypowiedzi pisemne: opisuje ciekawe miejsca; opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z podróżowaniem; przedstawia fakty na temat podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania; dość liczne błędy częściowo zakłócają komunikację. Popełniając dość liczne błędy częściowo zaburzające komunikację, pisze e-mail z zaproszeniem do odwiedzin. 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne na ogół niezakłócające komunikacji błędy, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opisuje ciekawe miejsca; opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z podróżowaniem; przedstawia fakty na temat podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania. Popełniając drobne błędy w zasadzie niezaburzające komunikacji, pisze e-mail z zaproszeniem do odwiedzin. 	<ul style="list-style-type: none"> Samodzielnie, stosując urozmaicone słownictwo, tworzy proste i bardziej złożone wypowiedzi pisemne: opisuje ciekawe miejsca; opowiada o czynnościach i doświadczeniach związanych z podróżowaniem; przedstawia fakty na temat podróżowania różnymi środkami transportu oraz zwiedzania; ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji. Stosując urozmaicone słownictwo i struktury, pisze e-mail z zaproszeniem do odwiedzin. ewentualne sporadyczne błędy nie zaburzają komunikacji.
Reagowanie	<ul style="list-style-type: none"> Nieudolnie reaguje w prostych sytuacjach, popełniając liczne błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie podróżowania i zwiedzania; wyraża swoją opinię na temat różnych środków transportu, a także 	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje w prostych sytuacjach, czasem popełniając błędy: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie podróżowania i zwiedzania; wyraża swoją opinię na temat różnych środków transportu, a także odwiedzanych miejsc i 	<ul style="list-style-type: none"> Popełniając nieliczne błędy, reaguje w prostych i bardziej złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie podróżowania i zwiedzania; wyraża swoją opinię na temat różnych środków transportu, a 	<ul style="list-style-type: none"> Swobodnie i bezbłędnie lub niemal bezbłędnie reaguje w prostych i złożonych sytuacjach: uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia odnośnie podróżowania i zwiedzania; wyraża swoją opinię na temat różnych środków transportu, a

	<p>odwiedzanych miejsc i doświadczeń w używaniu języka angielskiego zagranicą; pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące podróŜowania i zwiedzania; wskazuje drogę do jakiegoś obiektu; zaprasza do odwiedzin i odpowiada na zaproszenie.</p>	<p>doświadczeń w używaniu języka angielskiego zagranicą; pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące podróŜowania i zwiedzania; wskazuje drogę do jakiegoś obiektu; zaprasza do odwiedzin i odpowiada na zaproszenie.</p>	<p>takŜe odwiedzanych miejsc i doświadczeń w używaniu języka angielskiego zagranicą; pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące podróŜowania i zwiedzania; wskazuje drogę do jakiegoś obiektu; zaprasza do odwiedzin i odpowiada na zaproszenie.</p>	<p>takŜe odwiedzanych miejsc i doświadczeń w używaniu języka angielskiego zagranicą, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami; proponuje, przyjmuje lub odrzuca propozycje dotyczące podróŜowania i zwiedzania; wskazuje drogę do jakiegoś obiektu; zaprasza do odwiedzin i odpowiada na zaproszenie.</p>
<p>Przetwarzanie wypowiedzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nieudolnie przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, popełniając liczne błędy. • Z trudnością popełniając liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych, czasem popełniając błędy. • Popołniając dośł liczne błędy przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez większego trudu, popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych. • Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez trudu przekazuje w języku angielskim informacje zawarte w materiałach wizualnych • Z łatwością przekazuje w języku polskim lub angielskim informacje sformułowane w języku angielskim, jak również przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim.

KLASA 7

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Stopień celujący

Uczeń:

- operuje wiedzą obejmującą cały program nauczania w danej klasie,
- wykracza wiadomościami poza program,
- rozwija samodzielnie swoje umiejętności językowe (wykonuje nadprogramowe zadania, czyta prasę, ogląda programy TV w języku niemieckim i korzysta z niemieckojęzycznych źródeł internetowych),
- jest laureatem szkolnego lub regionalnego konkursu języka niemieckiego,
- w semestrze nie otrzymuje ocen niedostatecznych z przedmiotu.

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie,
- bardzo dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- bardzo dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej prezentuje bardzo dobre opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych,
- czyta płynnie, w szybkim tempie, rozumie treść czytanego tekstu, zwraca uwagę na akcent zdaniowy i wyrazowy,
- potrafi samodzielnie napisać krótki tekst użytkowy.

Stopień dobry

Uczeń:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale poprawnie stosuje zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania zadań,
- dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej popełnia nieliczne błędy,
- dobrze rozumie treść czytanego tekstu,
- samodzielnie konstruuje krótką wypowiedź pisemną, popełniając nieliczne błędy.

Stopień dostateczny

Uczeń:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale rozwiązuje zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności (niekiedy z pomocą nauczyciela),
- rozumie proste polecenia nauczyciela,
- rozumie wybiórczo treść tekstu słuchanego (po kilkukrotnym wysłuchaniu),
- w wypowiedzi ustnej stosuje proste zdania, często z pomocą nauczyciela,
- czyta wolno, popełnia liczne błędy, często nie rozumie treści tekstu,
- w wypowiedzi pisemnej popełnia błędy gramatyczne, najczęściej posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, ale braki te nie uniemożliwiają uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- odbiera tylko wcześniej poznane komunikaty,
- w tekście słuchanym rozumie tylko pojedyncze słowa,
- w wypowiedzi ustnej popełnia liczne błędy, które znacznie zakłócają komunikację, jego wypowiedź jest tylko częściowo zrozumiała,
- czyta bardzo wolno, artykułuje i akcentuje podobnie jak w języku polskim,

- odwzorowuje napisany tekst, w większości używa nieprawidłowej pisowni i interpunkcji.

Stopień niedostateczny

Uczeń:

- nie opanował wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie, a braki te uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy z przedmiotu,
- nie potrafi przekazywać informacji,
- nie rozumie poleceń i pytań nauczyciela,
- nie opanował podstawowych struktur gramatycznych i podstawowego słownictwa,
- nie potrafi skonstruować wypowiedzi pisemnej,
- nie umie poprawnie budować prostych zdań,
- operuje bardzo ubogim słownictwem,
- nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem, nie wykazuje chęci poprawy zdobytych z przedmiotu ocen.

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI (DYSLEKSJA, DYSORTOGRAFIA) NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Stopień celujący

Uczeń:

- operuje wiedzą obejmującą cały program nauczania w danej klasie,
- wykracza wiadomościami poza program,
- rozwija samodzielnie swoje umiejętności językowe (wykonuje nadprogramowe zadania, czyta prasę i ogląda programy TV w języku niemieckim, korzysta z niemieckojęzycznych źródeł internetowych),
- w semestrze nie otrzymuje ocen niedostatecznych z przedmiotu.

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- bardzo dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- bardzo dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej prezentuje bardzo dobre opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych,
- czyta w szybkim tempie, popełniając błędy, rozumie treść czytanego tekstu, zwraca uwagę na akcent zdaniowy i wyrazowy,
- potrafi samodzielnie napisać krótki tekst użytkowy, popełniając nieliczne błędy ortograficzne.

Stopień dobry

Uczeń:

- dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej popełnia nieliczne błędy,
- dobrze rozumie treść czytanego tekstu,
- samodzielnie konstruuje krótką wypowiedź pisemną, popełniając błędy ortograficzne.

Stopień dostateczny

Uczeń:

- rozumie proste polecenia nauczyciela,
- rozumie wybiórczo treść tekstu słuchanego (po kilkukrotnym wysłuchaniu),
- w wypowiedzi ustnej stosuje proste zdania, często z pomocą nauczyciela,
- czyta wolno, popełnia liczne błędy, często nie rozumie treści tekstu,
- w wypowiedzi pisemnej popełnia błędy gramatyczne i ortograficzne, najczęściej posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- odbiera tylko wcześniej poznane komunikaty,
- w tekście słuchanym rozumie tylko pojedyncze słowa,
- w wypowiedzi ustnej popełnia liczne błędy, które znacznie zakłócają komunikację, jego wypowiedź jest tylko częściowo zrozumiała,
- czyta bardzo wolno, artykułuje i akcentuje podobnie do języka polskiego,
- odwzorowuje napisany tekst, w większości używa nieprawidłowej pisowni i interpunkcji,
- wymaga stałej stymulacji i instruowania przez nauczyciela przy pracy z tekstem pisanym i czytany.

Stopień niedostateczny

Uczeń:

- nie potrafi przekazywać informacji,
- nie rozumie poleceń i pytań nauczyciela,
- nie opanował podstawowych struktur gramatycznych i podstawowego słownictwa,
- nie potrafi skonstruować wypowiedzi pisemnej,
- nie umie poprawnie budować prostych zdań,
- operuje bardzo ubogim słownictwem,
- pisząc, popełnia liczne błędy ortograficzne, które całkowicie uniemożliwiają komunikację.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH OCEN Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

WYMAGANIA PODSTAWOWE

Na ocenę dopuszczającą (2)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń:

- rozróżnia wybrane słowa w zdaniach obcego tekstu,
- właściwie reaguje na podstawowe polecenia nauczyciela w języku niemieckim,
- rozumie krótkie, proste wypowiedzi (zgodne z tematyką programową).

2. mówienie

Uczeń:

- pyta o wykonywany zawód i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- pyta o plany zawodowe na przyszłość i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- pyta o czynności związane z wykonywanym zawodem i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- pyta o pracę w wybranym zawodzie i wyraża opinię na ten temat,
- pyta o przynależność rzeczy do danej osoby i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- pyta o zamiar wykonania czegoś w przyszłości i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- pyta o plany i prognozy na przyszłość i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- porównuje osoby,
- wymienia powody odbycia podróży językowej,
- pyta o wydarzenia z przeszłości i udziela odpowiedzi na takie pytanie,
- opowiada w prosty sposób o wydarzeniach z przeszłości,
- zna odmianę czasownika *werden*,
- zna zasady tworzenia stopnia wyższego i najwyższego przymiotników i przysłówków,
- zna zasady tworzenia form dopełniacza,
- zna budowę zdania podrzędnego ze spójnikiem *dass*,
- zna budowę zdania podrzędnego ze spójnikiem *als*,
- zna zasady tworzenia czasów przeszłych *Perfekt* i *Präteritum*,

- zna budowę zdania podrzędnego ze spójnikiem *wenn*.

3. czytanie

Uczeń:

- przeczyta krótki tekst z podręcznika,
- wyszukuje określone informacje w tekście (rozwija swoją umiejętność czytania ze zrozumieniem), często przy pomocy nauczyciela,
- rozumie proste wypowiedzi pisemne, wywiady, wspomnienia, e-maile, ankiety i wpisy na blogu,
- korzysta z pomocy nauczyciela.

4. pisanie

Uczeń:

- przyporządkowuje odpowiedzi pytaniom,
- zapisuje poprawnie poznane struktury,
- układa zdania z podanych elementów i poprawnie je zapisuje przy pomocy nauczyciela.

Na ocenę dostateczną (3)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- rozumie krótkie, proste teksty,
- wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, często przy pomocy nauczyciela.

2. mówienie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- zna więcej słów do danego bloku tematycznego,
- poprawnie wymawia poznane słownictwo,
- opowiada o planach na przyszłość, w tym także o planach zawodowych.
- opisuje czynności związane z wykonywanym zawodem,
- wypowiada się na temat pracy w wybranym zawodzie,
- opisuje wydarzenia z przeszłości,
- zna zasady użycia czasownika *werden*,
- zna zasady użycia stopnia wyższego i najwyższego przymiotników i przysłówków,
- zna zasady użycia form dopełniacza,
- stosuje zdania podrzędne ze spójnikiem *dass* w wypowiedziach,
- stosuje zdania podrzędne ze spójnikiem *als* w wypowiedziach,
- stosuje formy czasów przeszłych *Perfekt* i *Präteritum*,
- stosuje zdania podrzędne ze spójnikiem *wenn* w wypowiedziach.

3. czytanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- wyszukuje określone informacje w tekście czytany przy pomocy nauczyciela,
- poprawnie czyta dłuższy tekst na głos, korzysta z pomocy nauczyciela,
- stosuje zasady interpunkcji.

4. pisanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- uzupełnia luki w tekście odpowiednimi wyrazami,
- pisze krótki tekst użytkowy przy pomocy nauczyciela.

WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE:

Na ocenę dobrą (4)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- rozumie pełną wypowiedź nauczyciela i kolegów na tematy objęte programem,
- wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, określa kontekst wypowiedzi, jej główną myśl oraz intencje rozmówców, niekiedy przy pomocy nauczyciela,
- selektywnie rozumie dany tekst.

2. mówienie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- ma większy zasób słownictwa,
- konstruuje kilkudzaniową wypowiedź na dany temat bez popełniania rażących błędów,
- nawiązuje i podtrzymuje dialog z kolegą/koleżanką w zakresie omawianych tematów,
- tworzy dialogi według schematu,
- zna i używa konstrukcję *um ... zu*,
- poprawnie wymawia wybrane głoski, wyrazy i zwroty,
- tworzy pytania do odpowiedzi.

3. czytanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- czyta dłuższe partie tekstu z prawidłowym zastosowaniem zasad fonetyki i interpunkcji,
- wyszukuje określone informacje w tekście czytanim, określa jego główną myśl, kontekst i intencję autora tylko niekiedy przy pomocy nauczyciela.

4. pisanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- pisze z pamięci zdania i krótkie teksty bez rażących błędów.

Na ocenę bardzo dobrą (5)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń:

- selektywnie rozumie wybrany tekst,
- prawidłowo wyszukuje informacje w tekście słuchanym, określa jego główną myśl, kontekst wypowiedzi, intencję rozmówców,
- rozumie w większości wypowiedzi nauczyciela na tematy objęte programem.

2. mówienie

Uczeń:

- formułuje dłuższą wypowiedź, np. na temat swoich planów na przyszłość, faktów i doświadczeń z przeszłości,
- rozmawia o ofercie kursów językowych i nauce języków obcych,
- opowiada o powodach odbycia podróży językowej,
- opowiada bajkę na podstawie podanych zwrotów,
- poprawnie stosuje czasy przeszłe *Perfekt* i *Präteritum*,
- opowiada o minionych wydarzeniach bez rażących błędów,
- stosuje w wypowiedziach konstrukcję *um ... zu*,
- poprawnie stosuje zdania podrzędnie złożone,
- nie korzysta z gotowych schematów i rozwiązań.

3. czytanie

Uczeń:

- przeczyta prawidłowo tekst z podręcznika, nie korzysta z pomocy nauczyciela,
- prawidłowo akcentuje wyrazy.

4. pisanie

Uczeń:

- opisuje osoby, nie korzystając z pomocy nauczyciela,
- formułuje dłuższą wypowiedź pisemną,
- opisuje plany na przyszłość i minione zdarzenia,
- samodzielnie pisze krótki tekst użytkowy,
- używa w wypowiedzi pisemnej zdań podrzędnie złożonych z spójnikami *dass*, *wenn*, *als*.

Na ocenę celującą (6)

Uczeń

- 1) spełnia wszystkie kryteria oceny bardzo dobrej oraz wykazuje aktywność w zdobywaniu podstawowej wiedzy o krajach, społeczeństwach i kulturach niemieckiego obszaru językowego, a także świadomość związku między kulturą własną i kulturą tych społeczności oraz wrażliwość międzykulturową;
- 2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem;
- 3) aktywnie współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych pracach projektowych;
- 4) aktywnie korzysta ze źródeł informacji w języku niemieckim.

Uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza program nauczania, swobodnie operuje poznanym słownictwem.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny

klasa 7

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
2. Charaktery	<ul style="list-style-type: none"> opisać obraz nazwać barwy użyte przez artystę 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić skojarzenia związane z obrazem wyrazić swoją opinię na temat obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować znaczenie barw wyjaśnić, dlaczego na obrazie są dwa wizerunki tego samego mężczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować tytuł obrazu zinterpretować przesłanie obrazu w kontekście prawdy o człowieku 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat przyczyn postrzegania tej samej osoby na różne sposoby porównać obraz z innymi tekstami kultury podejmującymi temat postrzegania człowieka z różnych perspektyw
3. Wytrzymałość	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu określić rodzaj literacki utworu określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować główną bohaterkę utworu omówić postawy pozostałych bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omówić sposób przedstawienia opisanej historii w artykułach prasowych 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wpływ narracji na odbiór utworu 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wywiadu z autorką wypowiedzieć się na temat funkcji humoru w tekstach literackich
4. Podróż w czasy starożytne	<ul style="list-style-type: none"> określić ramy czasowe starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat wierzeń ludzi żyjących w starożytności wymienić najważniejsze cechy antycznej sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat dziedzictwa kulturowego wywodzącego się z religii 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić osiągnięcia cywilizacyjne, które zawdzięczamy ludziom żyjącym w starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat dziedzictwa cywilizacyjnego starożytności, wartościując je omówić wybrane dzieła antycznej sztuki
5. Niezlomność	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu wymienić przydomki Ateny i przypisywane jej atrybuty 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakteru Ateny i zilustrować je przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> określić temat mitu i wyjaśnić jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie bogini 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat wpływu emocji na postępowanie
6. Pokora	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentu tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ułożyć plan wydarzeń przedstawionych w przypowieści wymienić cechy bohaterów przypowieści i zilustrować je przykładami 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić zachowanie ojca wypowiedzieć się na temat emocji towarzyszących starszemu synowi 	<ul style="list-style-type: none"> sformułować morał przypowieści wyjaśnić znaczenie frazeologizmu <i>syn marnotrawny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat sensu dawania komuś drugiej szansy omówić obraz Keitha Vaughana <i>Powrót syna marnotrawnego</i> odnaleźć w różnych źródłach inne realizacje motywu syna marnotrawnego
7. Silny charakter (lektura)	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omówić sposób przedstawienia przeżyć wewnętrznych bohatera zinterpretować 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać analizy sposobu przedstawienia rekinów 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat sentencji i odnieść te słowa do wybranych tekstów kultury

uzupełniająca)			wskazane słowa		
8. Czarny charakter	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu • wymienić cechy Lorda Voldemorta • omówić metody działania Lorda Voldemorta 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać cele Lorda Voldemorta • wymienić przeciwników Lorda Voldemorta 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić działania podejmowane przez Zakon Feniksa po to, aby unieszkodliwić Lorda Voldemorta • odnieść określenie <i>czarny charakter</i> do Lorda Voldemorta 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę Korneliusza Knota 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić postać będącą antywzorem z innego tekstu kultury
9. Jak komponować tekst i budować akapity?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy dobrze skomponowanego tekstu • wskazać w podanym tekście główne zdanie akapitu 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować plan wypowiedzi argumentacyjnej • uporządkować wskazaną wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawić wskazane wypracowanie • sformułować wstęp do wypracowania • wskazać wyrazy i wyrażenia sygnalizujące powiązania między zdaniami 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć wewnętrznie uporządkowane, spójne wypracowanie 	
10. i 11. Jak napisać opowiadanie inspirowane mitem lub przypowieścią?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy mitu i przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • zgromadzić informacje na temat symbolicznego znaczenia postaci mitologicznych • zgromadzić informacje na temat metaforycznej wymowy przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać analizy tekstu współczesnej wersji mitu • dokonać analizy tekstu współczesnej wersji przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opis przeżyć wewnętrznych postaci mitologicznej i/lub biblijnej • stworzyć opowiadanie inspirowane mitem i/lub przypowieścią 	
12. i 13. Odmiennie i nieodmiennie części mowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić odmiennie i nieodmiennie części mowy • scharakteryzować odmiennie i nieodmiennie części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać części mowy występujące w tekście • określić formy odmiennych części mowy • uzupełnić tekst właściwymi przyimkami 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić formy czasowników • użyć czasowników we właściwych formach • zredagować zdania, używając właściwych zaimków 	<ul style="list-style-type: none"> • użyć w zdaniach właściwych spójników 	
14. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić części mowy, z którymi <i>nie</i> piszemy łącznie i rozdzielnie • wymienić wyjątki od obowiązujących reguł 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić tekst poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać regułę ortograficzną właściwą dla podanych przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować tekst, w którym występują poprawnie zapisane wyrazy z <i>nie</i> 	
15. Imiesłowy przymiotnikowe	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować imiesłowy • zdefiniować imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne • omówić regułę tworzenia imiesłowów przymiotnikowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać imiesłowy przymiotnikowe w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać imiesłowy przymiotnikowe w tekście i podzielić je na kategorie • uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przymiotnikowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić formy czasowników w imiesłowy przymiotnikowe • utworzyć i nazwać imiesłowy przymiotnikowe 	

16. Imiesłowy przysłówkowe	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie omówić regułę tworzenia imiesłowów przysłówkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać imiesłowy przysłówkowe w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać imiesłowy przysłówkowe w tekście i podzielić je na kategorie uzupełnić tekst właściwymi imiesłowami przysłówkowymi 	<ul style="list-style-type: none"> przekształcić formy czasowników w imiesłowy przysłówkowe utworzyć i nazwać imiesłowy przysłówkowe 	
17. Pisownia <i>nie</i> z imiesłowami	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami 	<ul style="list-style-type: none"> zastąpić określenia oznaczające cechy imiesłowami z przeczeniem <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> utworzyć imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować tekst, w którym występują imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i> 	
18. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie posługiwać się pojęciami: <i>starożytność, sztuka antyczna, mit, przypowieść (parabola), symbol, epika, odmienne i nieodmienne części mowy, imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie, kompozycja tekstu, opowiadanie inspirowane mitem lub przypowieścią</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał właściwie argumentować uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać problemy badawcze
19. Cienie i blaski życia	<ul style="list-style-type: none"> opisać obraz 	<ul style="list-style-type: none"> opisać postacie przedstawione na obrazie omówić kolorystykę dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> odnieść sytuację przedstawioną na obrazie do jego tytułu omówić kompozycję dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat roli gry światła 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wybrany tekst kultury tematycznie zbliżony do dzieła Auguste'a Renoira
20. Szczęście w nieszczęściu	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opisać reakcje mędrca na poszczególne okoliczności określić myśl przewodnią poznanej bajki filozoficznej 	<ul style="list-style-type: none"> omówić funkcję pytań retorycznych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować funkcję odniesień do zjawisk przyrody w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować obraz Olega Kharkhana <i>Tragiczny list</i> w kontekście poznanej bajki filozoficznej
21. Podróż w czasy renesansu	<ul style="list-style-type: none"> określić ramy czasowe renesansu wyjaśnić pochodzenie nazwy epoki 	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować humanizm wymienić najważniejsze dokonania renesansowe i określić ich funkcję wymienić najważniejszych twórców epoki 	<ul style="list-style-type: none"> omówić specyfikę sztuki renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> omówić dzieło renesansowe 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wybrane dzieło lub wynalazek Leonarda da Vinci opisać renesansowe miasto idealne
22.	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać elementy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić funkcję 	

Twórca i jego dzieło – Jan Kochanowski	etapy życia Jana Kochanowskiego	twórczość poety	renesansowe w twórczości Jana Kochanowskiego	Czarnolasu w twórczości poety	
23. Pół żartem, pół serio (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • określić charakter fraszek 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy humoru we fraszkach 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić sposób obrazowania w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać konteksty utworów i nawiązania do nich
24. Na scenie życia (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>fraszka</i>, <i>wiersz sylabiczny</i>, <i>rym</i>, <i>powtórzenie</i> • omówić treść fraszki • wskazać środki stylistyczne użyte przez Jana Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić układ rymów we fraszce • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>fraszka</i> w różnych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję powtórzenia na początku fraszki • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję wyliczenia wartości ważnych dla człowieka • zinterpretować dwa ostatnie wersy utworu w odniesieniu do toposu świata jako teatru 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić cechy wspólne poznanych fraszek
25. Wartość zdrowia (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>apostrofa</i> • omówić treść fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać środki stylistyczne użyte przez poetę 	<ul style="list-style-type: none"> • określić funkcję apostrofy rozpoczynającej utwór • określić funkcję wyliczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować główną myśl fraszki • zinterpretować funkcję uosobienia w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat aktualności poznanej fraszki
26. i 27. Przepis na szczęście (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>archaizm</i> • omówić treść utworów • wskazać podmiot liryczny każdej z fraszek • wskazać adresata lirycznego fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i> • wskazać archaizmy w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego każdej z fraszek • wskazać apostrofę we fraszce <i>Na lipę</i> i wyjaśnić jej funkcję • przedstawić współczesne formy wskazanych archaizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek Jana Kochanowskiego do natury na podstawie fraszki <i>Na lipę</i> • określić kontekst biograficzny fraszki <i>Na dom w Czarnolesie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić renesansowy charakter fraszek 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat najważniejszych aspektów życia
28. Wśród ludzi (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • określić temat każdego z utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy gatunkowe w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić sposób wykorzystania frazeologizmów • wskazać związki frazeologiczne, do których nawiązał Jan Sztudynger w utworach <i>Głos w telefonie</i> i <i>Lustro</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat prawd życiowych przywołanych w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić podobieństwa i różnice pomiędzy utworami Jana Sztudyngera oraz Jana Kochanowskiego w kontekście historycznym
29. Być szczęśliwym	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić symbolikę ogrodu, przywołując kontekst biblijny • określić funkcję środków 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować przyjęcie przez podmiot liryczny postawy wyprostowanej 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić język utworu Czesława Miłosza • wypowiedzieć się na temat

		<ul style="list-style-type: none"> • podzielić wiersz na części tematyczne 	stylistycznych użytych przez poetę <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować tytuł utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić postrzeganie szczęścia przez podmiot liryczny 	życia i twórczości poety
30. Wiejska sielanka (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>pieśń</i> • omówić treść pieśni • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego utworu • wymienić obowiązki gospodarza i gospodyni • wskazać środki stylistyczne użyte w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić przedstawiony w wierszu kontrast pomiędzy życiem na wsi a życiem w mieście i określić jego funkcję • omówić funkcję środków stylistycznych użytych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić koncepcję życia na wsi przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • odnieść utwór do renesansowego humanizmu
31. Radość życia (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>rym gramatyczny, apostrofa, uosobienie</i> • omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • określić rodzaje rymów występujących w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metafory użyte w wierszu • omówić funkcję personifikacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przesłanie wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać adresata apostrofy zawartej w ostatniej zwrotce utworu i podać jego określenia bliskoznaczne • odnaleźć w dowolnych źródłach informacje na temat filozofii epikurejskiej
32. Stara bieda	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować główne myśli tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić na podstawie tekstu różnice pomiędzy Polakami a reprezentantami innych nacji • wymienić funkcje narzekania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zalety narzekania wymienione w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie rysunku umieszczonego w podręczniku w odniesieniu do treści tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat funkcji narzekania • wymienić inne stereotypy dotyczące Polaków
33., 34. i 35. Wobec śmierci (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść trenów • określić rodzaj liryki, który reprezentują treny 	<p><i>Tren I:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać adresatów, wymienionych na początku utworu i wyjaśnić funkcję apostrofy <p><i>Tren V:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać w wierszu porównanie homeryckie i określić jego funkcję <p><i>Tren VII:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać adresatów utworu <p><i>Tren VIII:</i></p>	<p><i>Tren I:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metaforyczne znaczenie smoka w wierszu • omówić funkcję pytania retorycznego użytego w zakończeniu trenu <p><i>Tren V:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metaforyczne znaczenie oliwki i sadownika w utworze • omówić funkcję pytania retorycznego użytego w puencie utworu <p><i>Tren VII:</i></p>	<p><i>Tren I:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować znaczenie puenty utworu <p><i>Tren V:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczynę przywołania Persefony w trenie <p><i>Tren VII:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję wykrzyknienia użytego w puencie utworu • omówić funkcję odwołania do ubioru dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrany tekst kultury, w którym została przedstawiona strata bliskiej osoby, i porównać go z utworami Jana Kochanowskiego

		<ul style="list-style-type: none"> wskazać adresata utworu wymienić cechy Urszulki przywołane przez podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> omówić funkcję zdrobnień w wierszu wyjaśnić dwojakie znaczenie wyrazu <i>skrzynka</i> użytego w utworze <p><i>Tren VIII:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić funkcję kontrastu pomiędzy ukazaniem domu przed śmiercią Urszulki i po tym wydarzeniu 	<p>wszystkie poznane treny:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać poznane utwory i wyrazić swoją opinię na temat zawartego w nich ładunku emocjonalnego wskazać cechy wspólne poznanych trenów 	
36. Co już wiemy o twórczości Jana Kochanowskiego?	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał właściwie argumentować uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać problemy badawcze
37. Przeżywanie straty	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu wskazać narratora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować narratora tekstu opisać sposób przeżywania żałoby przez narratora i jego mamę 	<ul style="list-style-type: none"> omówić relacje pomiędzy bohaterami zinterpretować sens zakończenia przywołanych fragmentów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> porównać sposoby przeżywania żałoby przez bohaterów książki z tym przedstawionym w trenach Jana Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat przeżywania żałoby i sposobów kultywowania pamięci o zmarłych w innych kulturach
38. Jak opisywać dzieła sztuki?	<ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy, które powinien zawierać opis dzieła sztuki zgromadzić informacje na temat opisywanego dzieła sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> określić temat obrazu określić kompozycję dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> opisać kolorystykę i nastrój obrazu wypowiedzieć się na temat proporcji dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opis wskazanego obrazu 	
39. Malarstwo	<ul style="list-style-type: none"> wymienić typy dzieł malarskich 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić najważniejsze typy dzieł malarskich wymienić główne środki wyrazu dzieła malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać główne środki wyrazu dzieła malarskiego na konkretnym przykładzie wymienić kryteria, według których ocenia się obraz 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić obraz według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> zrelacjonować wizytę w galerii lub muzeum
40. Archaizmy	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje archaizmów 	<ul style="list-style-type: none"> zastąpić archaizmy wyrazami współczesnymi wskazać archaizmy w podanych zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> określić rodzaje podanych archaizmów określić funkcję archaizmów w tekście stylizowanym 	<ul style="list-style-type: none"> stworzyć tekst z archaizmami 	
41. Części zdania i związki wyrazowe w zdaniu – przypomnienie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> wymienić części zdania nazwać związki wyrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać główne części zdania i je nazwać wskazać zdania bezpodmiotowe wskazać w zdaniach określenia i je nazwać 	<ul style="list-style-type: none"> wypisać związki wyrazowe występujące w podanych zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> ułożyć wypowiedzenia z różnymi częściami zdania 	

<p>42. Wypowiedzenia – przypomnienie wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje wypowiedzeń w zależności od celu wypowiedzi wymienić rodzaje zdań w zależności od liczby orzeczeń 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać rodzaje wypowiedzeń w zależności od celu wypowiedzi odróżnić zdanie od równoważnika zdania rozpoznać rodzaje zdań w zależności od liczby orzeczeń wskazać w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte wskazać w tekście zdania złożone współrzędnie i podrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształcić zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> utworzyć zdania złożone współrzędnie i podrzędnie 	
<p>43. Zdania złożone współrzędnie – przypomnienie wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje zdań złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie stosować poprawną interpunkcję w zdaniach złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> tworzyć wykresy zdań złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> tworzyć zdania złożone współrzędnie różnych typów 	
<p>44. Pisownia wyrazów wielką i małą literą – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady pisowni wyrazów wielką literą wymienić zasady pisowni wyrazów małą literą 	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnić tekst wyrazami zapisanymi od wielkiej i małej litery 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą, odnosząc się do podanych przykładów wyjaśnić zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> zastosować zasadę pisowni wielką literą wyrazów w zwrotach grzecznościowych w samodzielnie zredagowanym tekście 	
<p>45. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie posługiwać się pojęciami: <i>renesans, sztuka renesansu, fraszka, tren, pieśń, wiersz sylabiczny, porównanie homeryckie, malarstwo, opis dzieła sztuki, archaizmy, wypowiedzenia, zdanie pojedyncze, zdanie złożone współrzędnie, zdanie złożone podrzędnie, równoważnik zdania, części zdania i związki wyrazowe w zdaniu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał właściwie argumentować uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać problemy badawcze
<p>46. Relacje</p>	<ul style="list-style-type: none"> opisać obraz 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat postaci 	<ul style="list-style-type: none"> omówić kompozycję dzieła nazwać typ autoportretu, który 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat funkcji mediów 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat estetyki selfie

międzyludzkie		przedstawionych na obrazie • określić sytuację, w jakiej zostały przedstawione postaci	naśladuje artystka	społecznościowych	
47. Porozumienie	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaje narracji	• scharakteryzować głównego bohatera tekstu • przedstawić opinie Marka o rodzicach	• porównać pierwszy i drugi wpis Marka oraz określić funkcję różnic między nimi • wskazać elementy stylu potocznego i języka młodzieży w treści bloga Marka	• dokonać analizy rozmowy ojca z synem • dokonać analizy drugiego wpisu na blogu i wskazać środki, za pomocą których bohater buduje swój wizerunek	• podjąć dyskusję na temat blogów młodzieżowych
48. Trudy wychowania (lektura uzupełniająca) UWAGA! Zgodnie z Rozporządzeniem MEiN w sprawie zmiany w liście lektur obowiązującym od 1.09.2021 pozycja <i>Ziele na kraterze Melchiora Wańkowicza</i> została przesunięta z listy lektur obowiązkowych na listę lektur uzupełniających.	• omówić treść fragmentów tekstu • omówić świat przedstawiony w dziele	• scharakteryzować bohaterów fragmentów utworu • przedstawić rodzinę opisaną we fragmentach utworu	• przedstawić opinie bohaterów na temat wychowywania dzieci	• zinterpretować tytuł utworu	• zinterpretować tytuł utworu w kontekście historycznym
49. Każdy może być dobry – sens życia według Ebenezera Scrooge’a	• określić rodzaj literacki utworu • wskazać w słowach Scrooge’a kierowanych do siostrzeńca wypowiedź ironiczną	• wyjaśnić, kim jest główny bohater utworu i jak jego charakter uwidacznia się w wyglądzie • określić stosunek	• zinterpretować wskazany fragment utworu • opisać uczucia Scrooge’a w chwili, gdy odeszła od niego ukochana kobieta	• napisać ogłoszenie, które zawiera informacje o wyglądzie postaci • zacytować sformułowania, dzięki którym narrator nawiązuje kontakt z	• omówić sposób spotęgowania przez narratora wrażenia tajemnicy i niesamowitości w opisie wydarzeń przy drzwiach domu Scrooge’a

(lektura obowiązkowa)		narratora do głównego bohatera tekstu <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wartości, którymi kierował się w życiu Scrooge, i wskazać te, których początkowo mu zabrakło • porównać Scrooge'a z jego siostrzeńcem na podstawie ich wypowiedzi 		czytelnikiem, i wyjaśnić, czemu służy taki zabieg	
50. Przemiana bohatera pod wpływem świąt (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat symbolicznego przesłania, jakie dla ludzi wierzących niosą święta Bożego Narodzenia • opisać wybrane święta z przeszłości głównego bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, w jaki sposób w <i>Opowieści wigilijnej</i> zostało przedstawione Boże Narodzenie • określić stosunek Ebenezera Scrooge'a do świąt Bożego Narodzenia opisany na początku utworu • nazwać emocje towarzyszące Scrooge'owi w trakcie kolejnych podróży w czasie i przestrzeni • określić, co uświadomił sobie bohater podczas wizyty ostatniego ducha 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wcześniejsze relacje Ebenezera Scrooge'a z ludźmi i wyjaśnić, co stało się z osobami, które kochał • opisać realia społeczne, w których dorastała główna postać utworu • podać przykłady zachowań i decyzji bohatera, które pokazują jego wewnętrzną przemianę • wyjaśnić, do jakich powszechnych skojarzeń związanych z Bożym Narodzeniem odwołał się Charles Dickens 	<ul style="list-style-type: none"> • napisać wypracowanie na temat: „Czy – Twoim zdaniem – Ebenezer Scrooge wykorzystał swoją szansę, czy też jego przemiana była chwilowa?” 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat symboliki świąt w kulturze popularnej
51. i 52. Realizm i fantastyka w opowiadaniu Charlesa Dickensa (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób – oprócz bezpośrednich ocen i opisów – narrator charakteryzuje głównego bohatera opowiadania • opisać sposób przedstawienia duchów w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • udowodnić, że Scrooge jest typowym przykładem filistra 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czemu miało służyć wprowadzenie do utworu elementów fantastycznych • omówić relacje między sferami realistyczną i fantastyczną w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić spis problemów społecznych, które zostały zaprezentowane w <i>Opowieści wigilijnej</i> • przygotować mowę dla adwokata broniącego Ebenezera Scrooge'a, w której przekonuje on duchy świąt, by podjęły walkę o duszę tej postaci 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między światem współczesnym a tym przedstawionym w lekturze z uwzględnieniem warunków pracy, sytuacji dzieci i kobiet oraz problemu ubóstwa • przedstawić wiadomości o życiu w XIX-wiecznej Wielkiej Brytanii zdobyte dzięki lekturze <i>Opowieści wigilijnej</i>
53. Podróż w czasy oświecenia	<ul style="list-style-type: none"> • określić ramy czasowe oświecenia • wyjaśnić etymologię nazwy epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić priorytety oświeceniowe • wyjaśnić, co służyło rozpowszechnianiu idei oświecenia w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić specyfikę polskiego oświecenia • scharakteryzować sztukę oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrane dzieło oświeceniowe 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować wybraną postać oświecenia

		<ul style="list-style-type: none"> wymienić dzieła sztuki oświeceniowej 			
54. i 55. Twórca i jego dzieło – Ignacy Krasicki	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze etapy życia Ignacego Krasickiego omówić treść poznanych bajek 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować twórczość poety wskazać cechy gatunkowe w poznanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić sens alegorii użytych w bajkach przedstawić morały poznanych bajek 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat udziału Ignacego Krasickiego w inicjatywach oświeceniowych wypowiedzieć się na temat aktualności bajek poety 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać elementy światopoglądu oświeceniowego w bajkach Ignacego Krasickiego
56. i 57. W krzywym zwierciadle (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>satyra</i> omówić treść satyry określić rodzaj literacki utworu wskazać narratora utworu 	<ul style="list-style-type: none"> podzielić utwór na części tematyczne i nadać im tytuły scharakteryzować szlachcica i jego żonę wskazać na podstawie tekstu cechy gatunkowe satyry 	<ul style="list-style-type: none"> omówić problem poruszony w satyrze omówić związek satyry ze światopoglądem epoki 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat celowości ośmieszania postaw i zachowań w procesie dydaktycznym 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat zalet i wad obcych wpływów kulturowych
58. Co już wiemy o twórczości Ignacego Krasickiego?	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał właściwie argumentować uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać problemy badawcze
59. Przemijanie (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść wiersza wskazać podmiot liryczny utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu omówić postawę podmiotu lirycznego wobec otaczającej go rzeczywistości nazwać rodzaje rymów występujące w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu zinterpretować sposób ukazania przemijania w wierszu wskazać stały związek frazeologiczny użyty w wierszu i omówić jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> postawić tezę interpretacyjną dokonać analizy obrazu miłości przedstawionego w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury
60. Zrozumieć miłość (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentu utworu zapisać w punktach historię Małego Księcia i róży 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie uczucia towarzyszyły Małemu Księciu w kontakcie z różą i jak one ewoluowały wymienić konsekwencje <i>oswojenia</i> i wyjaśnić, co można dzięki niemu zyskać wytłumaczyć, jak lis i Mały Książę rozumieli odpowiedzialność 	<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, czym było motywowane zachowanie róży i co chciała ona dzięki niemu zyskać opisać dwa rodzaje miłości: Małego Księcia do róży i róży do Małego Księcia wyjaśnić, co według lisa oznacza słowo <i>oswoić</i> i dlaczego używa on tego określenia zamiast słów <i>zaprzyjaźnić się, pokochać</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić metaforyczne znaczenie ogrodu pełnego róż i scharakteryzować stosunek głównego bohatera do tych kwiatów przed rozmową z lisem oraz po niej przedstawić swoje stanowisko na temat tego, w czym odpowiedzialność za drugiego człowieka przejawia się w codziennym życiu napisać pracę popartą 	<ul style="list-style-type: none"> odszukać w podanych fragmentach tekstu zdania o charakterze sentencji i wskazać to, które najbardziej do niego przemawia

			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak Mały Książę dzięki naukom lisa zaczął postrzegać swoją relację z różą 	<p>przykładami z utworów literackich i innych tekstów kultury na temat: „Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że miłość to uczucie paradoksalne, które przynosi szczęście i cierpienie?”</p>	
<p>61. i 62. Mały Książę jako baśń i przypowieść</p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść utworu • zapisać w punktach wydarzenia przedstawione w tekście • określić rodzaj literacki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat narracji w utworze i jej wpływu na sposób przedstawienia świata • wskazać wydarzenia i sytuacje o charakterze baśniowym i realistycznym • wskazać w utworze cechy przypowieści • scharakteryzować tytułowego bohatera na podstawie opisu jego planety i reakcji na różne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację, w której znalazł się pilot krótko przed spotkaniem z Małym Księciem, i wyjaśnić, co ona może symbolizować • opisać przemianę wewnętrzną pilota • wyszukać w tekście fragmenty o charakterze aforyzmów • sformułować pytania, na które można odpowiedzieć aforyzmami z <i>Małego Księcia</i> • wskazać adresata książki <i>Mały Książę</i> i uzasadnić swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować decyzję Małego Księcia o odejściu w kontekście rozważań nad wymową utworu • odczytać znaczenie motywu wody w <i>Małym Księciu</i> • wyjaśnić, dlaczego pilot wybrał się na poszukiwanie studni, choć ten pomysł wydawał mu się absurdalny 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat obecności zachowań, przedstawionych w utworze w świecie współczesnym
<p>63. Podróż Małego Księcia w poszukiwaniu...</p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Mały Książę wyruszył w podróż 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić relację pomiędzy Małym Księciem a różą i przedstawić stan emocjonalny głównego bohatera w momencie rozstania • scharakteryzować mieszkańców poszczególnych planet • opisać sytuację, w której Mały Książę zaczyna rozumieć sens swojej wędrówki i relacji z różą 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co symbolizują mieszkańcy poszczególnych planet • wytłumaczyć, czego Mały Książę dowiedział się o świecie dorosłych • wytłumaczyć, czym była podróż dla Małego Księcia i czego tak naprawdę poszukiwał bohater • sformułować listę przestroż, które należy mieć na uwadze, by nie podzielić losu mieszkańców przedstawionych planet 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim świetle zostały przedstawione wartości rządzące światem dorosłych i co o nich myśli główny bohater książki • zinterpretować symbolikę podróży w odniesieniu do poznanego utworu i w sensie ogólnym • zredagować subiektywny opis Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić sposoby przedstawienia relacji międzyludzkich w innych tekstach kultury • porównać utwór z jego ekranizacją w reżyserii Marka Osborne'a
<p>64. Wybocowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować tytułową bohaterkę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój utworu • omówić stan psychiczny bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować wskazany fragment 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat możliwości poznania samego siebie
<p>65.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić etapy 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć tezę i 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać różne typy 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć wypowiedź 	

Jak przygotować wypowiedź argumentacyjną?	przygotowywania wypowiedzi argumentacyjnej	argumenty w zaprezentowanym tekście	argumentów w podanym tekście • sformułować argumenty potwierdzające podaną tezę	argumentacyjną	
66. Rzeźba	• wymienić etapy rozwoju rzeźby	• wskazać najważniejsze cechy rzeźby na poszczególnych etapach jej rozwoju • rozróżniać najważniejsze typy dzieł rzeźbiarskich ze względu na temat	• omówić elementy języka rzeźby na przykładzie wybranego dzieła	• ocenić dzieło sztuki według podanych kryteriów	• wypowiedzieć swoją opinię na temat rzeźby abstrakcyjnej • przygotować prezentację na temat wybranego artysty • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki
67. i 68. Typy zdań złożonych podrzędnie	• wymienić typy zdań złożonych podrzędnie	• wskazać w wypowiedzeniu orzeczenia i rozdzielić zdania składowe • wskazać zdanie nadrzędne	• sformułować pytania do zdań podrzędnych • określić typy zdań podrzędnych	• przedstawić relację zdań na wykresie	
69. Zdania złożone podrzędnie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• zdefiniować imiesłowowy równoważnik zdania	• uzupełnić podane wypowiedzenia imiesłowowymi równoważnikami zdania • poprawić wypowiedzenia z błędnym użyciem imiesłowowych równoważników zdania	• wymienić pytania, na jakie odpowiadają zdania podrzędne w podanych przykładach • wymienić warunki, jakie musi spełniać poprawnie skonstruowane wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• przedstawić relację zdań na wykresie • przekształcić podane wypowiedzenia tak, aby powstały imiesłowowe równoważniki zdania	
70. Mowa niezależna i mowa zależna	• wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną a mową zależną	• wskazać w podanym tekście mowę niezależną i mowę zależną	• przekształcić wypowiedzi w mowie zależnej na mowę niezależną i odwrotnie • przekształcić dowolny dialog na mowę zależną • zastosować w zapisie dialogu poprawną interpunkcję	• zredagować tekst, w którym wypowiedzi bohaterów mają formę mowy zależnej	
71. Jak napisać streszczenie?	• wymienić etapy pisania streszczenia	• zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu streszczenia • wskazać usterki w podanym streszczeniu	• poprawić błędy w podanym streszczeniu • przygotować w punktach streszczenie ostatnio widzianego filmu	• stworzyć streszczenie wybranego tekstu narracyjnego	
72. Zasady cytowania tekstów	• przedstawić zasady cytowania tekstów • przedstawić zasady cytowania poezji • wymienić zasady tworzenia opisu	• uzupełnić podany tekst zawierający cytaty odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi	• stworzyć tekst zawierający cytaty	• stworzyć opisy bibliograficzne cytowanych przez siebie źródeł	

	bibliograficznego				
73. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	<ul style="list-style-type: none"> • odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>oświecenie, sztuka oświeceniowa, rzeźba, rymy męskie i żeńskie, alegoria, bohater dynamiczny, zdania złożone podrzędnie, zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania, mowa zależna i niezależna, wypowiedź o charakterze argumentacyjnym</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
74. Człowieczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, co widzi na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać gesty namalowanych postaci • omówić kompozycję obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować funkcję gestów namalowanych postaci • zinterpretować przenikanie się kolorów i kształtów 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować tytuł dzieła w odniesieniu do źródła cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat sposobów przeciwdziałania dyskryminacji
75. Odmienność	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu • zaprezentować elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać fantastyczne i realistyczne elementy świata przedstawionego • scharakteryzować bohaterów fragmentów tekstu • porównać postawy rodziców i rodzeństwa w stosunku do Barnaby'ego 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat ciężaru emocjonalnego słów matki 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować problem przedstawiony we fragmentach tekstu • wymienić przyczyny lęku przed innością 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat przyczyn spełniania oczekiwań innych ludzi • podjąć dyskusję na temat zalet i wad inności
76. Podróż w czasy romantyzmu	<ul style="list-style-type: none"> • określić ramy czasowe romantyzmu • przedstawić etymologię nazwy epoki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze elementy światopoglądu romantycznego • wymienić cechy bohatera romantycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić najważniejsze cechy sztuki romantycznej • wymienić najważniejsze dzieła sztuki romantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrane dzieło sztuki w odniesieniu do światopoglądu romantycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić i omówić inne dzieła sztuki romantycznej
77. Twórca i jego dzieło – Adam Mickiewicz	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze etapy życia Adama Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować twórczość poety 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy romantyczne w twórczości Adama Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić informacje na temat życia społecznego poety 	
78. Wina i kara (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do jakiej kategorii duchów należy Widmo • omówić sposób wywołania zjawy • ustalić, czego Widmo żąda 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać reakcję Guślarza na widok upióra • wytłumaczyć, jaką rolę odgrywają i co symbolizują w utworze towarzyszące zjawie ptaki 	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać środki stylistyczne, dzięki którym zostały uwidocznione emocje Guślarza • wskazać w podanym fragmencie utworu wyrazy, które nie są używane we 	<ul style="list-style-type: none"> • zabrać głos w dyskusji na temat: „Czy nauki moralne zawarte w utworze mają charakter uniwersalny?” • stworzyć uniwersalny kodeks postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> • podać propozycje, kim mógłby być współcześnie zły pan • uzasadnić na podstawie dramatu Adama Mickiewicza i innych tekstów literackich słuszność stwierdzenia, że wina

	od zgromadzonych wieśniaków	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakteru złego pana i zilustrować każdą z nich odpowiednim przykładem z opowieści ptaków 	współczesnym języku polskim, i podać ich aktualne odpowiedniki <ul style="list-style-type: none"> zinterpretować nauki moralne przekazane przez duchy 	<ul style="list-style-type: none"> napisać opowiadanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych, w którym przedstawia (w trzeciej osobie) historię jednego z ptaków – kruka lub sowy 	nie pozostaje bez kary
79. i 80. Obrzęd dziadów w dramacie (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> określić czas akcji utworu zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych w dramacie Adama Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> określić funkcję dziadów w życiu przedstawionej społeczności scharakteryzować relację między światem żywych a światem zmarłych nawiązaną dzięki dziadom wyjaśnić, jaką rolę w życiu gromady odgrywa Guślarz oraz co może oznaczać rozpalany przy nim ogień 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać elementy obyczajów ludowych w utworze wyjaśnić, w jakim celu poeta wprowadził do dramatu duchy, które pojawiają się w czasie obrzędu 	<ul style="list-style-type: none"> omówić światopogląd ludzi uczestniczących w dziadach stworzyć notatkę na temat przyczyn fascynacji romantyków obrzędami ludowymi 	<ul style="list-style-type: none"> porównać dziady z innymi znanymi obrzędami religijnymi
81. Romantyczny dramat pelen zagadek (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> wskazać wydarzenie, które zburzyło przewidziany porządek dziadów, i wyjaśnić, jak zareagowali na nie Guślarz oraz zebrany lud 	<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, kim jest milcząca postać z zakończenia dramatu – zjawą czy żywym człowiekiem opisać milczącego bohatera z zakończenia utworu i wyjaśnić, do którego świata należy ta postać – rzeczywistego czy nadprzyrodzonego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić genezę poszczególnych części <i>Dziadów</i> zinterpretować motto utworu pochodzące z dramatu Williama Szekspira 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak rozumie zakończenie <i>Dziadów</i> cz. II opracować własny pomysł na wystawienie wybranego fragmentu <i>Dziadów</i> cz. II na scenie i oddanie atmosfery dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób dzięki dziadom teraźniejszość łączy się z przeszłością i przyszłością uczestników obrzędu wskazać związki dramatu Adama Mickiewicza z obrazem Caspara Davida Friedricha <i>Cmentarz w śniegu</i>
82. i 83. Wyobrażenia (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>ballada, realizm, fantastyka, punkt kulminacyjny, nauka moralna</i> omówić treść utworu określić rodzaj literacki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić, jaką wiedzę na temat świata przedstawionego ma narrator wskazać elementy realistyczne i fantastyczne w utworze wskazać punkt kulminacyjny utworu scharakteryzować bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omówić stosunek narratora do przedstawionych zdarzeń wyjaśnić sens nauki moralnej zawartej w utworze wskazać cechy gatunkowe w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> podjąć dyskusję na temat nauki moralnej zawartej w balladzie 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat adaptacji filmowej <i>Świtezianki</i>
84. Co już wiemy o	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać

twórczości Adama Mickiewicza?			stanowisko	<ul style="list-style-type: none"> • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać 	problemy badawcze
85. Miłość w obliczu śmierci	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj literacki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat narracji w utworze • scharakteryzować uczucie łączące bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić emocje bohaterów • zinterpretować tytuł książki 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać analizy sposobu, w jaki bohaterowie mówią o chorobie 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat sensu zaangażowania emocjonalnego w sytuacji, kiedy istnieje ryzyko utraty kochanej osoby
86. Wyzwania (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • wyrazić swoimi słowami sens każdego poznanego aforyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać tematy, do których odnoszą się podane aforyzmy 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić grę słów w poszczególnych aforyzmach 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować tytuł zbioru • ocenić aktualność aforyzmów Stanisława Jerzego Leca 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić twórczość Małgorzaty Koniecznej
87. Natura ludzka (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść wiersza • wskazać adresata lirycznego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego wiersza • wskazać emocje wyrażone przez podmiot liryczny i wyjaśnić, z czego one wynikają 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić proces przedstawiony w wierszu • wskazać środki stylistyczne wykorzystane przez poetę i omówić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować dwa ostatnie wersy utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • odnieść wiersz Jerzego Lieberta do wymowy <i>Małego Księcia</i>
88. i 89. Jak napisać rozprawkę?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić etapy pisania rozprawki • przedstawić schematy pisania rozprawki 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować słownictwo przydatne przy pisaniu rozprawek • dopisać wstęp i zakończenie do podanego fragmentu rozprawki • wybrać spośród podanych argumentów te, które można wykorzystać do uzasadnienia wskazanej tezy 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować argumenty do podanego zagadnienia • sformułować argumenty i kontrargumenty do podanej tezy • stworzyć plan rozprawki na podstawie zaprezentowanej dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • napisać rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie sformułować temat rozprawki • zgromadzić argumenty, korzystając z różnych źródeł
90. Budowa słowotwórcza wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wyrazy podstawowe i pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> • utworzyć wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych • wskazać wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać formant w wyrazie pochodnym • wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać oboczności w wyrazach 	
91. Rodzaje formantów i ich funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać w podanych wyrazach formanty i nazwać ich typy 	<ul style="list-style-type: none"> • zbudować wyrazy z podanych par wyrazowych i wskazać wrostki • wymienić funkcje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić podane wyrazy na grupy na podstawie ich znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • utworzyć wyrazy o różnych kategoriach znaczeniowych 	
92.	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady pisowni 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • utworzyć przymiotniki od 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić podane 	

<p>Przedrostki i przyrostki o kłopotliwej pisowni</p>	<p>przedrostków: <i>z-, s-, ś-, wz-, bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady pisowni przyrostków: <i>-dzki, -dztwo, -cki, -ctwo</i> • omówić zasady pisowni przyrostka <i>-stwo</i> 	<p>odpowiednimi przedrostkami</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przedrostkami 	<p>podanych nazw miejscowości</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić podane wyrazy odpowiednimi przyrostkami • uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi przyrostkami 	<p>wypowiedzi tak, aby użyć wyrazu z przyrostkiem o kłopotliwej pisowni</p>	
<p>93. Wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo. Wyrazy pokrewne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wyrazy należące do jednej rodziny • wskazać rdzenie w podanych grupach wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • utworzyć rodzinę wyrazów 	
<p>94. Pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h – przypomnienie wiadomości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady pisowni wyrazów z literami: <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić tekst wyrazami z kłopotliwymi literami 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pisownię kłopotliwych liter w podanych wyrazach • wskazać nieporozumienia, do których może dojść w razie niepoprawnego zapisu kłopotliwych liter 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst z kłopotliwymi literami 	
<p>95. Złożenia, zrosty i zestawienia – czyli wyrazy złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować złożenia, zrosty i zestawienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wśród podanych przykładów złożenia, zrosty i zestawienia • utworzyć złożenia, zrosty i zestawienia z podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wypisać zrosty, złożenia i zestawienia z mapy Polski • poprawnie wymówić i odmienić podane zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst ze zrostami, złożeniami i z zestawieniami 	
<p>96. Pisownia przymiotników złożonych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady tworzenia przymiotników złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkować przymiotniki złożone do odpowiednich ilustracji • wyjaśnić znaczenie podanych przymiotników złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić zdania tak, aby zawierały przymiotniki złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • utworzyć przymiotniki złożone od podanych nazw własnych 	
<p>97. Tworzenie i zapisywanie skrótów i skrótowców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować skrót • omówić zasady skracania wyrazów • wyliczyć rodzaje skrótowców • zreferować zasady zapisu skrótowców • zreferować zasady odmiany skrótowców i używania ich w zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozszyfrować podane skrót • zamienić w podanym tekście podkreślone wyrazy na skrót • odnaleźć skrótowce w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zastosować skrótowce w zdaniu • wyjaśnić, kiedy należy odmieniać skrótowce, a kiedy nie należy tego robić • wyjaśnić znaczenie skrótowców 	<ul style="list-style-type: none"> • zastąpić podane nazwy właściwymi skrótowcami • poprawnie zapisać skrót podanych wyrazów 	

	<ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady stosowania skróconego zapisu 				
98. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	<ul style="list-style-type: none"> • odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>romantyzm, sztuka romantyzmu, dramat, ballada, aforyzm, ironia, wyraz podstawowy, wyraz pochodny, parafraza słowotwórcza, temat słowotwórczy, formant, rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne, wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo, zrosty, złożenia, zestawienia, skróty i skrótowce, przedrostki i przyrostki o trudnej pisowni, rozprawka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
99. Dobro i zło	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, co widzi na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać kompozycję dzieła • wypowiedzieć się na temat sposobu ukazania postaci na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • odnieść scenę na obrazie do opowieści biblijnej • omówić funkcję kolorystyki dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> • odnieść wizerunek kobiety do tradycji biblijnej 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć konteksty i nawiązania do zaprezentowanego obrazu
100. Pokusa	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować bohaterów tekstu • omówić rolę Iana w grze 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać świat wirtualny z punktu widzenia Miki 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat popełniania zła na niby w świecie nierzeczywistym 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat zalet i wad gier komputerowych
101. Altruizm	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyliczyć fakty przedstawione przez Hannę Wieczorek • wskazać fragmenty tekstu, w których autorka zaprezentowała swoje zdanie bądź opinię innych • przedstawić kompozycję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czemu służy przedstawianie faktów i opinii 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję tytułu tekstu • wskazać słowa kluczowe w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat przedstawiony we fragmentach artykułu
102. Fatalna siła miłości (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać w punktach plan wydarzeń przedstawionych we wskazanym fragmencie dramatu Juliusza Słowackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • określić sytuację życiową bohaterów realistycznych sceny 3 aktu I: Kirkora, Wdowy i jej córek • podać różne określenia charakteryzujące Alinę i Balladynę oraz przytoczyć 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić rolę sił nadprzyrodzonych w wydarzeniach przedstawionych w dramacie • wyjaśnić, o czym świadczą odpowiedzi na pytania Kirkora udzielane przez Alinę i 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać analizy słów i postępowania obu siostr • dokonać analizy losów wszystkich zakochanych bohaterów dramatu Juliusza Słowackiego i wyjaśnić, jaką cenę płaci każdy z nich za 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonać analizy plakatu zapowiadającego inscenizację <i>Balladyny</i> w reżyserii Artura Tyszkiewicza • sformułować na podstawie dramatu uniwersalne prawdy na temat ludzkiej psychiki

		<p>fragmenty utworu potwierdzające ten wybór</p> <ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, czym dla każdej z siostr jest miłość 	<p>Balladynę</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać zabiegi artystyczne w scenie 1 aktu II, za pomocą których zostały uwidocznione silne emocje bohaterek wymienić wątki miłosne zaprezentowane w utworze i nadać im tytuły przedstawić wnioski na temat roli miłości w życiu człowieka, które można wysnuć na podstawie lektury <i>Balladyny</i> 	<p>swoje zaangażowanie uczuciowe</p> <ul style="list-style-type: none"> napisać wypracowanie na temat: „Miłość – siła fatalna czy uczucie nadające sens życiu?”, w którym odwołuje się do różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> omówić nawiązania kulturowe obecne w utworze
<p>103. Fantastyka, ironia i tragizm w dramacie Juliusza Słowackiego</p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> opisać świat fantastyczny przedstawiony w dramacie wskazać sceny, w których przenikają się światy ziemski i nadprzyrodzony 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy dramatu, które wpłynęły na to, że autor użył w jego podtytule pojęcia <i>tragedia</i> zgrupować informacje na temat dramatu romantycznego udowodnić, że <i>Balladyna</i> ma cechy typowe dla gatunku literackiego, który reprezentuje 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie znaczenie dla rozwoju akcji dramatu Juliusza Słowackiego ma ingerencja bohaterów fantastycznych określić funkcję baśni i legend w dramacie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać po jednym przykładzie sceny komicznej i tragicznej w utworze i wyjaśnić, jaki efekt wywołuje połączenie tych kategorii wyjaśnić, na czym polega tragizm losów tytułowej bohaterki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> ustosunkować się do stwierdzenia, że w dramacie pojawia się ironia wymyślić alternatywny rozwój akcji dramatu i zapisać przykładowy plan tych wydarzeń
<p>104. i 105. Dramat o władzy, winie i karze</p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kiedy rozgrywa się akcja dramatu i co o tym świadczy przedstawić w punktach etapy dochodzenia Balladyny do władzy 	<ul style="list-style-type: none"> omówić sposoby sprawowania władzy przez czterech królów wspomnianych w utworze Juliusza Słowackiego wytłumaczyć, jaką królową chciała być Balladyna, i uzasadnić swoją odpowiedź odpowiednimi cytatami z ostatniej sceny dramatu podać przykłady z dramatu ilustrujące wyrachowanie i niemoralne postępowanie tytułowej bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> omówić zmiany, które zaszły w psychice Balladyny po dokonaniu pierwszej zbrodni sformułować na podstawie losów Balladyny przestrogi, o których powinno się pamiętać w życiu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawić biblijną opowieść o Kainie i Abla z historią przedstawioną w dramacie Juliusza Słowackiego wyjaśnić, dlaczego Balladyna, mimo że uczciwie osądziła swoje zbrodnie, musiała zginąć przedstawić na podstawie lektury <i>Balladyny</i> kilka uniwersalnych prawd o ludzkiej psychice 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w utrzymywaniu ładu moralnego odgrywa w dramacie rzeczywistość nadprzyrodzona zinterpretować sens słów Goplany o zemście natury
<p>106. Co już wiemy o twórczości</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtworzyć najważniejsze fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> wyciągać wnioski przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie interpretować wymagany materiał właściwie argumentować 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywać bogate konteksty formułować i rozwiązywać problemy badawcze

Juliusza Słowackiego?				• uogólniać, podsumowywać i porównywać	
107. Mowa nienawiści	• omówić treść fragmentów artykułu	• opracować profil hejtera na podstawie tekstu • wskazać cechy świadczące o popularnonaukowym charakterze tekstu	• dokonać analizy kompozycji tekstu, uwzględniając funkcję śródtytułów	• wskazać na podstawie tekstu przyczyny zachowań mających u podstaw nietolerancję i ksenofobię	• podjąć dyskusję na temat możliwości przeciwdziałania mowie nienawiści
108. Etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja	• wymienić zasady etyki językowej • omówić sposoby naruszania etyki językowej • wymienić cechy wypowiedzi perswazyjnej • wymienić cechy wypowiedzi manipulacyjnej	• wskazać wypowiedzi zgodne i niezgodne z zasadami etyki słowa • wyjaśnić, na czym polega perswazyjny charakter wypowiedzi • wyjaśnić, na czym polega manipulacyjny charakter wypowiedzi	• podać przykłady wypowiedzi perswazyjnych i manipulacyjnych	• sformułować wypowiedź o wydźwięku negatywnym zgodną z zasadami etyki słowa • sformułować tekst perswazyjny i tekst manipulacyjny	
109. Środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych	• wymienić sposoby nakłaniania wykorzystywane w reklamach	• podać przykłady sloganów reklamowych	• dokonać analizy skuteczności wybranego sloganu reklamowego • dokonać analizy funkcji gry słów w podanych sloganach • dokonać analizy zabiegów perswazyjnych i manipulacyjnych zastosowanych w podanych reklamach	• sformułować slogany reklamowe	• podjąć dyskusję na temat funkcji <i>fake newsów</i>
110. Jak przygotować przemówienie?	• przedstawić etapy przygotowywania przemówienia • wymienić środki retoryczne	• podać przykłady użycia środków retorycznych • dokonać analizy podanego przemówienia	• porównać podane przemówienia i ocenić ich skuteczność • dokonać analizy niewerbalnych środków komunikacji	• przygotować przemówienie • wygłosić przemówienie	
111. Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	• zdefiniować pojęcia: <i>treść i zakres znaczeniowy wyrazu</i>	• podać definicje wyrazów uwzględniające elementy ich treści • uporządkować wyrazy od tego o najszerszym zakresie znaczeniowym do tego o zakresie najwęższym	• skorygować wypowiedzi za pomocą wyrazów o szerszym zakresie znaczeniowym	• dopisać do podanych wyrazów te o szerszym i węższym zakresie znaczeniowym	
112.	• wyjaśnić znaczenie pojęć:	• zastąpić podane wyrazy	• odróżnić homonimy od	• podać różne znaczenia	

Synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne i homonimy	<i>synonim, antonim, wyraz wieloznaczny, homonim</i> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami 	ich synonimami <ul style="list-style-type: none"> • podać antonimy do podanych wyrazów • wyjaśnić, na czym polega wieloznaczność podanych wyrazów 	wyrazów wieloznacznych	wskazanych wyrazów	
113. Fonetyka – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić podział głosek • wymienić funkcje głoski <i>i</i> • przedstawić zasady akcentowania w języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić słowa na głoski i sylaby • podać przykłady głosek miękkich, twardych, dźwięcznych, bezdźwięcznych, ustnych i nosowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać funkcje głoski <i>i</i> na podanych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednio akcentować wyrazy 	
114. Rozbieżności między mową a pismem	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady, na jakich zachodzą upodobnienia fonetyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać upodobnienia fonetyczne • wskazać różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznaczyć strzałką kierunek upodobnienia • uzasadnić różnice pomiędzy mową a pismem, odwołując się do przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać uproszczenia grup spółgłoskowych 	
115. Pisownia wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i> – przypomnienie i uzupełnienie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady pisowni wyrazów z <i>q, ę, om, em, on, en</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami wyrazów • wyjaśnić zasady zapisu podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawić błędy w podanym tekście • skorzystać ze słownika w razie wątpliwości związanych z poprawnym zapisem wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst z poprawnie zapisanymi wyrazami z <i>q, ę, om, em, on, en</i> 	
116. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz	<ul style="list-style-type: none"> • odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>tragedia, tekst popularnonaukowy, tekst naukowy, artykuł, etyka wypowiedzi, perswazja, manipulacja, środki perswazji i manipulacji w reklamie, fonetyka, głoska, samogłoska, spółgłoska (miękka, twarda, dźwięczna, bezdźwięczna), głoska ustna i nosowa, uproszczenie grupy spółgłoskowej, upodobnienia pod względem</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

	dźwięczności (wsteczne, postępowe, międzywyrazowe, udźwięcznienie, ubezdźwięcznienie, utrata dźwięczności w wygłosie), sylaba, akcent i intonacja, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy, przemówienie				
117. Konflikty	<ul style="list-style-type: none"> opisać, co widzi na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> omówić gesty osób przedstawionych na obrazie i ich usytuowanie względem siebie 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować funkcję kolorystyki zastosowanej przez artystkę zinterpretować funkcję rekwizytu, który trzyma w ręku jedna z namalowanych postaci 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować funkcję zegarka widocznego na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić i omówić inne teksty kultury podejmujące temat konfliktów
118. Sens wojny	<ul style="list-style-type: none"> omówić treść fragmentów tekstu określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się na temat bohaterów fragmentów tekstu omówić dwa sposoby mówienia o wojnie: Ruperta Brooke'a i pana Gaydona 	<ul style="list-style-type: none"> odnieść temat wojny do sytuacji bohaterki utworu wypowiedzieć się na temat opinii pana Gaydona na temat wojny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie sformułowania o własnej wojnie użytego przez pana Gaydona 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić różne sposoby zaprezentowania wojny w wybranych tekstach kultury
119. Komizm charakterów (lektura obowiązkowa)	<ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację przedstawioną we fragmentach aktu I utworu podać przykłady dosadnych sformułowań użytych przez Cześnika w czasie kłótni z Rejentem 	<ul style="list-style-type: none"> omówić zachowanie Rejenta podczas sprzeczki z Cześnikiem i wyjaśnić, o czym ono świadczy uzasadnić stwierdzenie, że <i>Raptusiewicz</i> i <i>Milczek</i> to nazwiska znaczące, odwołując się do fragmentów aktu I wymienić cechy Rejenta ujawnione w scenie rozmowy z mularzami (murarzami) zgromadzić informacje o Cześniku i Rejencie oraz uporządkować je od najogólniejszych do najbardziej szczegółowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób <i>Milczek</i> traktuje prawo i innych ludzi opisać i zinterpretować zachowanie Cześnika i Rejenta przedstawione w didaskaliach do sceny 11 aktu IV oraz wyjaśnić znaczenie tego fragmentu utworu dla zrozumienia postaw bohaterów w kolejnych scenach scharakteryzować stryja Klary na podstawie jego wypowiedzi porównać Cześnika i Rejenta 	<ul style="list-style-type: none"> rozważyć, czy zgoda Cześnika i Rejenta będzie trwała 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Rejent i Cześnik pokrzyżowali sobie nawzajem plany i co byli w stanie poświęcić dla zemsty podać przykłady przedstawienia motywu zemsty w innych tekstach kultury

<p>120. Komizm i humor w <i>Zemście</i></p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady sprzeczności między tym, co mówią postacie utworu, a tym, co robią lub sądzą o innych, i wyjaśnić, czemu służy ukazanie tych sprzeczności • wymienić cechy bohaterów wyśmiane w <i>Zemście</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega komizm sytuacyjny w utworze Aleksandra Fredry • wyjaśnić, co to jest karykatura oraz na czym polega karykaturalne przedstawienie Cześnika i Rejenta 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić, czy w scenie, w której Papkin pragnie złożyć śluby wierności Klarze, styl jego wypowiedzi pasuje do sytuacji • wyjaśnić, na czym polega komizm językowy w scenie pisania listu miłosego przez Cześnika 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w życiu społecznym mogą odgrywać komik, komediopisarz i satyryk • wskazać podobieństwa i różnice pomiędzy poczuciem humoru w czasach Aleksandra Fredry i współcześnie • napisać wypracowanie na temat: „Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że wśród bohaterów <i>Zemsty</i> nie ma postaci jednoznacznie złych ani jednoznacznie pozytywnych?” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym skutkuje wyśmianie pewnych cech
<p>121. i 122. <i>Zemsta</i> – komedia o polskim społeczeństwie</p> <p>(lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć w utworze informacje dotyczące czasu i miejsca akcji oraz ocenić, czy mają one znaczenie dla jego wymowy i interpretacji • wskazać wątek główny i wątki poboczne 	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić bohaterów utworu na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych • wyjaśnić, jaką rolę odgrywają w utworze bohaterowie epizodyczni 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować tytuł utworu w kontekście całej lektury i wyjaśnić, do czego doprowadziła tytułowa <i>zemsta</i> • sporządzić katalog głównych wad Polaków na podstawie zachowań wszystkich bohaterów utworu • wyjaśnić sens motta utworu • dokonać analizy zakończenia <i>Zemsty</i> i wyjaśnić, jakie przesłanie ono niesie • wytłumaczyć, do jakich postaw Aleksander Fredro chciał nakłonić Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać zjawiska krytykowane we współczesnych komediach filmowych o polskim społeczeństwie i wyjaśnić, na czym polega zawarty w nich humor • wytłumaczyć, w jaki sposób plakaty zamieszczone w podręczniku nawiązują do wymowy <i>Zemsty</i> • ocenić, czy diagnoza społeczna Aleksandra Fredry jest ponadczasowa 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać w utworze elementy kultury sarmackiej • porównać treść utworu z jego ekranizacją w reżyserii Andrzeja Wajdy
<p>123. Co wiemy o twórczości Aleksandra Fredry?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtworzyć najważniejsze fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać najważniejsze konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
<p>124. Konfrontacja</p> <p>(lektura uzupełniająca)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść fragmentów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować Alicję • omówić relacje pomiędzy Alicją a Klaudią 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać reakcje bohaterów tekstu na zaistniałą sytuację 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny buntu Alicji wobec zaistniałej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat reakcji na niezależne od nas sytuacji
<p>125.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić treść wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metafory 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować przesłanie 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat

Prostota		międzyludzkie i zasady obowiązujące w tytułowych <i>prostych krajach</i> • omówić stosunek podmiotu lirycznego do opisywanej rzeczywistości	zawierające przymiotnik <i>prosty</i> • omówić funkcję pytań w poznanym wierszu	wiersza	znaczenia i funkcji prostoty
126. Jak napisać recenzję?	• wymienić elementy recenzji	• odróżnić recenzję od sprawozdania • selekcjonować informacje przydatne przy pisaniu recenzji	• stworzyć plan recenzji • ocenić poszczególne elementy recenzji	• napisać recenzję wybranego filmu	
127. Różne odmiany polszczyzny	• wymienić odmiany polszczyzny zależne od odbiorcy i sytuacji • przedstawić cechy odmian języka: oficjalnej i nieoficjalnej • wymienić odmiany polszczyzny zależne od zasięgu słownictwa	• przedstawić cechy języka ogólnego i języka o ograniczonym zasięgu • uzupełnić tekst odpowiednimi wyrazami w zależności od kontekstu	• wskazać wyrazy należące do polszczyzny oficjalnej i polszczyzny nieoficjalnej • wskazać słownictwo należące do języka ogólnego oraz języka o ograniczonym zasięgu	• dostosować tekst do sytuacji komunikacyjnej	
128. Słownictwo o ograniczonym zasięgu	• wymienić odmiany języka o ograniczonym zasięgu	• scharakteryzować odmiany języka o ograniczonym zasięgu	• rozpoznać na podstawie słownictwa odmiany języka o ograniczonym zasięgu • wskazać w tekście elementy gwarowe	• przekształcić tekst napisany w środowiskowej odmianie języka w tekst napisany językiem ogólnonarodowym	
129. Podsumowanie. Sprawdź, czy potrafisz (lektura uzupełniająca)	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>komedia, komizm (sytuacyjny, postaci, językowy), różne odmiany polszczyzny, oficjalna odmiana języka, nieoficjalna odmiana języka, kolokwializmy, język ogólnonarodowy, słownictwo o ograniczonym zasięgu, środowiskowe odmiany języka, terytorialne odmiany języka, języki zawodowe, recenzja</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze

MATEMATYKA KLASA 7

POZIOMY WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH:

K - konieczny	ocena dopuszczająca (2)
P - podstawowy	ocena dostateczna (3)
R - rozszerzający	ocena dobra (4)
D - dopełniający	ocena bardzo dobra (5)
W - wykraczający	ocena celująca (6)

Umiejętności spoza nowej podstawy programowej zaznaczono szarym paskiem.

TEMAT ZAJĘĆ	CELE PODSTAWOWE	CELE PONADPODSTAWOWE
1. Lekcja organizacyjna. Zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi i PSO.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zna podręcznik i zeszyt ćwiczeń, z których będzie korzystał w ciągu roku szkolnego na lekcjach matematyki (K) • zna PSO (K) 	Uczeń:
2-3. Liczby.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne (K) • umie porównywać liczby wymierne (K-P) • umie zaznaczać liczbę wymierną na osi liczbowej (K) • umie znajdować liczbę wymierną leżącą pomiędzy dwiema danymi na osi liczbowej (P) • umie zamieniać ułamek zwykły na dziesiętny i odwrotnie (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie znajdować liczby spełniające określone warunki (R) • umie porządkować liczby wymierne (R)
4. Rozwinięcia dziesiętne liczb wymiernych.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: rozwinięcie dziesiętne skończone, nieskończone, okres (K) • umie zapisać liczby wymierne w postaci rozwinięć dziesiętnych skończonych i rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych (K-P) • umie porównywać liczby wymierne (P) • umie określić na podstawie rozwinięcia dziesiętnego, czy dana liczba jest liczbą wymierną (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • zna warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony (R) • umie przedstawić rozwinięcie dziesiętne nieskończone okresowe w postaci ułamka zwykłego (R-D) • umie porządkować liczby wymierne (R)
5-6. Zaokrąglanie liczb. Szacowanie wyników.	<ul style="list-style-type: none"> • zna sposób zaokrąglania liczb (K) • rozumie potrzebę zaokrąglania liczb (K-P) • umie zaokrąglić liczbę do danego rzędu (K-P) • umie zaokrąglić liczbę o rozwinięciu dziesiętnym nieskończonym okresowym do danego rzędu (P) • umie szacować wyniki działań (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie dokonać porównań poprzez szacowanie w zadaniach tekstowych (R) • umie znajdować liczby spełniające określone warunki (R-W)
7-8. Dodawanie i odejmowanie liczb dodatnich.	<ul style="list-style-type: none"> • zna algorytm dodawania i odejmowania liczb wymiernych dodatnich (K) • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w jednakowej postaci (K) • umie dodawać i odejmować liczby wymierne dodatnie zapisane w różnych 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać nietypowe zadania na zastosowanie dodawania i odejmowania liczb wymiernych (R-D)

	postaciach (P)	
9-10. Mnożenie i dzielenie liczb dodatnich.	<ul style="list-style-type: none"> • zna algorytm mnożenia i dzielenia liczb wymiernych dodatnich (K) • umie podać odwrotność liczby (K) • umie mnożyć i dzielić przez liczbę naturalną (K) • umie mnożyć i dzielić liczby wymierne dodatnie (P) • umie obliczać ułamek danej liczby naturalnej (K) • umie obliczać liczbę na podstawie danego jej ułamka (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zamieniać jednostki długości, masy (R) • zna przedrostki <i>mili</i> i <i>kilo</i> (R) • umie zamieniać jednostki długości na mikrony i jednostki masy na karaty (R)
11-12. Wyrażenia arytmetyczne.	<ul style="list-style-type: none"> • zna kolejność wykonywania działań (K) • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wykonywać działania łączne na liczbach wymiernych dodatnich (R) • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających większą liczbę działań (R-D) • umie zapisać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać jego wartość (R) • umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać ich wartość (R-W)
13-14. Działania na liczbach dodatnich i ujemnych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić dwie liczby (K) • umie określić znak liczby będącej wynikiem dodawania lub odejmowania dwóch liczb wymiernych (P) • zna pojęcie liczb przeciwnych (K) • umie obliczać kwadraty i sześciany i liczb wymiernych (P) • umie stosować prawa działań (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować prawa działań (R) • umie obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych (P-D) • umie uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu tak, by otrzymać ustalony wynik (R) • umie wstawiać nawiasy tak, by otrzymać żądany wynik (D) • umie obliczać wartości ułamków piętrowych (W)
15. Oś liczbowa. Odległość liczb na osi liczbowej.	<ul style="list-style-type: none"> • umie odczytać z osi liczbowej liczby spełniające określony warunek (K) • umie opisać zbiór liczb za pomocą nierówności (K) • umie zaznaczyć na osi liczbowej liczby spełniające określoną nierówność (K-P) • umie zapisać nierówność, jaką spełniają liczby z zaznaczonego na osi liczbowej zbioru (P) • zna pojęcie odległości między dwiema liczbami na osi liczbowej (K) • umie na podstawie rysunku osi liczbowej określić odległość między liczbami (K) • umie obliczyć odległość między liczbami na osi liczbowej (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaznaczać na osi liczbowej zbiór liczb, które spełniają jednocześnie dwie nierówności (R-D) • umie znaleźć liczby znajdujące się w określonej odległości na osi liczbowej od danej liczby (R-D) • umie wykorzystywać wartość bezwzględną do obliczeń odległości liczb na osi liczbowej (R-W) • umie znaleźć rozwiązanie równania z wartością bezwzględną (R-W)
16-17 Praca klasowa i jej omówienie.		
18-19 Procenty i ułamki.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie procentu (K) • rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym (K) • umie wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym (K) • umie zamienić procent na ułamek (K) • umie zamienić ułamek na procent (K-P) • umie zamienić liczbę wymierną na procent (P) • umie określić procentowo zaznaczoną część figury (K-P) i zaznaczyć procent danej figury (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie promila (R) • umie zamieniać ułamki, procenty na promile i odwrotnie (R)
20. Diagramy procentowe.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie diagramu procentowego (K) • rozumie potrzebę stosowania diagramów do wizualizacji informacji (P) • umie z diagramów odczytać potrzebne informacje (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wybrać z diagramu informacje i je zinterpretować (R-D) • potrafi zobrazować dowolnym diagramem wybrane informacje (R-D)
21-22. Jaki to procent?	<ul style="list-style-type: none"> • zna sposób obliczania, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba (P) • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania, jakim procentem jednej

		liczby jest druga liczba (R-W)
23-24 Obliczanie procentu danej liczby.	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć procent danej liczby (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania procentu danej liczby (R-W) • umie wykorzystać diagramy do rozwiązywania zadań tekstowych (R-W)
25. Podwyżki i obniżki.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia podwyżka (obniżka) o pewien procent (K) • wie, jak obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent (K) • umie obliczyć podwyżkę (obniżkę) o pewien procent (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania podwyżek i obniżek o pewien procent (R-W)
26-27. Obliczanie liczby, gdy dany jest jej procent.	<ul style="list-style-type: none"> • wie jak obliczyć liczbę na podstawie jej procentu (P) • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentu (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące obliczania liczby na podstawie jej procentu (R-W)
28-29. O ile procent więcej, o ile mniej. Punkty procentowe.	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie określenie punkty procentowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć, o ile procent jest większa (mniejsza) liczba od danej (R) • umie zastosować powyższe obliczenia w zdaniach tekstowych (R-W)
30-32 Obliczenia procentowe.	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać zadania związane z procentami (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie odczytać z diagramu informacje potrzebne w zadaniu (R-D) • umie rozwiązywać zadania związane z procentami (R-D) • umie stosować własności procentów w sytuacji ogólnej (W)
33-34. Praca klasowa i jej omówienie.		
35. Proste i odcinki.	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia: punkt, prosta, odcinek (K) • zna pojęcie prostych prostopadłych i równoległych (K) • umie kreślić proste i odcinki prostopadłe przechodzące przez dany punkt (P) • umie konstruować odcinek przystający do danego (K) • umie podzielić odcinek na połowy (P) • wie, jak obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi (P) • zna warunek współliniowości trzech punktów (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie kreślić proste i odcinki równoległe przechodzące przez dany punkt (R) • umie obliczyć odległość punktu od prostej i odległość pomiędzy prostymi (R) • umie sprawdzić współliniowość trzech punktów (R)
36-37. Kąty.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie kąta (K) • zna pojęcie miary kąta (K) • zna rodzaje kątów (K-P) • umie konstruować kąt przystający do danego (K) • zna nazwy kątów utworzonych przez dwie przecinające się proste oraz kątów utworzonych pomiędzy dwiema prostymi równoległymi przeciętymi trzecią prostą i związki pomiędzy nimi (K-P) • umie obliczyć miary kątów przyległych (wierzchołkowych, odpowiadających, naprzemianległych), gdy dana jest miara jednego z nich (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie kreślić geometryczną sumę i różnicę kątów (R) • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów (R) • umie rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące kątów (R-W)
38-40. Trójkąty.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wielokąta (K) • zna sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta (K) • umie kreślić poszczególne rodzaje trójkątów (K-P) • umie obliczać na podstawie rysunku miary kątów w trójkącie (P-R) • zna nierówność trójkąta $AB+BC \geq AC$ (P) • umie sprawdzić, czy z danych odcinków można zbudować trójkąt (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów (R) • umie klasyfikować trójkąty ze względu na boki i kąty (R) • umie wybrać z danego zbioru odcinki, z których można zbudować trójkąt (R-D) • umie stosować zależności między bokami (kątami) w trójkącie podczas rozwiązywania zadań tekstowych (R-W)
41-42. Przystawianie trójkątów.	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję figur przystających (K) • zna cechy przystawiania trójkątów (P) • umie wskazać figury przystające (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie konstruować trójkąt o danych dwóch bokach i kącie między nimi zawartym (R) • umie konstruować trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe (D)

	<ul style="list-style-type: none"> • umie konstruować trójkąt o danych trzech bokach (P) • umie rozpoznawać trójkąty przystające (P-R) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać zadania konstrukcyjne (R-W) • umie uzasadniać przystawanie trójkątów (R-D)
43-45. Czworokąty.	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję prostokąta i kwadratu (K) • zna definicję trapezu, równoległoboku i rombu (P) • umie rozróżniać poszczególne rodzaje czworokątów (K) • umie podać własności czworokątów (P) • umie rysować przekątne czworokątów (K) • umie rysować wysokości czworokątów (K – P) • umie obliczać miary kątów w poznanych czworokątach (P) • umie obliczać obwody narysowanych czworokątów (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasadę klasyfikacji czworokątów (R) • umie klasyfikować czworokąty ze względu na boki i kąty (R) • umie stosować własności czworokątów do rozwiązywania zadań (R-W)
46. Wielokąty foremne.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wielokąta foremnego (K) • rozumie własności wielokątów foremnych (P) • umie konstruować sześciokąt i ośmiokąt foremny (P) • umie obliczyć miarę kąta wewnętrznego wielokąta foremnego (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z wielokątami foremnymi (D-W)
47-48. Pole prostokąta. Jednostki pola.	<ul style="list-style-type: none"> • zna jednostki miary pola (K) • zna zależności pomiędzy jednostkami pola (K-P) • umie zamieniać jednostki (P) • zna wzór na pole prostokąta (K) • zna wzór na pole kwadratu (K) • umie obliczać pole prostokąta, którego boki są wyrażone w tych samych jednostkach (K) i różnych jednostkach (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zamieniać jednostki (R) • umie rozwiązywać trudniejsze zadania dotyczące pola prostokąta (R-D)
49-51. Pola wielokątów.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzory na obliczanie pól powierzchni wielokątów (K) • umie obliczać pola wielokątów (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów na płaszczyźnie (R-D) • umie obliczać pola wielokątów (R-W)
52-53. Układ współrzędnych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie narysować układ współrzędnych (K) • zna pojęcie układu współrzędnych (K) • umie odczytać współrzędne punktów (K) • umie zaznaczyć punkty o danych współrzędnych (K) • umie rysować odcinki w układzie współrzędnych (K) • umie rysować wielokąty w układzie współrzędnych (P) • umie obliczyć długość odcinka równoległego do jednej z osi układu (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z obliczaniem pól i obwodów wielokątów w układzie współrzędnych (R-D) • umie wyznaczyć współrzędne brakujących wierzchołków prostokąta, równoległoboku i trójkąta (R)
54-55. Praca klasowa i jej omówienie.		
56-57. Do czego służą wyrażenia algebraiczne?	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wyrażenia algebraicznego (K) • rozumie zasadę nazywania wyrażeń algebraicznych (P) • umie budować proste wyrażenia algebraiczne (K) • umie rozróżnić pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz (K) • umie budować i odczytywać wyrażenia algebraiczne (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie budować i odczytywać wyrażenia o konstrukcji wielodziałaniowej (R-D)
58. Wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla jednej zmiennej wymiernej (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia dla kilku zmiennych wymiernych (R-D)
59. Jednomiany.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie jednomianu (K) • zna pojęcie jednomianów podobnych (K) • umie porządkować jednomiany (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisywać warunki zadania w postaci jednomianu (R-W)

	<ul style="list-style-type: none"> • umie określić współczynniki liczbowe jednomianu (K) • umie rozpoznać jednomiany podobne (K) 	
60-61. Sumy algebraiczne.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie sumy algebraicznej (K) • zna pojęcie wyrazów podobnych (K) • rozumie zasadę przeprowadzania redukcji wyrazów podobnych (P) • umie odczytać wyrazy sumy algebraicznej (K) • umie wskazać współczynniki sumy algebraicznej (K) • umie wyodrębnić wyrazy podobne (K) • umie zredukować wyrazy podobne (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć sumę algebraiczną znając jej wartość dla podanych wartości występujących w niej zmiennych (D) • umie zapisywać warunki zadania w postaci sumy algebraicznej (R-W)
62-63. Dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie opuścić nawiasy (P) • umie zredukować wyrazy podobne (K-P) • umie rozpoznawać sumy algebraiczne przeciwne (P) • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń (R-D) • umie wstawić nawiasy w sumie algebraicznej tak, by wyrażenie spełniało podany warunek (D) • umie stosować dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych (D-W)
64-65. Mnożenie jednomianów przez sumy algebraiczne.	<ul style="list-style-type: none"> • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez liczbę (K) • umie przemnożyć każdy wyraz sumy algebraicznej przez jednomian (P) • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń (P) • umie podzielić sumę algebraiczną przez liczbę wymierną (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zinterpretować geometrycznie iloczyn sumy algebraicznej przez jednomian (D) • umie obliczyć wartość wyrażenia dla zmiennych wymiernych po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń (R-D) • umie stosować mnożenie jednomianów przez sumy (D-W)
66-67. Mnożenie sum algebraicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie pomnożyć dwumian przez dwumian (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie mnożyć sumy algebraiczne (R) • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne do prostszej postaci, stosując mnożenie sum algebraicznych (R-D) • umie interpretować geometrycznie iloczyn sum algebraicznych (R) • umie stosować mnożenie sum algebraicznych w zadaniach tekstowych (R-W) • umie wykorzystać mnożenie sum algebraicznych do dowodzenia własności liczb (D-W)
68-69. Praca klasowa i jej poprawa.		
70. Do czego służą równania?	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie równania (K) • umie zapisać zadanie w postaci równania (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać zadanie w postaci równania (R-D) • umie zapisać problem w postaci równania (W)
71. Liczby spełniające równania.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie rozwiązania równania (K) • zna pojęcia: równania równoważne, tożsamościowe, sprzeczne (P) • rozumie pojęcie rozwiązania równania (K) • umie sprawdzić, czy dana liczba spełnia równanie (K) • umie rozpoznać równania równoważne (P) • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zbudować równanie o podanym rozwiązaniu (R) • wyszukuje wśród równań z wartością bezwzględną równania sprzeczne (R-D)
72-75. Rozwiązywanie równań.	<ul style="list-style-type: none"> • zna metodę równań równoważnych (K-P) • umie stosować metodę równań równoważnych (K-P) • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe (K-P) • umie rozwiązywać równania bez stosowania przekształceń na wyrażeniach algebraicznych (K) • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem prostych przekształceń na wyrażeniach algebraicznych (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować metodę równań równoważnych (R) • umie rozwiązywać równania posiadające jeden pierwiastek, równania sprzeczne i tożsamościowe (R-D) • umie rozwiązywać równania z zastosowaniem przekształceń na wyrażeniach algebraicznych (R-D)

76-79. Zadania tekstowe.	<ul style="list-style-type: none"> • umie analizować treść zadania o prostej konstrukcji (P) • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyrazić treść zadania za pomocą równania (R-W) • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania (R-W) • umie rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania (D-W)
80-82. Procenty w zadaniach tekstowych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie analizować treść zadania z procentami o prostej konstrukcji (P) • umie rozwiązać proste zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyrazić treść zadania z procentami za pomocą równania (R-W) • umie rozwiązać zadanie tekstowe z procentami za pomocą równania i sprawdzić poprawność rozwiązania (R-W)
83-84. Przekształcanie wzorów.	<ul style="list-style-type: none"> • umie przekształcać proste wzory (P) • umie wyznaczyć z prostego wzoru określoną wielkość (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie przekształcać wzory, w tym fizyczne i geometryczne (R-D) • umie wyznaczyć ze wzoru określoną wielkość (R-W)
85-86. Praca klasowa i jej poprawa.		
87-88. Potęga o wykładniku naturalnym.	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcie potęgi o wykładniku naturalnym (K) • umie obliczyć potęgę o wykładniku naturalnym (K) • umie zapisać liczbę w postaci potęgi (P) • umie porównać potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych dodatnich podstawach (K-P) • umie określić znak potęgi, nie wykonując obliczeń (P) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zapisać liczbę w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych (R) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgę (R-D) • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami (W) • umie przekształcić wyrażenie arytmetyczne zawierające potęgę (W) • umie podać cyfrę jedności liczby podanej w postaci potęgi (D)
89-90. Iloczyn i iloraz potęg o jednakowych podstawach.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach (K) • rozumie powstanie wzoru na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach (P) • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazu potęg o takich samych podstawach (K-P) • umie mnożyć i dzielić potęgi o tych samych podstawach (K) • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach do obliczania wartości liczbowej wyrażeń (R-D) • umie rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z potęgami (R-D) • umie wykonać porównanie ilorazowe potęg o jednakowych podstawach (R)
91. Potęgowanie potęgi.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na potęgowanie potęgi (K) • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie potęgi (P) • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi (K) • umie potęgować potęgę (K) • umie przedstawić potęgę w postaci potęgowania potęgi (P) • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie porównać potęgi sprowadzając je do tej samej podstawy (R) • umie stosować potęgowanie potęgi do obliczania wartości liczbowej wyrażeń (R – D) • umie porównać i porządkować potęgi, korzystając z potęgowania potęgi (W)
92. Potęgowanie iloczynu i ilorazu.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na potęgowanie iloczynu i ilorazu (K) • rozumie powstanie wzoru na potęgowanie iloczynu i ilorazu (P) • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazu potęg o takich samych wykładnikach (K-P) • umie potęgować iloczyn i iloraz (K) • umie zapisać iloczyn i iloraz potęg o tych samych wykładnikach w postaci jednej potęgi (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować potęgowanie iloczynu i ilorazu w zadaniach tekstowych (R-D)
93-94. Działania na potęgach.	<ul style="list-style-type: none"> • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach (P) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego, stosując działania na potęgach (P-R) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie doprowadzić wyrażenie do prostszej postaci, stosując działania na potęgach (R-W) • umie porównywać potęgi o różnych podstawach i różnych wykładnikach, stosując działania na potęgach (D-W)

		<ul style="list-style-type: none"> • umie stosować działania na potęgach w zadaniach tekstowych (R-D)
95. Notacja wykładowa.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie notacji wykładowej dla danych liczb (K) • umie zapisać dużą liczbę w notacji wykładowej (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładowej w praktyce (R) • umie zapisać daną liczbę w notacji wykładowej (R) • umie porównać liczby zapisane w notacji wykładowej (R-D) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładowej • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładowej (R-D) • umie stosować notację wykładową do zamiany jednostek (R-D)
96. Notacja wykładowa (cd.).	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie potęgi liczby 10 o wykładniku całkowitym ujemnym (K) • umie zapisać bardzo małą liczbę w notacji wykładowej, wykorzystując potęgę liczby 10 o ujemnych wykładnikach (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładowej w praktyce (R) • umie zapisać liczbę w notacji wykładowej (R) • umie wykonać porównywanie ilorazowe dla liczb podanych w notacji wykładowej (R-D) • umie stosować notację wykładową do zamiany jednostek (R-D) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego liczby zapisane w notacji wykładowej
97-98. Pierwiastki.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej oraz pierwiastka III stopnia z dowolnej liczby (K) • zna wzór na obliczanie pierwiastka II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastka III stopnia z sześciannu dowolnej liczby (K) • umie obliczyć pierwiastek II stopnia z kwadratu liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z sześciannu dowolnej liczby (K) • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II stopnia z liczby nieujemnej i pierwiastek III stopnia z dowolnej liczby (K-P) • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki (P) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki (R) • umie obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki (R-D) • umie oszacować liczbę niewymierną (R-D) • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych (R-D)
99-100. Działania na pierwiastkach.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu (K) • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka oraz włączyć czynnik pod znak pierwiastka (K-P) • umie mnożyć i dzielić pierwiastki II stopnia oraz pierwiastki III stopnia (K) • umie stosować wzory na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do wyznaczania wartości liczbowej wyrażeń (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka (R) • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka (R-D) • umie wykonywać działania na liczbach niewymiernych (R-D) • umie stosować wzór na obliczanie pierwiastka z iloczynu i ilorazu do obliczania wartości liczbowej wyrażeń (P-D) • umie doprowadzić wyrażenie algebraiczne zawierające potęgi i pierwiastki do prostszej postaci (R-D) • umie rozwiązywać zadania tekstowe na zastosowanie działań na pierwiastkach (R-W) • umie porównać liczby niewymierne (R-D)
101-102. Praca klasowa i jej poprawa		
103. Przykłady graniastosłupów.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie prostopadłościanu (K) • zna pojęcie graniastosłupa prostego (K) • zna pojęcie graniastosłupa pochyłego (P) • zna pojęcie graniastosłupa prawidłowego (K) • zna budowę graniastosłupa (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z sumą długości krawędzi (R-D) • umie rozwiązać nietypowe zadanie związane z rzutem graniastosłupa (W)

	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów (K) • umie wskazać na modelu graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe (K) • umie wskazać na rysunku graniastosłupa prostego krawędzie i ściany prostopadłe oraz równoległe (P) • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa (K-P) • umie rysować graniastosłup prosty w rzucie równoległym (K-P) • umie obliczyć sumę długości krawędzi graniastosłupa (P) 	
104-105. Siatki graniastosłupów. Pole powierzchni.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie siatki graniastosłupa (K) • zna pojęcie pola powierzchni graniastosłupa (K) • zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa (K) • rozumie pojęcie pola figury (K) • rozumie sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki (P) • rozumie zasadę kreślenia siatki (K) • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa prostego (K-P) • umie kreślić siatkę graniastosłupa prostego o podstawie trójkąta lub czworokąta (K) • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa prostego (K-P) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie kreślić siatkę graniastosłupa o podstawie dowolnego wielokąta (P-R) • umie rozpoznać siatkę graniastosłupa (R-W) • umie obliczyć pole powierzchni graniastosłupa (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem powierzchni graniastosłupa prostego (R-W)
106-107. Objętość prostopadłościanu. Jednostki objętości.	<ul style="list-style-type: none"> • zna wzory na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu (K) • zna jednostki objętości (K) • rozumie zasady zamiany jednostek objętości (P) • rozumie pojęcie objętości figury (K) • umie zamieniać jednostki objętości (K-P) • umie obliczyć objętość prostopadłościanu i sześcianu (K-P) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zamieniać jednostki objętości (R-D) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością prostopadłościanu (R-W)
108-109. Objętość graniastosłupa.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wysokości graniastosłupa (K) • zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa (K) • umie obliczyć objętość graniastosłupa (K-P) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć objętość graniastosłupa (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa (R-W)
110-111. Praca klasowa i jej poprawa.		
112-113. Czytanie danych statystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie diagramu słupkowego i kołowego (K) • zna pojęcie wykresu (K) • rozumie potrzebę korzystania z różnych form prezentacji informacji (K) • umie odczytać informacje z tabeli, wykresu, diagramu (K-P) • umie ułożyć pytania do prezentowanych danych (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie interpretować prezentowane informacje (R-D) • umie prezentować dane w korzystnej formie (D)
114-115. Co to jest średnia?	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie średniej arytmetycznej (K) • umie obliczyć średnią arytmetyczną (K-P) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć średnią arytmetyczną (R) • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane ze średnią arytmetyczną (R-W)
116-117. Zbieranie i opracowywanie danych	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie danych statystycznych (K) • umie zebrać dane statystyczne (K) • umie opracować dane statystyczne (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie opracować dane statystyczne (R-D) • umie prezentować dane statystyczne (R-D)

statystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • umie prezentować dane statystyczne (P) 	
118.Zdarzenia losowe.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie zdarzenia losowego (K) • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu (K-P) • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego (R) • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu (R) • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia (R-W)
119. Sprawdzian		
120-125. Godziny do dyspozycji nauczyciela.		

WYMAGANIA EDUKACYJNE - MUZYKA KLASA 7

Ocena - DOPUSZCZAJĄCY

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- sporadycznie pracuje,
- jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste ćwiczenia,
- potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory przewidziane w programie,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze piosenki przewidziane w programie,
- odrabia prace domowe,
- śpiewa w zespole, gra na dzwonek w grupie
- nie przeszkadza w prowadzeniu zajęć i przy odbiorze muzyki podczas koncertów i słuchania muzyki,

Ocena - DOSTATECZNY

Uczeń opanował treści konieczne oraz wie:

- wykonuje proste zadania muzycznego
- przestrzega zasad obowiązujących na zajęciach, omówionych na pierwszych lekcjach(dotyczących dyscypliny podczas gry na instrumentach)
- prowadzi zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń
- śpiewa piosenki w grupie,
- muzykuje sporadycznie na dzwonek.
- orientuje się w notacji muzycznej
- zna budowę utworów i podstawowe formy, kanon, rondo
- wymienia polskie symbole narodowe, europejskie,
- poprawnie śpiewa z pamięci polski hymn państwowy, Ode do radości
- słucha uważnie utworów, poznaje instrumenty strunowe
- opowiada o życiu i twórczości F. Chopina, St. Moniuszki
- nie utrudnia prowadzenia zajęć,
- jest przygotowany do zajęć,
- wykazuje kulturę osobistą na zajęciach i w kontaktach z kulturą,
- muzykuje na dzwonek
- zna oznaczenia dynamiki, tempa i agogiki
- zna formy muzyczne muzyki rozrywkowej
- wymienia i rozróżnia brzmienie instrumentów dętych
- gra melodię z nut

Ocena - DOBRY

Uczeń zna dobrze poprzednie wymagania, oraz:

- przedstawia przebieg powstania warszawskiego
- opowiada o twórczości W. Lutosławskiego, i poznanych kompozytorów
- śpiewa piosenki w zespole i solo
- prowadzi zeszyt ćwiczeń nie
- utrudnia prowadzenia zajęć i innym uczniom w przyswajaniu wiedzy i umiejętności
- przy wspólnym muzykowaniu trzyma się określonych na zajęciach zasad
- śpiewa piosenkę solo
- tworzy prosty akompaniament rytmiczny
- zapisuje na pięciolinii proste melodie
- rozpoznaje utwory i kompozytorów z różnych epok
- śpiewa i gra kolędy z wykorzystaniem nut i tekstu,
- podaje kryteria podziału instrumentów dętych
- rozpoznaje brzmienia omawianych instrumentów,
- śpiewa chętnie na zajęciach
- swobodnie stosuje notację muzyczną
- wypowiada się o roli konstytucji i śpiewa godnie pieśni patriotyczne
- muzykuje aktywnie, chętnie na instrumentach
- wie, jakie znaczenie dla śpiewu ma prawidłowe oddychanie,
- wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne,
- gra melodie z pamięci
- śpiewa głos kanonu solo i w wielogłosie z inną osobą,
- swobodnie gra na dzwonek lub wybranym instrumencie w szkole
- jest wzorem do naśladowania dla innych,
- aktywnie uczestniczy w kołach zainteresowań,
- aktywnie uczestniczy w uroczystościach szkolnych,
- bierze udział w konkursach wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych

Ocena - BARDZO DOBRY

Uczeń rozszerza poprzednie kryteria następująco:

- śpiewa piosenkę solo
- tworzy prosty akompaniament rytmiczny
- zapisuje na pięciolinii proste melodii
- rozpoznaje utwory i kompozytorów z różnych epok
- śpiewa i gra kolędy z wykorzystaniem nut i tekstu ,
- podaje kryteria podziału instrumentów dętych
- rozpoznaje brzmienia omawianych instrumentów,
- śpiewa chętnie na zajęciach
- swobodnie stosuje notację muzyczną
- wypowiada się o roli konstytucji i śpiewa godnie pieśni patriotyczne
- muzykuje aktywnie, chętnie na instrumentach

Ocena - CELUJĄCY

Uczeń doskonale opanował treści programu klasy szóstej oraz:

- wie, jakie znaczenie dla śpiewu ma prawidłowe oddychanie,
- wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne,
- gra melodie z pamięci
- śpiewa głos kanonu solo i w wielogłosie z inną osobą,
- swobodnie gra na dzwonek lub wybranym instrumencie w szkole
- jest wzorem do naśladowania dla innych,
- aktywnie uczestniczy w kołach zainteresowań,
- aktywnie uczestniczy w uroczystościach szkolnych,
- bierze udział w konkursach wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PLASTYKI DLA KLASY 7

I. Zasady oceniania

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów z zakresu plastyki polega na rozpoznawaniu przez nauczyciela poziomu postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej oraz w zakresie realizowanego w danej klasie programu nauczania plastyki.
2. Ustalając ocenę z plastyki, nauczyciel bierze pod uwagę przede wszystkim wysiłek wkładany przez ucznia i jego zaangażowanie, indywidualne predyspozycje ucznia, jego zdolności plastyczne, wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki przedmiotu.

Nauczyciel, dokonując oceny, zwraca uwagę przede wszystkim na: - przygotowanie do zajęć,

- Systematyczne przygotowanie odpowiednich materiałów plastycznych, przyborów, narzędzi
  - Opanowanie wiedzy
  - Wyszukiwanie informacji
- pracę na lekcji,
- Aktywne uczestnictwo w zajęciach,
  - Wykonywanie ćwiczeń i zadań plastycznych wg wskazanych technik i tematów Odpowiedzi ustne lub pisemne (umiejętność opisu dzieła sztuki, zastosowanie terminologii plastycznej w wypowiedziach)
  - Prowadzenie zeszytu przedmiotowego i odrabianie zadań domowych
  - Samodzielne i estetyczne wykonywanie prac
  - Umiejętność wykorzystania wiedzy teoretycznej w praktyce
  - Indywidualizacja prac plastycznych, ich poziom wykonania,
  - Znajomość terminów plastycznych oraz tematów z historii sztuki zgodnie z programem - postawę i zachowanie na zajęciach
  - Wykonywanie poleceń i przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas używania odpowiednich materiałów i narzędzi plastycznych
  - Podczas oglądania wystaw, zwiedzania zabytków, skansenów
  - Umiejętność współpracy w grupie
- uczestnictwo w życiu kulturalnym szkoły, środowiska, regionu np. udział w konkursach, imprezach artystycznych, wystawach na rzecz szkoły - prace dodatkowe
- Własna aktywność plastyczna,
  - Recenzje z wystaw, referaty, prezentacje,
  - Udział w zajęciach dodatkowych z plastyki w szkole lub poza szkołą

II. Kryteria oceniania prac plastycznych

1. Prace plastyczne oceniane są według ustalonych zasad podanych przez nauczyciela przed rozpoczęciem pracy.

Prace ucznia oceniane są głównie za:

- zgodność pracy z tematem,
- trafność doboru środków artystycznego wyrazu,
- umiejętność posługiwania się daną techniką plastyczną,
- poprawność wykorzystanych układów kompozycyjnych
- pomysłowość w doborze materiałów i narzędzi
- oryginalność realizacji danego tematu, - estetyka wykonywania pracy,
- samodzielność wykonania pracy,

2. Prace plastyczne ucznia ocenia się według następujących ogólnych kryteriów:

- ocena 6 (celujący) – praca zgodna z tematem, bogata w szczegóły i kolorystykę, staranna, estetyczna, wykonana poprawnie, dokładnie i uznana przez oceniającego (lub) większość rówieśników (wyróżniona) za szczególnie oryginalną i pomysłową; twórcze wykonanie, wyczerpujący i twórczy dobór środków wyrazu,
- ocena 5 (bardzo dobry) – praca zgodna z tematem, bogata w szczegóły, barwna, staranna, estetyczna, wykonana poprawnie i dokładnie; własna, twórcza interpretacja,
- ocena 4 (dobra) – praca zgodna z tematem, w miarę staranna, poprawna, i estetyczna, niezbyt bogata w szczegóły; poprawny przekaz, inwencja własna ograniczona,

- ocena 3 (dostateczna) – praca wykonana niedokładnie, niestarannie, nieestetycznie, uboga w szczegóły i bez zachowania proporcji, nie w pełni oddaje temat, wypowiedź odtwórcza, minimalny stopień kreatywności, 50% środków wyrazu wykorzystanych prawidłowo,
- ocena 2 (dopuszczający) – praca niezgodna z tematem, niestaranna, nieestetyczna, uboga w szczegóły, niedokończona (z powodu braku chęci do jej wykończenia),nieprawidłowy dobór kompozycji, przekaz chaotyczny, brak kreatywności,
- ocena 1 (niedostateczny) – praca nie oddana do oceny lub zniszczona przez ucznia

3. W przypadku braku predyspozycji plastycznych nauczyciel ocenia wkład pracy i zaangażowanie ucznia. Uczeń nie jest zwolniony z oceny, jest zobowiązany wykonać ją na miarę swoich możliwości.

4. Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych z plastyki do możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- uwzględnienie zasad oceniania zgodne z zaleceniami poradni zawartymi w orzeczeniu,
- uwzględnianie indywidualnych możliwości ucznia,
- podpowiadanie różnych możliwości wykonania tematu pracy plastycznej,
- wspieranie, pokazywanie na przykładach,
- ocenianie przede wszystkim stosunku ucznia do przedmiotu, jego chęci, przygotowanie do zajęć, - w ocenianiu zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie ćwiczenia niż na estetykę wykonania pracy,
- dzielenie ćwiczenia, zadania na etapy i zachęcanie do wykonywania ich krok po kroku,
- poświęcanie więcej czasu na opanowanie danej umiejętności,

Zakres materiału:

1. Środki wyrazu plastycznego:

- kompozycja, kolorystyka, scenografia, światło, kadr, faktura, kształt, plama barwna, perspektywa, ołówki,

2. Techniki plastyczne:

- fotografia, film, techniki mieszane (kolaż, fotokolaż), malarstwo, grafika, rysunek
3. Formy sztuki współczesnej:
- asamblaż, instalacja, heppening, performence

• ocena niedostateczna (1)

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych na ocenę dopuszczającą
- otrzymuje oceny niedostateczne za brak prac plastycznych
- nie uczęszcza na zajęcia plastyczne
- otrzymuje oceny niedostateczne z ustnych i pisemnych form sprawdzania wiedzy
- jest stale nieprzygotowany do lekcji
- nie wykazuje woli zmiany postawy i poprawy
- nie wykazuje chęci zdobywania wiedzy

• ocena dopuszczająca (2)

- jest często nieprzygotowany do zajęć plastycznych i niechętnie wykonuje zadane prace
- nie wykazuje chęci do poprawiania ocen
- objawia lekceważący stosunek do przedmiotu
- posiada fragmentaryczną wiedzę z zakresu wiedzy o sztukach plastycznych w zakresie programu nauczania plastyki
- bywa nieobecny na lekcji bez usprawiedliwienia
- nie posiada wymaganych materiałów edukacyjnych i plastycznych
- wykazuje minimalną postawę twórczą w działaniu na lekcjach
- ćwiczenia, prace plastyczne, zadania, polecenia nauczyciela wykonuje rzadko, często nie na temat i niestarannie
- często nie odrabia prac domowych
- nie uczestniczy w pracach grupowych na lekcji

• ocena dostateczna (3)

- uczeń z reguły jest przygotowany do lekcji
- wykazuje niepełną wiedzę w zakresie materiału przewidzianego programem nauczania
- potrafi wymienić część kierunków w sztuce oraz dzieł sztuki i ich twórców (film, fotografia, grafika, malarstwo, rysunek, heppening, instalacja, asamblaż, performance
- posiada małą zdolność analizy i syntezy, rzadko włącza się w dyskusję i odpowiada poprawnie na pytania

- zna tylko niektóre określenia plastyczne i rzadko ich używa w wypowiedzi słownej i pisemnej - poprawnie wykonuje prace plastyczne ale w swoich pracach wykazuje oszczędność w stosowaniu zróżnicowanych środków wyrazu plastycznego (faktura, barwa, kreska, plama, linia)
- rzadko angażuje się w życie kulturalne klasy i szkoły
- nie zawsze dba o estetykę wykonanych prac oraz ich zgodność z tematem
- nie wykazuje chęci do poprawiania ocen
- jest mało zainteresowany zdobywaniem wiedzy o sztuce

• **ocena dobra (4)**

- uczeń dobrze opanował umiejętności plastyczne, posługuje się środkami plastycznymi (linia, plama, barwa, faktura)
- poprawnie wykorzystuje wiedzę teoretyczną w praktyce
- przejawia aktywność na zajęciach
- jest zawsze przygotowany do zajęć
- poprawnie posługuje się terminami plastycznymi,
- rozróżnia rodzaje sztuk plastycznych (film, fotografia, malarstwo, grafika, rysunek, heppening, asamblaż, instalacja, performance)
- zna i stosuje zasady prezentacji i upowszechnienia dzieł zgodnie z prawem i „dobrym obyczajem”
- posiada podstawową wiedzę o sztuce współczesnej zawartej w podstawie programowej
- potrafi je krótko scharakteryzować, zna ich głównych przedstawicieli oraz ich dzieła
- potrafi dokonać częściowej analizy dzieła sztuki
- starannie i estetycznie wykonuje ćwiczenia plastyczne
- czasem uczestniczy w życiu kulturalnym klasy i szkoły
- uczestniczy grupowych pracach plastycznych

• **ocena bardzo dobra (5)**

- uczeń poszukuje indywidualnych rozwiązań plastycznych
- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności plastycznych określone programem nauczania (malarstwo, rzeźba, architektura, film, fotografia, sztuka nowoczesna-heppening, asamblaż, performance, instalacja)
- komponuje kreatywnie z wyobraźni oraz podejmuje działania z zakresu interpretacji natury,
- rozróżnia sposoby uzyskania iluzji w przestrzeni w kompozycjach płaskich
- rozróżnia gatunki i tematykę dzieł w sztukach plastycznych (portret, autoportret, pejzaż, martwa natura, sceny rodzajowe)
- jest zawsze przygotowany do zajęć i aktywnie w nich uczestniczy
- starannie wykonuje ćwiczenia plastyczne i zadania lekcyjne
- bierze udział w życiu kulturalnym klasy i szkoły, w konkursach plastycznych i pozaszkolnych wydarzeniach kulturalnych
- stosuje bogactwo środków wyrazu plastycznego w swoich pracach a efekt końcowy pracy jest zawsze zgodny z tematem
- uczęszcza na dodatkowe zajęcia plastyczne, zwiedza muzea, galerie sztuki

• **ocena celująca (6)**

Ocenę celującą może otrzymać uczeń, który umiejętnościami i wiadomościami wykazane ponad poziom nauczania uczeń przejawia szczególne zainteresowania sztukami plastycznymi

- posiada talent plastyczny
- wiedza wykracza poza program nauczania zaplanowany do opanowania w klasie VII
- prace plastyczne ukazuje w sposób indywidualny, twórczy, stosując różnorodne środki wyrazu artystycznego wykraczające ponad przeciętność
- jest zainteresowany sztuką, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia
- wykonuje dodatkowe zadania, prace, dekoracje
- zwiedza galerie sztuki, muzea, wystawy
- aktywnie uczestniczy w zajęciach plastycznych i jest zawsze do nich przygotowany
- przygotowuje wartościowe, ciekawe prace na konkursy plastyczne
- posiada wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego najbliższego otoczenia w obrębie „Małej Ojczyzny”

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z RELIGII DLA KLASY 7

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

W procesie oceniania **obowiązuje stosowanie zasady kumulowania wymagań** (ocenę wyższą otrzymać może uczeń, który spełnia wszystkie wymagania przypisane ocenom niższym). Oceniamy wiedzę i umiejętności ucznia oraz przejawy ich zastosowania w życiu codziennym, przede wszystkim w szkole. Gdy uczeń ubiega się o ocenę celującą, bierzemy pod uwagę również jego zaangażowanie religijno-społeczne poza szkołą.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, (i)
- b) odmawia wszelkiej współpracy, (i)
- c) ma lekceważący stosunek do przedmiotu i wiary.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne:

- a) w zakresie wiadomości i umiejętności opanował treści najłatwiejsze, najczęściej stosowane, stanowiące podstawę do dalszej edukacji,
- b) wykazuje choćby minimalne zainteresowanie przedmiotem i gotowość współpracy z nauczycielem i w grupie.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe:

- a) opanował treści najbardziej przystępne, najprostsze, najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia i na wyższych etapach,
- b) uczestniczy w rozwiązywaniu problemów oraz umiejętnie słucha innych.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania rozszerzające:

- a) opanował treści umiarkowanie przystępne oraz bardziej złożone,
- b) ukierunkowany jest na poszukiwanie prawdy i dobra oraz szanuje poglądy innych,
- c) aktywnie realizuje zadania wykonywane w grupie.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopelniające:

- a) opanował treści obejmujące elementy trudne do opanowania, złożone i nietypowe,
- b) wykazuje własną inicjatywę w rozwiązywaniu problemów swojej społeczności
- c) wszechstronnie dba o rozwój swojej osobowości i podejmuje zadania apostolskie.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- b) biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy,
- c) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach kwalifikując się do finałów na szczeblu powiatowym, regionalnym, wojewódzkim albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

PRZEDMIOT OCENY	OCENA					
	celująca	bardzo dobra	dobra	dostateczna	dopuszczająca	niedostateczna
1. Cytaty z Pi- sma Świętego. Modlitwy, pieśni	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatu wraz ze znajomością źródła (np. Ewangelia św. Mateusza) 	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatów z lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> przytoczenie sensu cytatu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt dokładna znajomość sensu cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> skojarzenia z treścią cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> brak jakiegokolwiek znajomości cytatów
2. Zeszyt przed- miotowy	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie tematy zapisy prace domowe staranne pismo własne materiały ilustracje itp. 	<ul style="list-style-type: none"> starannie prowadzony wszystkie tematy i notatki prace domowe 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt staranny luki w zapisach (sporadyczne do 5 tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt czytelny braki notatek, prac domowych (do 40% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> pismo niestaranne liczne luki w zapisach (do 70% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> brak zeszytu
3. Prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> staranne wykonanie treści wskazujące na poszukiwania w różnych materiałach dużo własnej inwencji twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> merytorycznie zgodne z omawianym na lekcji materiałem staranne czytelne rzeczowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazują na zrozumienie tematu niezbyt twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> powiązane z tematem niestaranne 	<ul style="list-style-type: none"> widać próby wykonania pracy na temat 	<ul style="list-style-type: none"> praca nie na temat brak rzeczowości w pracy brak pracy
4. Testy i spraw- dziany	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie polecenia wykonane poprawnie rozwiązane też zadanie dodatkowe 	<ul style="list-style-type: none"> 75% spełnionych wymagań podstawowych (łatwe, praktyczne, przydatne życiowo, niezbędne) 75% spełnionych wymagań rozszerzających (bardzo trudne i trudne, teoretyczne, naukowe) 	<ul style="list-style-type: none"> 75% zadań podstawowych 50% wymagań rozszerzających 	<ul style="list-style-type: none"> 75% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych (bardzo łatwe i łatwe, niezbędne w dalszej edukacji) 	<ul style="list-style-type: none"> 50% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> poniżej 30% odpowiedzi dotyczących wiedzy podstawowej
5. Odpowiedzi ustne	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości zawarte w podręczniku i zeszycie uzupełnione wiedzą spoza programu wypowiedź pełnymi zdaniami, bogaty język używanie pojęć 	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości z podręcznika i zeszytu prezentowane w sposób wskazujący na ich zrozumienie, informacje przekazywane zrozumiałym językiem odpowiedź pełna nie wymagająca pytań dodatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyuczone na pamięć wiadomości uczeń ma trudności w sformułowaniu myśli własnymi słowami potrzebna pomoc nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wybiórcza znajomość poznanych treści i pojęć odpowiedź niestaranna częste pytania naprowadzające 	<ul style="list-style-type: none"> słabe wiązanie faktów i wiadomości chaos myślowy i słowny odpowiedź bełkotliwa, niewyraźna, pojedyncze wyrazy dużo pytań pomocniczych 	<ul style="list-style-type: none"> brak odpowiedzi lub odpowiedzi świadczące o braku wiadomości rzeczowych
6. Aktywność	<ul style="list-style-type: none"> uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcji korzysta z materiałów zgromadzonych samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> uczeń zawsze przygotowany do lekcji często zgłasza się do odpowiedzi wypowiada się poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> stara się być przygotowany do lekcji chętnie w niej uczestniczy 	<ul style="list-style-type: none"> mało aktywny na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> niechętny udział w lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> lekceważący stosunek do przedmiotu i wiary

7. Inscenizacje, gazetka szkolna, praca na rzecz Kościoła i inne	<ul style="list-style-type: none"> wiele razy pomaga w różnych pracach pilnie i terminowo wykonuje powierzone zadania, dużo własnej inicjatywy aktywnie uczestniczy w życiu małych grup formacyjnych (ministranci, oaza itp.) reprezentuje szkołę (parafię) w konkursie przedmiotowym (olimpiadzie) 	<ul style="list-style-type: none"> starannie wykonuje powierzone przez katechetę zadania przejawia postawę apostołską 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt chętnie wykonuje zadania poza lekcjami, ale nie unika ich zupełnie uczestniczy w rekonstrukcjach szkolnych 			
--	---	---	---	--	--	--

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Otwarcie na Bożą miłość	<ul style="list-style-type: none"> wymienia, co jest dla niego ważne podaje prawdę, że Bóg kocha miłością bezwarunkową wskazuje teksty biblijne mówiące o powszechności grzechu wskazuje na Jezusa jako Zbawiciela, który wyzwala z niewoli grzechu wymienia najważniejsze wartości w życiu człowieka podaje prawdę, że stan duszy człowieka wpływa na jego relacje z otoczeniem prezentuje treść perykopy o dwunastoletnim Jezusie w świątyni definiuje modlitwę jako spotkanie i dialog z Bogiem 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady działania kochającego Boga w swoim życiu interpretuje biblijną perykopę o zwiastowaniu omawia prawdę, że grzech jest przeszkodą w poznaniu i akceptacji prawdy o sobie i o Bożej miłości określa, jaki ideał siebie chciałby osiągnąć, który będzie podobał się Panu Bogu podaje, w jaki sposób zaprasza Jezusa do swego życia podaje przykłady gubienia i odnawiania Boga w życiu chrześcijanina opowiada, w jaki sposób szuka Jezusa, identyfikując się z Maryją lub Józefem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega miłość bezwarunkowa uzasadnia, że poszukiwanie Boga oznacza otwarcie się na Jego Miłość (jak Maryja) interpretuje biblijną perykopę uzdrowieniu paralityka (Mt 9,1-8) określa, w jaki sposób oddaje Jezusowi swoje grzechy interpretuje biblijną perykopę o Zacheuszu (Łk 19,1-10) uzasadnia, że warto poszukiwać Jezusa pomimo swojej grzeszności wymienia formy i rodzaje modlitw i podaje przykłady charakteryzuje życie człowieka jako ciągle poszukiwanie Boga 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje własną modlitwę dziękczynną za miłość okazaną przez Boga podaje, w jaki sposób otwiera się na bezwarunkową miłość Boga i ją przyjmuje uzasadnia, że o własnych siłach człowiek nie jest w stanie wyzwolić się z grzechu i potrzebuje Bożej pomocy charakteryzuje konsekwencje zaproszenia Jezusa do swego serca (życia) podaje, w jaki sposób dba o dobre relacje z rodziną i w grupie koleżeńskej uzasadnia, dlaczego Boga (Jezusa) trzeba nieustannie szukać 	<ul style="list-style-type: none"> daje świadectwo, w jaki sposób troszczy się o „sprawy Boże” w swoim życiu

II. Przyjaźń	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: czyste serce, pożądlivość • podaje przyczyny konfliktu króla Saula z Dawidem • wylicza cechy prawdziwej przyjaźni • wymienia cechy charakteryzujące przyjacielskie relacje • podaje przykłady dobrych relacji dorastających dzieci z rodzicami • określa, co to jest wolontariat • wymienia rodzaje pracy wolontariatu • definiuje, czym są uzależnienia • wylicza różne formy uzależnień (papierosy, alkohol, narkotyki, zakupy) • określa szkodliwość narkotyków • wymienia pozytywne i negatywne strony kontaktu przez Internet • wskazuje, jak chronić swoją godność i prywatność w sieci • określa, jakiej postawy wobec życia oczekuje od nas Bóg • podaje prawdę, że problemy są nieodłączną częścią życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje (wymienia) różnice psychiczne między mężczyzną i kobietą • podaje przykłady sytuacji, kiedy przyjaźń jest poddana próbie • określa, w jaki sposób chce budować relacje przyjaźni • podaje przykłady działań (zachowań) budujących wzajemne zaufanie • wyraża szacunek wobec rodziców (opiekunów) • wskazuje sposoby włączenia się w wolontariat w swojej miejscowości lub okolicy • podaje, w jaki sposób szuka grupy, z którą chce pomagać innym • wyraża dezaprobatę wobec wszelkiego rodzaju uzależnień • podaje, w jaki sposób i kto może pomóc ludziom uzależnionym • podaje zasady właściwego korzystania z Internetu • wskazuje pozytywne sposoby rozwiązywania problemów, które spotyka w życiu • wskazuje, gdzie mogą szukać pomocy osoby mające myśli samobójcze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia prawdę, że człowiek przeżywa swoje życie i wyraża się jako mężczyzna lub kobieta • charakteryzuje życie zniewolone pożądlivością i postawę czystego serca • opowiada historię relacji Dawida z królem Saulem • charakteryzuje przyjaźń Dawida i Jonatana • uzasadnia konieczność okazywania czci rodzicom • uzasadnia, dlaczego warto słuchać rodziców • charakteryzuje owoce zaangażowania się w wolontariat • wyjaśnia, na czym polegają poszczególne uzależnienia • charakteryzuje skutki uzależnienia • podaje, w jaki sposób może wspierać kolegów, którzy mieli kontakt z narkotykami • charakteryzuje różnice między światem wirtualnym a realnym • określa postawę zdrowego dystansu wobec świata wirtualnego • charakteryzuje życie ludzkie jako największy dar otrzymany od Boga • wyjaśnia, że samobójstwo nie jest rozwiązaniem problemu 	<ul style="list-style-type: none"> • właściwie ocenia różne opinie i zachowania dotyczące ludzkiej seksualności prezentowane w reklamach • określa działania, jakie podejmuje w zakresie wychowania siebie do czystości • wyjaśnia, na czym polegają dobre relacje rówieśnicze • określa, jakie działania ukierunkowane na dobro planuje podjąć z wspólnie rówieśnikami • formułuje prawa i obowiązki rodziców wobec dzieci oraz dzieci wobec rodziców • wyjaśnia słowa Jezusa „Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu” • referuje, w jaki sposób uwrażliwia innych na problem narkomanii • argumentuje wartość bezpośrednich relacji osobowych • uzasadnia, dlaczego mamy się troszczyć o własne życie • określa, w jaki sposób szanuje swoje życie i troszczy się o swój rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje przyjacielskie relacje z innymi ludźmi: wolontariuszami i potrzebującymi pomocy i referuje swe działania wobec klasy
III. Bóg Ojciec	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie wiary • wymienia główne prawdy wiary • definiuje pojęcie „Biblia” • wymienia inne nazwy Biblii • omawia budowę Pisma Świętego (księgi, rozdziały, wersety, wyjaśnienia pod tekstem) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia prawdę, że u podstaw wiary jest przyjęcie Bożej miłości i odpowiedź na nią • omawia własne sposoby umacniania swej wiary • wymienia autorów Biblii i etapy jej powstawania • określa, co to jest kanon Pisma 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę coraz lepszego poznawania treści wiary • rozróżnia wiarę naturalną i religijną (nadprzyrodzoną) • wyjaśnia, na czym polega natchnienie Biblii • wyjaśnia, że czytając Biblię, spotyka się z Bogiem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że wiara jest wejściem w osobistą relację z Bogiem • charakteryzuje związek między Pismem Świętym a Tradycją • podejmuje samodzielną lekturę Pisma Świętego i dzieli się 	<ul style="list-style-type: none"> • referuje, jakie wskazówki dla własnego życia odkrywa w Piśmie Świętym

	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi odszukać wskazany fragment biblijny • podaje, w jakich językach napisano Biblię • podaje definicję modlitwy • wymienia rodzaje modlitw • wymienia najważniejsze fakty z historii zbawienia • określa miejsce Abrahama w historii zbawienia • podaje, że wiara jest darem Boga i wymienia jej cechy • podaje, że Izaak był synem Abrahama • omawia tekst biblijny o ofierze Abrahama (Rdz 22,1-19) • omawia okoliczności zmiany imienia Jakuba na Izrael • omawia sytuację Izraelitów w Egipcie i rolę Mojżesza w ich wyjściu z niewoli • wymienia dokonania Jozuego • wskazuje proroka Daniela jako wzór wytrwałości w wierze • wskazuje proroka Eliasza jako obrońcę wiary narodu wybranego w prawdziwego Boga (1 Krl 18,20-40) • wskazuje, co pogłębia wiarę w Boga, a co ją niszczy • wymienia zadania Jeremiasza dane mu przez Boga • wymienia cechy dojrzałej wiary 	<p>Świętego</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa, czym jest Tradycja Kościoła • wymienia niektóre gatunki literackie, jakimi posługuje się Biblia • wymienia najbardziej znane tłumaczenia Biblii • podaje przykłady modlących się postaci biblijnych • potrafi wykorzystać Pismo Święte w modlitwie osobistej • określa kolejność najważniejszych wydarzeń z historii zbawienia, zaznaczając je na osi czasu • omawia, że Bóg jest wierny swoim obietnicom i chce stale przebywać w naszym życiu • wymienia owoce heroicznej wiary Abrahama • podaje przykłady działań Boga, które pomagają człowiekowi przemienić się na lepsze • określa sytuacje współczesnych zniewoleń człowieka • podaje cechy dobrego przewodnika (mentora) • podaje przykłady współczesnych postaci godnych naśladowania • wymienia owoce i trudności trwania w wierze na przykładzie proroka Daniela i św. Piotra • podaje przykłady błędnych wyobrażeń o Bogu • określa praktyki przeciwne wierze w Boga (zabobon, bałwochwalstwo, wróżbiarstwo, magia) • wskazuje, co jest źródłem bałwochwalstwa i czarów • charakteryzuje konsekwencję Jere- 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje gatunki literackie do wybranych fragmentów Pisma Świętego • potrafi rozpoznać przekład Biblii zatwierdzony przez Kościół katolicki • wskazuje w Piśmie Świętym miejsca, gdzie występują poszczególne typy modlitw • charakteryzuje relacje Bóg-człowiek (na przykładzie postaci ze Starego Testamentu oraz współczesnych ludzi) • charakteryzuje postać Abrahama i wyjaśnia, dlaczego nazywamy go „ojcem wierzących” • omawia, w jaki sposób pogłębia swoją wiarę • wyjaśnia sens próby wiary Abrahama • charakteryzuje postawę Abrahama wobec Boga w sytuacji próby • wskazuje problemy, które powierza Bogu w ufnej modlitwie • wyjaśnia biblijne znaczenie zmiany imienia • uzasadnia konieczność samodyscypliny i pracy nad sobą • charakteryzuje postawę Mojżesza względem Boga i ludu izraelskiego • uzasadnia potrzebę nadziei i zaufania Bogu w przewyżnianiu duchowych zniewoleń (złe przyzwyczajenia, nałogi) • charakteryzuje misję Jozuego • uzasadnia potrzebę posiadania doradcy w podejmowaniu dobrych decyzji • opowiada, co pomogło prorokowi Danielowi trwać nieugięty przy Bogu, 	<p>swym doświadczeniem wobec klasy</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność określenia gatunków literackich dla właściwej interpretacji tekstów biblijnych • wyjaśnia, dlaczego tłumaczy się Biblię na języki narodowe • prezentuje, jak modli się tekstami z Pisma Świętego • samodzielnie układa modlitwy i z zaangażowaniem modli się nimi • wyjaśnia, że wiara polega na wyjściu poza granicę tego, co jest dla człowieka logiczne i zrozumiałe • uzasadnia typiczne podobieństwo Izaaka do Jezusa • uzasadnia potrzebę Bożej pomocy i błogosławieństwa w chwilach zmagania ze sobą • potrafi odnieść doświadczenie wiary Mojżesza do swoich życiowych planów i oczekiwań • wskazuje, w jaki sposób naśladuje postawę Mojżesza we własnym życiu • wskazuje, w jakich sytuacjach stara się być dobrym przykładem dla innych • uzasadnia potrzebę ciągłego wyjaśniania rodzących się wątpliwości religijnych • referuje, w jaki sposób szuka kompetentnych osób i odpowiedzi na rodzące się w nim pytania • wyjaśnia, na czym polega 	
--	--	---	---	---	--

		<p>miasza w głoszeniu Bożego słowa mimo porażek ze strony narodu</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje, w jaki sposób dba o rozwój swojej wiary 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podobieństwa (różnice) w postawie wiary proroka Daniela, św. Piotra i własnej • charakteryzuje religijność narodu wybranego w czasach Eliasza • uzasadnia, że Bóg jest prawdziwym Bogiem, który działa i wyzwala człowieka • omawia wątpliwości Jeremiasza wobec powołania go przez Boga (Jer 1,6-7) • opowiada dialog Jeremiasza z Bogiem (Jr 20) • uzasadnia, że człowiek wypowiadając przed Bogiem swoje wątpliwości, nawiązuje z Nim głębszą relację • omawia, w jaki sposób stara się podtrzymać i pogłębiać bliską relację z Chrystusem 	<p>niebezpieczeństwo praktykowania magii i spirytyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie ocenia rzeczywistość, nazywając zło złem, a dobro dobrem • wyjaśnia, że trudności w wierze są elementem procesu rozwoju wiary i mogą stać się pomocą w pogłębieniu relacji z Bogiem • wyjaśnia proces rozwoju wiary 	
<p>VII. Wydarzenia zbawcze (tematy 56-58)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa różnicę między pojęciami święty i błogosławiony, kanonizacja i beatyfikacja • podaje datę świąt Bożego Narodzenia i jej genezę • wskazuje teksty biblijne mówiące o Bożym Narodzeniu • opowiada o pokłonie Mędrców (Mt 2,1-12) • wymienia znaki i osoby, które prowadzą go do Jezusa 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia współczesnych polskich świętych i błogosławionych • wyjaśnia, że świętość osiąga się przez naśladowanie Jezusa (Mk 8,34-35) • wymienia znaki i obrzędy wigilijne • wymienia osoby, dla których może być „gwiazdą” prowadzącą do Jezusa 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje życie wybranego świętego lub błogosławionego w kontekście jego pójścia za Jezusem • zna swojego patrona, patrona parafii i Polski • charakteryzuje chrześcijański wymiar świąt Bożego Narodzenia • wyjaśnia znaczenie znaków i obrzędów wigilijnych • opisuje rolę gwiazdy w dotarciu Mędrców do Betlejem • wyjaśnia znaczenie napisu K+M+B robionego kredą na drzwiach domów (<i>Christus mansionem benedicat</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sytuacji, gdy stara się żyć duchem Ewangelii na co dzień • omawia, w jaki sposób realizuje powszechne powołanie do świętości w swoim życiu • krytycznie ocenia przejawy komercjalizacji świąt Bożego Narodzenia • określa, w jaki sposób wyraża radość i dziękczynienie Bogu za przyjście Zbawiciela • opowiada o nowej tradycji Orszaków Trzech Króli • uzasadnia, że współczesne Betlejem to każda Msza Święta 	<ul style="list-style-type: none"> • w miarę możliwości angażuje się w przygotowanie Orszaku Trzech Króli i bierze w nim udział

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Kościół domowy	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcie Kościoła domowego wymienia praktyki religijne chrześcijanina podaje przykłady modlitw z wczesnego dzieciństwa oraz teksty, którymi modli się obecnie określa, że obowiązkiem rodziny jest zapewnienie troskliwej opieki, również duchowej, nad chorymi i starszymi jej członkami wymienia okresy roku liturgicznego wymienia święta nakazane przez Kościół i podaje ich daty podaje, że świętowanie niedzieli jest religijnym obowiązkiem chrześcijanina wymienia okoliczności rodzinnych spotkań podaje daty najważniejszych rodzinnych uroczystości (rocznice, imieniny...) podaje treść i godzinę wspólnego odmawiania Apelu Jasnogórskiego wymienia modlitwy, których nauczył się w rodzinie podaje przykłady świadczania o Chrystusie w ramach rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy Kościoła domowego możliwe do realizacji we własnej rodzinie wymienia różnice w pojmowaniu Boga przez małe dziecko i gimnazjalistę wskazuje różnice między wychowaniem religijnym a świeckim określa wartość i sens cierpienia wymienia posługi (pielęgniacyjne, medyczne i duchowe) świadczone wobec osób chorych i starszych wymienia instytucje wspierające rodzinę w wypełnianiu jej obowiązku wobec osób chorych i starszych i wie, jak się z nimi skontaktować wymienia święta, które nie posiadają stałej daty uzasadnia przekonanie o potrzebie świętowania dni świątecznych wymienia elementy chrześcijańskiego świętowania niedzieli wymienia chrześcijańskie elementy świętowania (Msza Święta, wspólna modlitwa, obecność kapłana, rocznicowa pielgrzymka...) mówi (śpiewa) z pamięci Apel Jasnogórski podaje różne określenia modlitwy wymienia możliwości rodzinnego świadczania o Chrystusie wobec innych ludzi daje świadectwo uczestnictwa w Mszach Świętych zamawianych przez rodzinę, przyjaciół, sąsiadów, klasę... 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzinę chrześcijańską jako Kościół domowy omawia przeszkody, utrudniające religijne wychowanie charakteryzuje zmiany w modlitwie młodego człowieka charakteryzuje sposób życia człowieka o religijnym wychowaniu uzasadnia obowiązek opieki nad chorymi i starszymi członkami rodziny układa modlitwę w intencji chorych charakteryzuje poszczególne okresy liturgiczne w oparciu o KKK interpretuje schemat roku liturgicznego przyporządkowuje poszczególnym okresom roku liturgicznego właściwe im obrzędy liturgiczne i paraliturgiczne uzasadnia przekonanie o potrzebie zachowania tradycji związanych z poszczególnymi okresami roku liturgicznego na podstawie wybranych tekstów biblijnych wyjaśnia, że niedziela jest dla chrześcijanina dniem świętym uzasadnia, że robienie zakupów w niedzielę jest naruszeniem Bożego przykazania uzasadnia potrzebę wspólnego świętowania układa plan świętowania rodzinnej uroczystości, uwzględniając jej chrześcijański charakter 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zadania poszczególnych członków rodziny w realizowaniu idei Kościoła domowego charakteryzuje rozwój obrazu Boga od dzieciństwa do lat młodzieńczych uzasadnia wartość i potrzebę chrześcijańskiego wychowania potrafi wykonać podstawowe czynności pielęgnacyjne, udzielić pierwszej pomocy, wezwać pogotowie i kapłana omawia, w jaki sposób troszczy się o sferę duchową osób chorych i starszych w swojej rodzinie interpretuje wybrane teksty liturgiczne związane z poszczególnymi okresami i świętami krytycznie ocenia przypadki naruszania prawa do niedzielnego odpoczynku podaje, w jaki sposób dba o chrześcijański wymiar świętowania niedzieli w ufnej modlitwie powierza Bogu swoich bliskich, szczególnie w dni, które są dla nich ważne uzasadnia wartość modlitwonej jedności w godzinie Apelu 	<ul style="list-style-type: none"> referuje, w jaki sposób podejmuje starania, by realizować w swej rodzinie ideę Kościoła domowego opowiada, jak angażuje się w działalność grup religijnych na terenie swojej parafii oraz zachęca do tego rodziców i rodzeństwo aktywnie włącza się w przygotowanie uroczystości i okazjonal-

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, z jakich okazji ludzie przychodzą do kościoła • wymienia ważne wydarzenia, które przeżywał w kościele 		<ul style="list-style-type: none"> • omawia historię cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej • wyjaśnia znaczenie jasnogórskiego sanktuarium dla Polaków • potrafi odnaleźć na odbiorniku radiowym stacje transmitujące Apel Jasnogórski • podaje przykłady rodzin, których świętość budowała się na wspólnej modlitwie • na podstawie tekstów biblijnych i nauczania Kościoła uzasadnia konieczność apostolskiego zaangażowania chrześcijańskich rodzin • interpretuje teksty biblijne, mówiące o Kościele jako „domu duchowym” • charakteryzuje rolę Kościoła i znaczenie kościoła materialnego w życiu swojej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, w jaki sposób zachęca bliskich do wspólnego odmawiania Apelu • omawia propozycje zorganizowania wspólnej modlitwy w swojej rodzinie • uzasadnia potrzebę więzi z kościołem parafialnym oraz troski o jego stan materialny i wystrój 	<p>nych imprez na terenie kościoła (dekoraacje, żłóbek, Grób Pański, ołtarze na Boże Ciało, festyny itp.)</p>
V. Ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> • określa, czym jest i jak się wyraża patriotyzm • wymienia najważniejsze wydarzenia z historii Polski, z których możemy być dumni • podaje datę chrztu Mieszka I oraz imię jego żony • wymienia pierwsze biskupstwa na ziemiach polskich • prezentuje życie i działalność misyjną św. Wojciecha • podaje fakty z życia św. Stanisława i datę jego śmierci • relacjonuje wpływ męczeńskiej śmierci św. Stanisława na późniejsze zjednoczenie kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady naszych narodowych bohaterów • przedstawia motywy osobiste i polityczne przyjęcia chrztu przez Mieszka I • podaje datę liturgicznej uroczystości św. Wojciecha • prezentuje postawę patriotyzmu i szacunku dla historii ojczyzny • podaje datę liturgicznego wspomnienia św. Stanisława • omawia, w jaki sposób stara się naśladować męstwo i bezkompromisowość św. Stanisława w walce ze złem • wymienia zasługi św. Jadwigi dla chrześcijaństwa • podaje datę jej wspomnienia liturgicznego • podaje, w jaki sposób wyraża troskę o 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wartości, dla których Polacy oddawali życie • uzasadnia religijną wartość miłości Ojczyzny • wyjaśnia znaczenie chrztu Polski dla dalszych jej dziejów • uzasadnia doniosłość zjazdu gnieźnieńskiego • charakteryzuje konflikt pomiędzy biskupem Stanisławem a królem Bolesławem Śmiałym • wyjaśnia rozbieżności w historycznych ocenach tego konfliktu • charakteryzuje rolę królowej Jadwigi w krzewieniu wiary chrześcijańskiej • ukazuje wartość tolerancji religijnej • wyjaśnia, dlaczego Polskę w XVI-XVIII w. nazywano „azylem heretyków” 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, w jaki sposób wzmacnia poczucie polskości w codziennym życiu • uzasadnia znaczenie obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski i zjazdu w Gnieźnie dla budowania zjednoczonej Europy • uzasadnia, dlaczego św. Stanisław należy do głównych patronów Polski • podaje przykłady sytuacji, w których staje w obronie pokrzywdzonych • podaje, w jaki sposób wyraża odpowiedzialność za szerzenie wiary • charakteryzuje działania głównych postaci szerzących ideę tolerancji 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie poszukuje źródeł dla lepszego zrozumienia wydarzeń sprzed tysiąca lat oraz ich znaczenia dla współczesności i referuje owoce swych poszukiwań • włącza się w przygo-

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje fakty z życia św. Jadwigi Królowej • podaje przykłady nietolerancji religijnej w szesnastowiecznej Europie • wymienia różne wyznania w ówczesnej Polsce • wymienia przyczyny i skutki zawarcia unii w Brześciu w 1516 r. • omawia przyczyny i przebieg powstania machabejskiego, • podaje przykłady męczeństwa za wiarę i Ojczyznę • wymienia bohaterów, którzy uratowali Polskę i jej wiarę • podaje fakty i wydarzenia potwierdzające obecność Kościoła w życiu narodu • wymienia najważniejsze fakty z życia bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki, • wymienia chrześcijańskie tradycje dotyczące życia rodzinnego i społeczno-narodowego 	<p>rozwój swojej wiary</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia dokumenty dotyczące tolerancji religijnej w Polsce • wyraża szacunek względem ludzi innych wyznań • przejawia postawę tolerancji wobec wyznawców innej wiary • podaje główne fakty z życia św. Andrzeja Boboli • wymienia przyczyny prześladowania Kościoła unickiego • podaje fakty z działalności Kościoła w czasach niewoli narodowej • wymienia nazwiska księży zaangażowanych w walki narodowo-wyzwoleńcze oraz w działalność społeczno-kulturalną • wyraża szacunek wobec tych, którzy poświęcili życie, abyśmy mogli żyć w wolnym kraju • wyraża szacunek dla ludzi walczących w obronie swej wiary i ojczyzny • określa rolę, jaką Kościół odegrał w najnowszych dziejach Polski • wyraża szacunek dla ofiary z życia złożonej za Chrystusa i rodaków • określa formy kultu bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki • podaje, w jaki sposób korzysta z ich orędownictwa u Boga i stara się naśladować ich cnoty • podaje przykłady pielęgnowania chrześcijańskich tradycji przez Polaków w różnych okolicznościach dziejowych • omawia znaczenie zwyczajów, obzędów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przejawy tolerancji religijnej w Polsce na przestrzeni wieków • charakteryzuje podobieństwa i różnice między Kościołem rzymskokatolickim a grekokatolickim • określa stosunek duchowieństwa polskiego do walk narodowowyzwoleńczych • charakteryzuje działalność społeczno-kulturalną Kościoła w czasach niewoli narodowej • charakteryzuje postawę kard. Wyszyńskiego wobec Ojczyzny • opisuje przykłady obecności Kościoła w dziejach narodu polskiego • charakteryzuje zasługi bł. Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki wobec Ojczyzny • charakteryzuje wartość kultu polskich świętych dla kształtowania osobistych i narodowych postaw Polaków • uzasadnia, że przywiązanie do chrześcijańskiej tradycji pozwoliło Polakom przetrwać najtrudniejsze doświadczenia dziejowe 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, w jaki sposób angażuje się w poznawanie i pogłębianie swojej wiary • opisuje prześladowanie unitów na przestrzeni wieków (akcje rusyfikacyjne, dekrety carskie z 1839 r. i 1874 r., więzienie kapłanów, przymus do przechodzenia na prawosławie) • podaje, w jaki sposób troszczy się o jedność w swoim środowisku • układa modlitwę, w której dziękuje Bogu za dar wolności i przynależność do Kościoła • uzasadnia wartość męczeństwa za wiarę • wyjaśnia, dlaczego bohaterowie mogą uratować naród i jego wiarę • uzasadnia, że chrześcijanin w każdym czasie jest wezwany do dawania świadectwa • uzasadnia potrzebę duchowej więzi ze świętymi • podaje, w jaki sposób dba o zachowanie w swojej rodzinie i klasie chrześcijańskich tradycji 	<p>towanie religijnej oprawy ważnych wydarzeń rodzinnych, szkolnych, patriotycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje, w jaki sposób angażuje się w szerzenie kultu polskich świętych
--	--	---	--	--	--

<p>VI. Moja codzienność</p>	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie uczciwości • podaje, że uczciwość jest warunkiem spokojnego sumienia • definiuje pojęcia: obmowa, oszczerstwo, krzywoprzysięstwo, wiarołomstwo • określa, czym są uczucia • wymienia najważniejsze uczucia • podaje przykłady sytuacji, w których należy wypowiedzieć słowa krytyki • podaje przykłady autorytetów związanych z pełnieniem jakiejś funkcji czy roli społecznej • wymienia przyczyny konfliktów i sposoby zapobiegania im na podstawie Jk 3,13-18 • wymienia najczęstsze przyczyny konfliktów występujących w środowisku szkolnym i rodzinnym • określa istotę prawdziwej wolności • definiuje pojęcia: tolerancja, akceptacja, miłość chrześcijańska • podaje treść Bożych przykazań odnoszących się do sfery seksualnej człowieka • wymienia możliwości zagospodarowania wolnego czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, co można stracić przez nieuczciwość • kieruje się uczciwością w relacjach z innymi • podaje przykłady sytuacji, w których trzeba bronić prawdy i o nią walczyć, oraz ludzi, którzy zapłacili za taką postawę cenę wolności, a nawet życia • określa, w jaki sposób stara się poznać świat własnych uczuć oraz jak pracuje nad ich rozwojem • określa, czym różni się krytyka od krytykanctwa • wymienia uznawane przez siebie autorytety • wskazuje, dla kogo (i w jakich dziedzinach) sam może być autorytetem • podaje przykłady pozytywnego rozwiązywania konfliktów • podaje przykłady nadużywania wolności • podaje przykłady zwyciężania zła dobrem w codziennym życiu • wymienia najczęstsze problemy młodych ludzi związane z przeżywaniem własnej seksualności • wymienia cechy prawidłowego i nieprawidłowego wypoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że człowiek uczciwy cieszy się dobrą opinią i budzi zaufanie u innych • wskazuje okoliczności, gdzie ceniona jest uczciwość • uzasadnia, dlaczego warto być uczciwym • charakteryzuje relacje międzyludzkie (w rodzinie, szkole, grupie koleżeńskiej) oparte na prawdzie • uzasadnia religijną i społeczną wartość mówienia prawdy i dotrzymywania danego słowa • charakteryzuje zmienność nastroju i uczuć jako prawidłowość związaną z wiekiem dojrzewania • uzasadnia potrzebę uświadamiania sobie i rozpoznawania przeżywanych aktualnie uczuć • uzasadnia potrzebę krytycznych wypowiedzi • charakteryzuje sposób wyrażania krytycznych uwag • uzasadnia konieczność uznawania określonych autorytetów • charakteryzuje powody krytyki i odrzucania autorytetów • wyjaśnia, na czym polega umiejętność słuchania innych • uzasadnia, że do właściwego korzystania z wolności potrzebna jest odpowiedzialność • wyjaśnia, czym samowola różni się od wolności • omawia granice tolerancji w świetle Chrystusowej nauki o zgorszeniu i wezwaniu do miłości również nieprzyjaciół • podaje przykłady sytuacji, gdy sprzeciwia się nietolerancji oraz tolerancji źle rozumianej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego człowiek uczciwy zasługuje na szacunek • analizuje wpływ nieuczciwości na życie religijne człowieka • analizuje wpływ krzywoprzysięstwa i wiarołomstwa na życie religijne człowieka • uzasadnia przekonanie, że Bóg jest po stronie tych, którzy mówią prawdę i nią żyją • wyjaśnia, w jaki sposób przeżywane emocje mogą wpływać na nasze relacje i podejmowane przez nas decyzje • wskazuje sposoby radzenia sobie z problemem zmienności uczuć, by nie utrudniały one relacji z innymi ludźmi • zwracając innym uwagę, czyni to taktownie, z zachowaniem szacunku dla rozmówcy • z uwagą wysłuchuje i przyjmuje od innych słowa krytyki • formułuje kryteria uznania kogoś za autorytet • podaje, w jaki sposób stara się być autorytetem dla innych • podaje przykłady sytuacji, gdy odpowiedzialnie korzysta z wolności • dokonuje krytycznej oceny źle rozumianej tolerancji (akceptowanie zła, hołdowanie ludzkiej słabości czy skłonnościom do złego) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuacje, w których stara się pokojowo rozwiązywać konflikty rodzinne i koleżeńskie • opowiada, w jaki sposób inspiruje rodzinę i kolegów do efektywnego zagospodarowania wolnych chwil
------------------------------------	---	---	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę panowania umysłu i woli nad budzącymi się uczuciami i zmysłami, • wyjaśnia, że nie wszystko, co przyjemne, jest dobre • wyjaśnia znaczenie czasu wolnego i dobrej jego organizacji dla ludzkiego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że wymagania chrześcijańskiej etyki seksualnej mają na celu prawidłowy rozwój człowieka, szczególnie w sferze emocjonalnej i duchowej • określa, w jaki sposób podejmuje pracę nad sobą w dziedzinie opanowania pożądliwości i kontroli swoich pragnień • podaje, w jaki sposób dba o dobrą organizację czasu wolnego w ciągu dnia 	
VII. Wydarzenia zbawcze (tematy 59-61)	<ul style="list-style-type: none"> • omawia, co to jest pokusa • podaje kryteria ważności sakramentu pokuty i pojednania oraz akty penitenta • określa, na czym polegał grzech pierworodny i wymienia jego skutki • definiuje pojęcie ewangelizacja 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia okresy i dni pokuty w ciągu roku liturgicznego i omawia sposoby ich przeżywania • wymienia znaki i symbole liturgii paschalnej • wyjaśnia, że przez mękę, śmierć i zmartwychwstanie Pan Jezus pokonał grzech, szatana i śmierć • określa istotę nowej ewangelizacji jako pogłębienie i umocnienie osobowej relacji z Jezusem • podaje prawdę, że pierwszym „odbiorcą” nowej ewangelizacji jest rodzina 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje perykopę o kuszeniu Pana Jezusa (Łk 4,1-13) • wyjaśnia, na czym polega właściwie przeprowadzony rachunek sumienia według kryteriów jakościowych i ilościowych • wyjaśnia, na czym polega dobre przygotowanie do spowiedzi • określa, w jaki sposób wynagradza za swoje grzechy Bogu i bliźniemu • uzasadnia, że przez swoje zmartwychwstanie Chrystus pokonał grzech pierworodny, ale w naszym życiu pozostały jego skutki • charakteryzuje skutki grzechu pierworodnego w swoim życiu • wyjaśnia, że od czasów Pięćdziesiątnicy Duch Święty umacnia Kościół w dziele ewangelizacji • omawia sposoby ewangelizacji w rodzinie (wspólna modlitwa, rozważanie Bożego słowa, rozmowa na temat związku życia z wiarą, udział rodziny w praktykach religijnych) 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, w jaki sposób przygotowuje się do spowiedzi rekolekcyjnej • wyjaśnia, na czym polega post ścisły oraz kiedy i kogo obowiązuje • wyjaśnia znaczenie znaków i symboli liturgii paschalnej • omawia chrześcijańskie świętowanie Wielkanocy • określa, w jaki sposób wyraża wiarę w zmartwychwstanie Chrystusa • wyjaśnia, dlaczego odpowiedzialni za ewangelizację są wszyscy członkowie rodziny, a szczególnie rodzice • podaje przykłady okoliczności, gdy rozmawia o sprawach wiary w swojej rodzinie 	

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO KLASA 7

Przy ustaleniu oceny śródrocznej i rocznej z wychowania fizycznego oprócz wiadomości i umiejętności pod uwagę brany jest w szczególności wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć a także systematyczność udziału ucznia w zajęciach oraz aktywność ucznia w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej.

METODY I NARZĘDZIA OCENY Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO:

1. Obserwacja ucznia
2. Testy sprawności fizycznej /oceniamy postęp/
3. Umiejętności i zaangażowanie /nabyte i wykorzystane podczas lekcji/
4. Wiadomości. /nabyte i wykorzystywane podczas lekcji/

Przedmiotem oceny z wychowania fizycznego są:

1. Aktywność, systematyczność
2. Postęp w opanowaniu umiejętności, postęp sprawności
3. Wiadomości i umiejętności
4. Aktywność dodatkowa

I. AKTYWNOŚĆ i SYSTEMATYCZNOŚĆ

1. Systematyczne uczestnictwo w lekcjach wychowania fizycznego
2. Zaangażowanie w wykonywanie ćwiczeń i zadań zbliżone do maksymalnych swoich możliwości
3. Inwencję twórczą
4. Aktywny i systematyczny udział w zajęciach i współuczestnictwo w ich organizacji, pełnienie funkcji kapitana czy sędziego.
5. Stosowanie zabiegów higienicznych , odpowiedni strój sportowy
6. Dbanie o bezpieczeństwo swoje i innych
7. Przestrzeganie regulaminów, zasad bhp, zasad czystej gry
8. Obowiązkowość, zdyscyplinowanie i życzliwy stosunek do innych

II. POSTĘP – poprawa wyników w ocenianych próbach lub utrzymanie na tym samym poziomie zbliżonym do maksymalnych możliwości ucznia

Oceniając umiejętności ruchowe bierze się pod uwagę wkład pracy włożony przez ucznia, postęp oraz warunki fizyczne ucznia

za wyniki / umiejętności sportowe: np. z tabel lekkoatletycznych (minimum czasowe, odległość), z testów sprawnościowych przewidzianych dla danej grupy wiekowej (szybkość i zwinność, wytrzymałość, moc , siła)

III. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

umiejętności - umiejętności z indywidualnych i zespołowych form aktywności ruchowej: techniczne , taktyczne, utylitarne, zdrowotne i twórcze oceniane podczas wykonywanej aktywności. Bierzymy pod uwagę również inne umiejętności niż ruchowe , np. prowadzenie rozgrzewki, sędziowanie, organizacji zawodów, imprez itp

W tym obszarze ocenie podlega również praktyczne stosowanie wiedzy bloków tematycznych podstawy programowej :

- bezpieczeństwo i higiena zajęć ruchowych (samokontrola, asekuracja, pomoc),
- wykorzystanie zdobytej wiedzy w życiu codziennym
- umiejętność zorganizowania aktywnego wypoczynku
- samosterowanie rozwojem,
- kultura zachowania na imprezach sportowych
- znajomość przepisów i terminologii poszczególnych dyscyplin sportu,
- psychofizyczna adaptacja organizmu do wysiłku,
- ochrona zdrowia,
- sposoby organizacji czasu wolnego
- pierwsza pomoc

IV. AKTYWNOŚĆ DODATKOWA – reprezentowanie szkoły w zawodach międzyszkolnych, uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych lub pozaszkolnych – potwierdzonych zaświadczeniem oraz udział ucznia w organizacji imprez szkolnych

o charakterze rekreacyjnym , prowadzenie kroniki, gazetki strony www) - jedna ocena w półroczu.

1. Ocena celującą otrzymuje uczeń, który:

a) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu wychowanie fizyczne w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;

b) w czasie lekcji biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania;

c) reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na szczeblu dzielnicowym i wyższym, osiąga sukcesy w zawodach sportowych i innych, związanych z tematyką przedmiotu, osiąga sukcesy w zawodach sportowych i innych, związanych z tematyką przedmiotu, kwalifikując się do finałów na szczeblu regionalnym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;

d) wykazuje bardzo dużą aktywność i zaangażowanie na lekcjach wychowania fizycznego, systematycznie podnosi poziom własnej aktywności fizycznej, zna zasady zdrowego stylu życia;

e) uzyskuje oceny bardzo dobre i celujące z umiejętności ruchowych oraz z wiadomości wchodzących w zakres tematyki wychowania fizycznego;

f) stosuje prawidłową technikę w grach sportowych i rekreacyjnych, kierując się zasadą fair play, inicjuje, organizuje i bierze czynny udział w dowolnych grach lub zabawach ruchowych

2. Ocena bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

a) opanował w stopniu bardzo dobrym wiadomości i umiejętności określone programem nauczania przedmiotu w danej klasie;

b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, stosując prawidłową technikę w grach zespołowych i rekreacyjnych, potrafi wykorzystać posiadane wiadomości w praktyce;

c) wszystkie nieobecności ma usprawiedliwione w terminie, systematycznie uczęszcza na zajęcia i jest do nich przygotowany

d) uczestniczy w zawodach między klasowych lub międzyszkolnych;

e) uzyskuje oceny bardzo dobre i dobre z umiejętności ruchowych oraz z wiadomości wchodzących w zakres tematyki wychowania fizycznego.

3. Ocena dobrą otrzymuje uczeń, który:

a) nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale opanował je na poziomie przekraczającym podstawowe wymagania zawarte w programie nauczania wychowania fizycznego;

b) uzyskuje oceny dobre i dostateczne z testów sprawności fizycznej, poprawnie stosuje nabyte umiejętności i wiadomości w praktyce, wykonuje samodzielnie typowe zadania praktyczne lub teoretyczne;

c) dysponuje dobrą sprawnością motoryczną, ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość dokładnie – z małymi błędami technicznymi;

d) jego postawa i stosunek do kultury fizycznej nie budzą większych zastrzeżeń, nie potrzebuje wyraźnych bodźców do pracy nad osobistym usprawnieniem.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował podstawowe wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie konieczne od dalszego kształcenia;
- b) nie wykazuje szczególnej aktywności na zajęciach wychowania fizycznego;
- c) bywa nieprzygotowany do zajęć;
- d) często nie bierze udziału w lekcji lub nie wykonuje zadań na lekcji;
- e) posiada braki w zaliczeniach sprawdzianów;
- f) sporadycznie spóźnia się na zajęcia, sporadycznie nie dotrzymuje terminów wyznaczonych przez nauczyciela na ukończenie zadania, przyniesienie prac itp.;

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) ma braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie, ale braki te nie przekraczają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki;
- b) wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o niewielkim stopniu trudności;
- c) na zajęciach nie wykazuje żadnej aktywności, często jest nieprzygotowany do zajęć, wykazuje brak zaangażowania w wykonanie testów lub sprawdzianów, niechętnie wykonuje ćwiczenia na lekcji, jego postawa wobec kultury fizycznej budzi poważne zastrzeżenia;
- d) często się spóźnia, często nie dotrzymuje terminów wyznaczonych przez nauczyciela na ukończenie zadania, przyniesienie prac itp.;

6. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu;
- b) nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim, elementarnym stopniu trudności lub odmawia wykonywania wymaganych zadań;
- c) wykazuje skrajnie lekceważący stosunek do przedmiotu;
- d) jest bardzo często nieprzygotowany do zajęć, bardzo często je opuszcza lub nie ćwiczy